



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

**Ionel Cordovan**

**Marian Iulian Baboi**

**I HISTÒRIA THAJ E TRADÌCIE LE RROMANE  
MINORITETAQE - i VI-to thaj i VII-to klàsa**

\*

**ISTORIA ȘI TRADIȚIILE MINORITĂȚII RROME  
Clasele a VI-a – a VII-a**



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## ANDER / CUPRINS

### I VI-to klàsa / Clasa a VI-a

<b>I. E rromenqi orìgina thaj migràcia - Originea și migrarea rromilor</b>	
✓ I Ìndia and-o purano historikano kontèksto. Sociàlo thaj religiaqe struktùre .....	6
✓ India în context istoric vechi. Structuri sociale și religioase .....	8
✓ E anglutne historikane zanglimata palal e rromenqi orìgina .....	10
✓ Primele izvoare istorice cunoscute privind originea rromilor .....	12
✓ E rromenqo isipen and-o Paśutno Oriènto thaj and-o Bizantìno Impèrivo .....	14
✓ Prezența rromilor în Orientul Apropiat și în Imperiul Bizantin .....	16
✓ I etimologia e alavenqi „rrom” thaj „țigan” .....	18
✓ Etimologiile termenilor „rrom” și „țigan” .....	20
✓ Evaluàcia .....	22
✓ Evaluare .....	24
<b>II. E rroma. Phendi vi dini identitèta - Rromii. Identitate asumată și identitate atribuită</b>	
✓ Oràlo història – Phenimata e khethane memoriaqe .....	26
✓ Istoria orală – Mărturii ale memoriei colective .....	28
✓ Rèperură andar i tradicionàlo kultùra .....	30
✓ Repere ale culturii tradiționale .....	32
✓ E rroma and-o rumunikano folklòro thaj and-i rumunikani literatùra .....	34
✓ Rromii în folclorul și literatura română .....	36
✓ Evaluàcia .....	38
✓ Evaluare .....	40
<b>III. O sociàlo, źurìdiko vi ekonòmiko statùto savo sas le rromen and-o rumunikano them - Statutul social, juridic și economic avut de rromi în spațil românesc</b>	
✓ E robiaqi orìgina vi evolùcia. E robiaqo isipen vi servitutetaqo isipen .....	42
✓ Originea și evoluția robiei. Starea de robie și starea de servitute .....	44
✓ Nomadìsmo thaj sedentarizàcia .....	46
✓ Nomadism și sedentarizare .....	48
✓ E rromenqo than and-i ekonomìa le Rumunikane Themenqi .....	50
✓ Locul rromilor în economia Țàrilor Române .....	52
✓ Evaluàcia .....	54
✓ Evaluare .....	56



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## I VII-to klàsa / Clasa a VII-a

### IV. Kaθar i robia k-i emancipàcia and-i modèrno Evròpa - De la robie la emancipare în Europa modernă

✓ O abolicionìsto kurènto and-i rumunikani societèta .....	58
✓ Curentul aboliționist în societatea românească .....	60
✓ E vestisaripnasqe krisa .....	62
✓ Legile dezrobirii .....	64
✓ E rromenqe kidimata kaθar o Kohalm thaj Ibaşfalău .....	66
✓ Adunările rromilor de la Cohalm și Ibaşfalău .....	68
✓ Evaluàcia .....	70
✓ Evaluare .....	72

### V. Jekh kulturàlo modèlo le rromenqo – O Rromanipen - Un model cultural al rromilor – Rromanipen-ul

✓ Familiaqe obicèjură .....	74
✓ Obiceiuri de familie .....	76
✓ Komunitàro xakaj .....	78
✓ Dreptul comunitar .....	80
✓ Evaluàcia .....	82
✓ Evaluare .....	84

### VI. E rroma and-i interbèliko periòda - Romii în perioada interbelică

✓ Integràcia thaj asimilàcia .....	86
✓ Integrare și asimilare .....	88
✓ Zumavimata vaş o politiko vi profesionàlo organizisaripen .....	90
✓ Încercări de organizare politică și profesională .....	92
✓ Evaluàcia .....	94
✓ Evaluare .....	96



UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale  
2014-2020

## VII. Represiaqe àkcie kerde mamuj e rroma - Acțiuni de represiune îndreptate împotriva rromilor

✓ E rromenqi deportàcia and-i Transnistria .....	98
✓ Deportarea rromilor în Transnistria .....	100
✓ Avridinipnasqe àkcie and-i Transnistria. Asimilaciaqe modalitète thaj represiaqe àkcie kerde mamuj e rroma .....	102
✓ Acțiuni de evacuare în Transnistria. Modalități de asimilare și măsuri represive împotriva rromilor .....	104
✓ Le rromenqe socialo-ekonomikane problème andar i komunisto periòda .....	106
✓ Probleme social-economice ale rromilor în perioada comunistă .....	108
✓ Evaluàcia .....	110
✓ Evaluare .....	113

## VIII. E rromenqe komunitete andar i Rumùnia, palal o berś 1989 - Comunitățile de rromi din România, după 1989

✓ E rroma – participàntură ka-e vazdimata mamuj e komunistikane režimosøe .....	116
✓ Rromii – participanți la mișcările de protest împotriva regimului comunist .....	118
✓ E rroma thaj lenqi imàgina and-o thanutno, nacionàlo vi evroputno horizònto .....	120
✓ Rromii și imaginea lor în orizontul local, național și european .....	123
✓ E rromenqi organizàcia thaj integràcia and-e Rumuniae sociàlo vi politikane struktùre .....	126
✓ Organizarea și integrarea rromilor în structurile sociale și politice ale României .....	129
✓ Evaluàcia .....	132
✓ Evaluare .....	135

## IX. Palutni rekapitulàcia - Recapitulare finală

✓ Kaøar i robia k-i emancipàcia and-i modèrno Evròpa .....	138
✓ De la robie la emancipare în Europa modernă .....	141
✓ Jekh kulturàlo modèlo le rromenqo – O Rromanipen .....	144
✓ Un model cultural al rromilor – Rromanipen-ul .....	146
✓ E rroma and-i interbèliko periòda .....	148
✓ Rromii în perioada interbelică .....	150
✓ Represiaqe àkcie kerde mamuj e rroma .....	152
✓ Acțiuni de represiune îndreptate împotriva rromilor .....	154

## GENERĂLA THAJ SPECIFIKANE KOMPETËNCE

### COMPETENŢE GENERALE ŞI SPECIFICE

#### 1. Utilizarea adecvată a limbajului istoric în situații noi de comunicare

Clasa a VI a	Clasa a VII a
1.1. Redarea cu termeni proprii a informațiilor conținute de o sursă istorică	1.1. Formularea unor texte explicative simple utilizând adecvat termeni specifici
1.2. Elaborarea unor texte narative simple pornind de la informațiile conținute de surse istorice	1.2. Formularea unui punct de vedere în urma lecturării unor surse care prezintă puncte de vedere diferite despre aceleași fapte/procese istorice
1.3. Elaborarea unor organizatori cognitivi - axe cronologice, scheme, diagrame care înfățișează relațiile dintre abilitățile dobândite	1.3. Redactarea de texte diverse folosind aplicații digitale

#### 2. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante pentru istoria minorității

Clasa a VI a	Clasa a VII a
2.1. Analiza hărților geografice și istorice pentru a identifica locuri cu semnificație istorică pentru comunitate	2.1. Identificarea interacțiunilor dintre diferiți actori implicați într-un eveniment sau proces istoric
2.2. Identificarea surselor care constituie dovezi de încredere în reconstituirea unei perioade din trecut	2.2. Formularea de opinii pornind de la analiza unor surse care prezintă puncte de vedere diferite despre aceleași fapte/procese istorice
2.3. Relatarea unui fapt istoric, utilizând informații istorice și etnografice din diferite surse	2.3. Comentarea posibilelor diferențe de atitudine în legătură cu prezentarea acelorași fapte/procese istorice

#### 3. Valorizarea identității prin participarea la viața comunității

Clasa a VI a	Clasa a VII a
3.1. Recunoașterea particularităților culturale ale comunității în care trăiesc	3.1. Descoperirea în diverse surse a componentelor memoriei colective care contribuie la identitatea unei comunități
3.2. Manifestarea unei atitudini deschise în situații care presupun interacțiunea cu persoane care aparțin altei culturi	3.2. Promovarea de elemente definitorii ale contextului cultural local care contribuie la patrimoniul național
3.3. Participarea la activități care valorizează trecutul comunității	3.3. Utilizarea resurselor digitale/multimedia pentru elaborarea și desfășurarea unor proiecte despre trecutul și prezentul comunității



UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale  
2014-2020**E rromenqi història thaj tradicie - i VI-to klàsa****E siklãripnasqi unitèta:** *E rromenqi orìgina thaj migràcia***I lèkcia:** *I Ìndia and-o purano historikano kontèksto. Sociàlo thaj religiaqe struktùre***Specificane kompetènçe:** CS 1.1, CS 1.2, CS 2.2, CS 3.3**Butãqi fisa****1. Sikav kana e dine enùncurã si éãce vaj na.**

Enùncu	Çãces/ Na si éãces
a) I Ìndia si thanãrdi and-e Asiaqo nõrdo.	
b) I Ìndia kerel jekh peninsula thanãrdi kaθar E Arabiaqi Derãv, e panã e Indianosqe Océanosqe thaj e panã andar o Gõlfo Bengal.	
c) O anav Ìndia avel kaθar o anav e panèsqo <i>Nil</i> .	
d) Paşal o pani Ind, and-o III-to milènivo anglal o Hristòs, barile e urbàno civilizàcie Harappa thaj Mohenjo – Daro.	

**2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.**

- E Indiaqi història sas but influencisardi kaθar i invãzia e triburenqi .....
- Kadala triburã ..... marvalenqe prinzarenas e bronzosqi tehnologiã.
- I Rig Veda si jekh literàro òpera xramosardi and-i ..... çhib.
- E Vede sas prinzaripnasqe thaj ..... lila.

**3. Ker i korespondènca/ o phandlipen maşkar e tèrmenurã andar e duj kolòne.**

A	B
<b>1. E Brahmanurã</b>	<b>a.</b> bijandile andar e vasta le Brahmasqe thaj reprezentisarenas i kategoriã e şerutnenqi thaj le importãto marvalenqi.
<b>2. E Kşatrya</b>	<b>b.</b> bijandile andar o muj le Brahmasqo – von trebalas kaj slużisaren and-e hinduistikane tèmplurã thaj te siklãren i Veda.
<b>3. E Vaisya</b>	<b>c.</b> bijandile andar e punre le Brahmasqe, sas p-jekh telutno than thaj kerenas verver butã.
<b>4. E Shudra</b>	<b>d.</b> bijandile andar o maşkar le Brahmasqo, sas veste manuşa, kerenas buti le sastrença, le ppxtanença, sas bikinitòrã thaj sas len but phuvã.

**4. Xramosar save si e star Indiaqe religie. Rode, p-o interneto, informacie palal o HINDUISMO. Save si e ververimata maskar o Hinduismo thaj o Krestinismo?**

**a) e star Indiaqe religie**

.....  
.....

**b) e ververimata maskar o Hinduismo thaj o Krestinismo**

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....

**5. Rode p-o interneto, p-o google translate, andar i rumunikani chib and-i hindi, e forme vas o kardinalo numeralo kaθar o 1 k-o 10. Ker i komparacia maskar e forme arakhle and-i hindi thaj kodola andar i khethani rromani chib.**

i chib	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
hindi										
rromani										

.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....  
.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VI a

Unitatea de învățare: *Originea și migrarea rromilor*

Lecția: *India în context istoric vechi. Structuri sociale și religioase*

Competențe specifice: CS 1.1, CS 1.2, CS 2.2, CS 3.3

### Fișă de lucru

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) India este situată în nordul Asiei.	
b) India formează o peninsulă încadrată de Marea Arabiei, de apele Oceanului Indian și ale Golfului Bengal	
c) Denumirea <i>India</i> vine de la numele fluviului <i>Nil</i> .	
d) De-a lungul râului Ind, în mil. III î. Hr., s-au dezvoltat civilizațiile urbane Harappa și Mohenjo – Daro.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite.

- Istoria Indiei a fost radical influențată de invazia triburilor .....
- Aceste triburi de ..... războinici erau deținători ai tehnologiei bronzului.
- Rig Veda este o lucrare literară scrisă în limba .....
- Vedele erau cărți ale cunoașterii și .....

#### 3. Stabilește corespondența dintre termenii din cele două coloane.

A	B
1. Brahmanii	a. au apărut din brațele lui Brahma și reprezentau categoria conducătorilor și a nobililor războinici.
2. Kșatrya	b. au apărut din gura lui Brahma – îndatorirea acestora este să slujească în templele hinduiste și să predea Veda.
3. Vaisya	c. apăruți din picioarele zeului Brahma, erau situați pe o treaptă inferioară și se ocupau cu diferite munci.
4. Shudra	d. au apărut din coapsele zeului, erau oameni liberi, se ocupau cu prelucrarea metalelor, a țesăturilor, erau negustori și mari proprietari de pământ.



**4. Enumeră cele patru principale religii ale Indiei. Căutați pe internet informații despre HINDUISM. Care sunt deosebirile dintre Hinduism și Creștinism?**

**a) cele patru principale religii ale Indiei**

.....

.....

**b) deosebirile dintre Hinduism și Creștinism**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**5. Caută pe internet, cu ajutorul google translate, din *limba română* în *hindi*, formele numeralului cardinal de la 1 la 10. Compară formele identificate în *hindi* cu cele din *limba rromani comună*.**

limba	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
hindi										
rromani										

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## E rromenqi història thaj tradicie - i VI-to klàsa

E siklâripnasqi unitèta: *E rromenqi orìgina thaj migràcia*

I lèkcia: *E anglutne historikane zanglimata palal e rromenqi orìgina*

Specificane kompetènçe: CS 1.2, CS 1.3, CS 2.2, CS 2.3

### Butăqi fîsa

#### 1. Sikav kana e dine enùncură si éáce vaj na.

Enùncu	Ćáces/ Na si éáce
a) E sikavipen e nakhle vaxtesqo si les k-i bàza i interpretàcia le historikane zanglimatenqo.	
b) Sosqe na sas historikane ćácarimata palal e rroma, inklile varesode legènde fantezistikane teorìe palal e rromenqi orìgina.	
c) And-i Ànglia, e rroma sas anavârde <i>gitani</i> .	
d) And-jekh fantezìsto mòdo, vakârel pes ke e proto-rroma sas kothe kana O Raj Iisus Hristos sas karfinârdo p-o truşul.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- I legènda n-ásti avel dikhli sar jekh laćho repèro vaş i orìgina le .....
- ..... selgiucizură kerde marimata and-o Nòrdo thaj Nord-Vèsto e Indiaqo.
- O Mahmoud andar o Ghazni Kannauj, sas anavârdo „o fòros .....” .
- ..... phenel so e proto - rroma aven andar o Kannauj.

#### 3. Ker i korespondènca/ o phandlipen maşkar e tèrmenură andar e duj kolòne.

A	B
1. Gheorghe Sarău, <i>Rromii, India şì limba rromani</i>	a. Paşal, sas jekh rrom sastrări savo thovdăs pesqi caxra paşal o Jerusalìmo thaj savo phendăs so kerel vov e bare karfina kaj te thon le Isusos p-o truşul.
2. Angus Fraser, <i>Ţigani</i> ,	b. Sas amen jekh baro thagar, jekh rrom. Vov sas amaro thagarorro. Sas amaro padişàho. E rroma zivenas atùnć savorre khethanes and-jekh them, Rromii locuiiau pe atunci cu toşii laolaltă într-o țară, and-jekh laćho vilaièto/ than.



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

3. Jean - Piere Liegeois Cf. Maria Olaru, <i>Între trecut și viitor: legende care au marcat imaginea rromilor</i>	c. <i>O persàno monàrho Bahram Gur kerdàs le Indiaqo thagares te tradel/ biçhalel 12.000 gilavne thaj bašavne, saven tradàs len and-e savorre thana andar o persàno thagaripen.</i>
---	---

**4. Kon sas o Wáli István? So arakhlàs vov palal i rromani çhib? Sode si importànto kadava arakhipen vaš e rromenqi història? Sosθar?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**5. Xramosar trin šajutne/ posìbilo kàuze vaš e rromenqi migràcia andar i Ìndia, vakàrindoq palal e historikane periòde/ vaxta.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VI a

Unitatea de învățare: *Originea și migrarea rromilor*

Lecția: *Primele izvoare istorice cunoscute privind originea rromilor*

Competențe specifice: CS 1.2, CS 1.3, CS 2.2, CS 2.3

### Fișă de lucru

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Reconstruirea trecutului se bazează pe interpretarea izvoarelor istorice.	
b) Absența izvoarelor istorice despre rromi a dat naștere unor legende și teorii fanteziste privind originea rromilor.	
c) În Anglia rromii au fost numiți <i>gitani</i> .	
d) Într-o manieră fantezistă, se vorbește de prezența proto - rromilor la Răstignirea Domnului Iisus Hristos.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite.

- Legenda nu poate constitui un reper absolut în explicarea originii .....
- ..... selgiucizi au declanșat atacuri asupra Indiei de Nord și Nord - Vest.
- Mahmoud din Ghazni a cucerit orașul Kannauj, numit „oraș al .....”.
- ..... menționează că obârșia proto - rromilor se află în Kannauj.

#### 3. Asociază numele autorilor din coloana stângă cu fragmentele din coloană dreaptă.

A	B
1. Gheorghe Sarău, <i>Rromii, India și limba rromani</i>	a. În apropiere, era un fierar țigan care își instalase cortul în apropierea Ierusalimului și care s-a oferit să confecționeze piroanele necesare răstignirii.
2. Angus Fraser, <i>Țigani</i> ,	b. Aveam un împărat mare, un Rrom. El era prințul nostru. Era padișahul nostru. Rromii locuiau pe atunci cu toții laolaltă într-o țară, într-un vilaiet bun.
3. Jean - Pierre Liegeois Cf. Maria Olaru, <i>Între trecut și viitor: legende</i>	c. Monarhul persan Bahram Gur l-a convins pe regele Indiei să îi trimită lăutari, 12.000 la număr, pe



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

<i>care au marcat imaginea rromilor</i>	<i>care i-a răspândit în toate colțurile regatului persan.</i>
---	--

**4. Cine a fost Wáli István? Ce a remarcat el cu privire la limba rromani. Cât de importantă este această descoperire pentru istoria rromilor? De ce?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**5. Menționează trei posibile cauze ale migrației rromilor din India, făcând referire la perioadele istorice.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

## E rromenqi història thaj tradicie - i VI-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *E rromenqi orìgina thaj migràcia*

I lèkcia: *E rromenqo isipen and-o Pašutno Oriènto thaj and-o Bizantino Impèrivo*

Specifikane kompetènçe: CS 1.1, CS 1.2, CS 2.1

### Butãqi fiša

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si éacé vaj na.

Enùncò	Éacés/ Na si éacés
a) E phure rromenqi migràcia andar i Ìndia sas kerdi and-e maj but šeliberša.	
b) E rromenqo telãripen andar o Egipto sas andar politikàne vi religikane evenimènturã.	
c) I invàzia selgiucizenqe xoraxajenqe, andar o XI-to šeliberš sas i maj importànto kàuza vaš e phure-rromenqi migràcia.	
d) And-i rromani čhib si importànto influènçe andar aver čhibã. Kadaja buti vastdãš le lingvisturen te arakhen save sas e rromenqe moigraciaqe droma.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- And-o èsto e Bizantinone Imperivosqo kerdãš pes e rromenqo xulavipen and-e trin .....
- And-o ..... Impèrivo e roma astarde o anav *athinganoi*.
- O anav *athinganoi* sas dino, maj anglal, jekhe religikane sektaqe. O sènso/ xatãripen kadale alavesqo si .....
- I anglutni informàcia kaj vakãrel palal e rromenqe phure, si andar jekh hagiogrãfiko manuskrìso arakhlo k-i Monastira Iviron andar .....

**3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tërmenurë andar e duj kolòne.**

A	B
1. i ranik/ i ràmura <i>Lom</i> vaj <i>andar nòrdo</i>	a. i maj reprezentativo vaş e rroma andar o akanutno vaxt, phirdäs and-o Bizantino Impèrivo, haj kathar and-i Maşkarutni thaj Vestutni Evròpa
2. i ranik/ i ràmura <i>Dom</i> vaj <i>andar sud - vèsto</i>	b. inkerdäs pesqo drom karing o nord-vèsto andar o Kaukàzo thaj p-o nord-vèsto e Kale Derävãqo
3. i ranik/ i ràmura <i>Rrom</i> vaj <i>andar vèsto</i>	c. geläs karin i Sîria, Palestîna, Egîptoio

**4. Ker jekh kronologikani àksa p-i savi te sikaves e rromenqi atestàcia and-i Evròpa.**

\_\_\_\_\_→

**5. Rode p-o internèto informàcie palal i jekhto rromenqi dokumentàro atestàcia p-o than e Rumenikane Themenqo.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VI a

Unitatea de învățare: *Originea și migrarea rromilor*

Lecția: *Prezența rromilor în Orientul Apropiat și în Imperiul Bizantin*

Competențe specifice: CS 1.1, CS 1.2, CS 2.1

### Fișă de lucru

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Migrarea din India a strămoșilor rromilor de azi s-a desfășurat pe parcursul mai multor secole.	
b) Plecarea rromilor din Egipt s-a datorat unor evenimente politice și religioase.	
c) Invazia turcilor selgiucizi, din secolul al XI-lea a reprezentat una dintre cele mai importante cauze ale migrației stră-rromilor.	
d) Limba rromilor prezintă importante influențe din limbile altor popoare, fapt care i-a ajutat pe lingviști să stabilească traseele migratorii ale acestora.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite.

- În estul Imperiului Bizantin s-a petrecut despărțirea rromilor în trei .....
- În Imperiul ..... rromii au primit denumirea de *athinganoi*.
- Denumirea de *athinganoi* a fost atribuită, inițial, unei secte religioase. Semnificația acestui cuvânt este .....
- Prima informație care se referă la strămoșii rromilor, provine dintr-un manuscris hagiografic descoperit la Mănăstirea Ivron din .....



**3. Asociază denumirile din coloana stângă cu descrierile din coloană din dreapta.**

A	B
1. ramura <i>Lom</i> sau <i>de nord</i>	a. cea mai reprezentativă pentru rromii de azi, și-a continuat drumul în Imperiul Bizantin, iar de aici către Europa Centrală și de Vest.
2. ramura <i>Dom</i> sau <i>de sud - vest</i>	b. și-a continuat drumul spre nord - vest prin Caucaz și pe latura de nord - vest a Mării Negre.
3. ramura <i>Rrom</i> sau cea <i>de vest</i>	c. s-a îndreptat către Siria, Palestina, Egipt.

**4. Alcătuieste o axă cronologică care să illustreze atestările rromilor în Europa.**

\_\_\_\_\_→

**5. Caută pe internet informații despre prima atestare documentară a rromilor pe teritoriul Țărilor Române.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## E rromenqi història thaj tradìcie - i VI-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *E rromenqi oriìgina thaj migràcia*

I lèkcia: *I etimologià e alavenqi „rrom” thaj „țigan”*

Specificane kompetènçe: CS 1.1, CS 1.1, CS 2.1, CS 3.1

### Butãqi fișa

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si cáce vaj na.

Enùnco	Ćáces/ Na si cáces
a) And-o berś 2010 sas kerdo jekh pùblico vakãripen vaś o oficiãlo utilizisaripen jekhe andar e alava: <i>rrom</i> vaj <i>țigan</i> .	
b) O prof. univ. dr. Gheorghe Sarãu thaj i lect. univ. dr. Delia Grigore sikavde but argumèturã/ cácarimata kaj kaj te utilizisarel pes o alav <i>țigan</i> .	
c) Si but zantrikane, historikane vi lingvistikane argumèturã/ cácarimata vaś i denominàcia <i>rrom</i> .	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- O alav „.....” na si and-i rromani ćhib thaj na reprezentisardãs nijekhvar i autoidentifikàcia and-i rromani ćhib vaś i rromani etniã.
- O alav „țigan” zorales peioratìvo kana si utilizisardo te anavãren le .....
- Inkã kațar o astaripen e rromane miśkipnasqe, e rromane asociàcie mangle sa o vaxt kaj o anav „.....” te liel o than e alavesqo „țigan”.
- Andar historikani perspektìva, o alav „țigan” si jekh ....., sosqe vov na si andar i rromani ćhib.



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

### 3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maškar e tërmenurā andar e duj kolōne.

A	B
1. o Mihail Kogălniceanu	a. i baxt amare rromane nămosqi te avel lačhardi kaj d-ašti te zivas pašal amare konacionălură bi te avel amenqe lazavo... Si o vaxt vaš i emancipăcia thaj o uštăvipen amare rromane nămosqe.
2. o Barbu Constantinescu	b. „...Haj e <i>ciganură</i> von kōrkorro anavăren pen and-i penqi čhib <i>rromnicel</i> (e zuvlăqo čhavo) vaj <i>rrom</i> (manuš)...”
3. Uniunea Generală a Romilor, Ziarul „Glasul Romilor”, nr. 1, 1 – 15 noiembrie 1934, p.1 - 2	c. kidel rromano folklōro and-i čhib vakărdi e rromenθar, kadjal, butvar arakhas e alava <i>rrom/ rromni</i> and-e rromane foklorosqe xramosarimata.

### 4. Arakh, p-o interneto vaj and-o lil, e fōrme e alavesqe *athinganos* andar aver čhibă.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

### 5. And-o savo kontėksto sas organizisardo O kidipen kaθar o Dumbrăveni - Ibašfalău, andar 27 aprilo 1919. Sode zene line kotor/ participisarde thaj save sas e principălo mangimata e rromenqe andar i Transilvânia.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VI a

**Unitatea de învățare:** *Originea și migrarea rromilor*

**Lecția:** *Etimologiile termenilor „rrom” și „țigan”*

**Competențe specifice:** CS 1.1, CS 1.1, CS 2.1, CS 3.1

### Fișă de lucru

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) În anul 2010 a fost declanșată o dezbatere publică privind utilizarea oficială a unuia dintre termeni: rrom sau țigan.	
b) prof. univ. dr. Gheorghe Sarău și lect. univ. dr. Delia Grigore au prezentat o serie de argumente pentru utilizarea termenului <i>țigan</i> .	
c) Există numeroase argumente de ordin științific, istoric și lingvistic pentru susținerea denominației de „rrom”.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite.

- Cuvântul „.....” nu există în limba rromani și nu a reprezentat niciodată autoidentificarea în limba rromani a etniei rrome.
- Termenul „țigan” este profund peiorativ folosit pentru a-i insulta pe .....
- Încă de la începuturile Mișcării Rrome, asociațiile rrome au cerut în mod constant ca denumirea de „.....” să ia locul celei de „țigan”.
- Din perspectivă istorică, termenul „țigan” este un ....., deoarece nu aparține limbii.

**3. Asociază denumirile din coloana stângă cu descrierile din coloană din dreapta.**

A	B
1. Mihail Kogălniceanu	a. soarta neamului nostru rrom să se îmbunătățească, ca să putem sta alături de conaționali noștri, fără să ne fie rușine...Ceasul emancipării și redeșteptării neamului Rrom a sunat.
2. Barbu Constantinescu	b. „...Iar Țiganii ei singuri se numesc în limba lor rromnicel (fiul femeii) sau rrom (oameni)...”
3. Uniunea Generală a Romilor, Ziarul „Glasul Romilor”, nr. 1, 1 – 15 noiembrie 1934, p.1 - 2	c. adună folclor rrom în limba vorbită de rromi, ca atare, este reflectată des utilizarea termenului <i>rrom/ rromni</i> în mostrele folclorice rrome.

**4. Identifică, pe internet sau în manual, formele în care a fost preluat termenul *athinganos* în alte limbi.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**5. În ce context a fost organizată Adunarea de la Dumbrăveni - Ibașfalău, din 27 aprilie 1919. Câți delegați au participat și care au fost principalele doleanțe ale rromilor transilvăneni.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



## E rromenqi història thaj tradìcie - i VI-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *E rromenqi oriġina thaj migràcia*

Specificane kompetènçe: CS 1.1, CS 1.2, CS 1.3, CS 2.1, CS 2.2, CS 2.3, CS 3.3

### Evaluaciaqi fiša

- Butãqo vaxt: 50 minùturã
- Del pes ivãþe 10 pùnkTURã

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si cáce vaj na.

12 pùnkTURã

Enùncu	Cáces/ Na si cáces
a) O anav <i>India</i> avel kaþar o anav e panësqo Ind.	
b) And-i Ànglia e rroma sas anavãrde <i>gypsi</i> .	
c) E rromenqo telãripen andar i India sas andar politikane thaj religikane evenimèturã.	
d) Si but zantrikane, historikane vi lingvistikane argumèturã/ cácarimata vaš i denominàcia <i>rrom</i> .	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

12 pùnkTURã

- E indo-ariano bakrãrenqe triburã prinzarenas i tehnològia e .....
- O Mahmoud andar Ghazni mardãs pes thaj linãs o fòros ....., anavãrdo „e sovnakajesqo fòros.”
- And-o Bizantino Impèrivo e rroma sas anavãrde .....
- E rromane asociàcie mangle kaj o anav „rrom” te liel o than e alavesqo „.....”.

**3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tërmenură andar e duj kolòne.**

**12 pùntkură**

A	B
1. e brahmànură	a. <i>Sas amen jekh baro thagar, jekh rrom. Vov sas amaro thagarorro. Sas amaro padisàho. E rroma zivenas atùnć savorre khethanes and-jekh them, Rromii locuiiau pe atunci cu toşii laolaltă într-o țară, and-jekh laćho vilaièto/ than.</i>
2. o Gheorghe Sarău, <i>Rromii, India și limba rromani</i>	b. Von trebalas kaj slużisaren and-e hinduistikane tēmplură thaj te siklāren i Veda
3. i ranik/ i rāmura <i>Rrom</i> vaj <i>andar vèsto</i>	c. „...Haj e <i>ciganură</i> von kòrkorro anavāren pen and-i penqi ćhib <i>rromnicel</i> (e zuvlāqo ćhavo) vaj <i>rrom</i> (manuś)...”
4. o Barbu Constantinescu	d. i maj reprezentatìvo vaś e rroma andar o akanutno vaxt, phirdās and-o Bizantìno Impèrivo, haj kathar and-i Maşkarutni thaj Vestutni Evròpa

**4. Ker po jekh enùnco svakone dine alaveça: orìgina, atestàcia, robìa, Ìndia, hinduìsmo, athinganoi. O enùnco trebal te avel phandlipen e rromenqe historiaça. 24 pùntkură**

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

**5. Ćacaren, and-e 10-15 rēndură, sosθar si importànto te utilizisaras o alav „rrom” thaj na „țigan”. And-o tumaro xramosaripen vakărena palal: 30 pùntkură**

- i etimologià e alavesqi „rrom”;
- o sēnso/ xatāripen e alavesqo „țigan”;
- e àkcie save kerde len e rromane organizàcie kaj te na maj utilizisarel pes o alav *țigan* thaj kadava te avel paruvdo e etnonimoça „rrom”.

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VI a

Unitatea de învățare: *Originea și migrarea rromilor*

Competențe specifice: CS 1.1, CS 1.2, CS 1.3, CS 2.1, CS 2.2, CS 2.3, CS 3.3

### Fișă de evaluare

- Timp de lucru: 50 de minute
- Se acordă din oficiu 10 puncte

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri. 12 puncte

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Denumirea <i>India</i> vine de la numele fluviului <i>Ind</i> .	
b) În Anglia rromii au fost numiți <i>gypsy</i> .	
c) Plecarea rromilor din India s-a datorat unor evenimente politice și religioase.	
d) Există numeroase argumente de ordin științific, istoric și lingvistic pentru susținerea denominației de „rrom”.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite. 12 puncte

- Triburile indo-ariene de păstori războinici erau deținători ai tehnologiei .....
- Mahmoud din Ghazni a cucerit orașul ....., numit „oraș al aurului.”
- În Imperiul Bizantin rromii au primit denumirea de .....
- Asociațiile rrome au cerut ca denumirea de „rrom” să ia locul celei de „.....”

#### 3. Stabilește corespondența dintre termenii din cele două coloane. 12 puncte

A	B
1. Brahmanii	a. Aveam un împărat mare, un Rrom. El era prințul nostru. Era padișahul nostru. Rromii locuiau pe atunci cu toții laolaltă într-o țară, într-un vilaiet bun.
2. Gheorghe Sarău, <i>Rromii, India și limba rromani</i>	b. îndatorirea acestora este să slujească în templele hinduiste și să predea Veda.
3. ramura <i>Rrom</i> sau cea de vest	c. „...Iar Țiganii ei singuri se numesc în limba lor rromnicel (fiul femeii) sau rrom (oameni)...”.
4. Barbu Constantinescu	d. cea mai reprezentativă pentru rromii de azi, și-a continuat drumul în Imperiul Bizantin, iar de aici către Europa Centrală și de Vest.



**5. Construiți, cu fiecare din termenii istorici regăsiți în lista de mai jos, câte un enunț referitor la un fapt din istoria rromilor: *origine, atestare, robie, India, hinduism, athinganoi.*** **24 de puncte**

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

**6. Argumentați, în 10-15 rânduri, de ce este important să utilizăm termenul „rrom” și nu „țigan”. În argumentare veți face referire la:** **30 de puncte**

- etimologia cuvântului „rrom”;
- semnificațiile termenului „țigan”;
- demersurile făcute de mișcarea rromă pentru renunțarea la termenul țigan și înlocuirea acestuia cu etnonimul „rrom”.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## E rromenqi història thaj tradicie - i VI-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *E rroma. Phendi vi dini identitèta.*

I lèkcia: *Oràlo història – Phenimata e khethane memoriaqe*

Specificane kompetènçe: CS 1.1, CS 1.3, CS 2.3, CS 3.1

### Butãqi fisa

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si çaçe vaj na.

Enùncu	Çaças/ Na si çaças
a) And-i tradicionàlo rromani kultùra, ka-e ruputnãrã, si jekh speciàlo taxtaj, savo si dìno andar generàcia and-i generàcia.	
b) Kanaθar aresle and-i Euròpa, and-o XIV-to seliberś, e rroma sas jekh normàlo realitèta, and-e savorre evroputne thema.	
c) I khethani mèmoria si kerdi andar: i çhib, o alav rrom, religia, e patãvimata, obiçejurã, famìlia, komunitèta, eksperiençe andar o nakhlo vaxt.	
d) E rromenqi etnikani identitèta si sikavdi e alaveça <i>figani</i> .	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- E migraciaqo thaj e deportaciaqo fenomèno kerdãs kaj but rromenqe komunitete te zan te ziven vi prdal o ocãno, anda .....
- Bezexesθe, e rroma si dikhle sar avrutne, vi and-e thema kaj ziven selibersenθar, dikhpen savo ingerdãs kaj ....., k-i persekùcia, k-i diskriminàcia, deportàcia vi ka-o mudaripen.
- I khethani memòria, ka-e ....., si kerdi andar o folklòro, zivipnasqe paramiça, godã palal e khethane eksperiençe.
- O Jekhto Internacionàlo Kongrèso le Rromenqo sas inkerdo and-i periòda 8 - 12 aprìlo ....., and-i Ànglia, k-o Orpington, paşal .....
- K-o Jekhto Internacionàlo Kongrèso le Rromenqo participisarde.... reprezentanturã andar ..... thema.



UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale  
2014-2020**3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maškar e tərmenură andar e duj kolòne.**

A	B
1. o taxtaj	a. paramicã, gilă, purane godımata, garavde godımata.
2. o rromano birituàliko folklòro	b. drabarimata, armană, biavesqe gilă, kolinde, rovipnasqe gilă
3. o rituàliko folklòro	c. si e unitetaqo thaj autoritetaqo sìmbolo and-i fàmilia, savo utilizisarel pes ka-o prandisaripen thaj kana si xatãripnasqi/ paçaqi sìnia
4. i khethani/ kolektivò memòria	d. sikavel thaj del e avutne generacienqe reprezentativò sìmbolură vaš e rroma.

**4. Completează în tabelul cu informații despre organizații ale rromilor apărute în Europa în perioada postbelică!**

O berś	O them	E organizaciaqo anav
1960		
1962		
1963		
1964		
1965		
1965		

**5. Rode and-o lil vaj p-o interneto informacie palal e sìmbolură save sas adoptisarde ka-o Jekhto Internacionàlo Kongrèso le Rromenqo.**

O Maškarthemutno Dives e Rromenqo	E Rromenqo Stăgo	E Rromenqo Hìmmo
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VI a

**Unitatea de învățare:** *Rromii. Identitate asumată și identitate atribuită*

**Lecția:** *Istoria orală – Mărturii ale memoriei colective*

**Competențe specifice:** CS 1.1, CS 1.3, CS 2.3, CS 3.1

### Fișă de lucru

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) În cultura tradițională rromă există, la argintari, un pahar special, transmis din tată în fiu, numit <i>taxtaj</i> .	
b) De la sosirea lor în Europa, în sec. al XIV-lea, rromii au devenit o realitate etnică firească, în aproape toate țările europene.	
c) Memoria colectivă este reflectată de: limbă, termenul de autoidentificare (rrom), religie/ credințe/ obiceiuri, familie, comunitate, experiențe ale trecutului etc.	
d) Identitatea etnică la rromi se exprimă cu însăși numele etniei – <i>țigani</i> .	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite.

- Fenomenul migrației și al deportării au determinat ca importante comunități de rromi să trăiască și peste ocean, în .....
- Din păcate, rromii sunt încă văzuți ca străini, chiar în țările unde trăiesc de secole, percepție care a dus la ....., persecuție, discriminare, deportări și chiar la exterminare.
- Memoria colectivă, la ....., este reflectată de folclor, povești de viață, amintiri privind experiențe comune.
- Primul Congres Mondial al Rromilor s-a desfășurat în perioada 8 - 12 aprilie ....., în Anglia, la Orpington, lângă .....
- La Primul Congres Mondial al Rromilor au participat .... reprezentanți din ..... țări.



UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale  
2014-2020**3. Stabilește corespondența dintre termenii din cele două coloane.**

A	B
1. taxtaj	a. povești (paramică), cântece (gilă), proverbe, zicători (purane godimata), ghicitori (garavde godimata)
2. folclorul rrom neritualic	b. descântece (drabarimata), blesteme (armană), cântece de nuntă (biavesqe gilă), colinde (kolinde), bocete (rovipnasqe gilă)
3. folclor ritualic	c. simbol al unității familiei și al autorității, care se folosește în cadrul obiceiurilor de căsătorie și la masa de împăcare
4. memoria colectivă	d. propune și transmite generațiilor viitoare simbolurile reprezentative pentru rromi

**4. Completează în tabelul cu informații despre organizațiile rromilor apărute în Europa în perioada postbelică!**

Anul	Țara	Numele organizației
1960		
1962		
1963		
1964		
1965		
1965		

**5. Caută în manual și pe internet informații despre simbolurile adoptate la Primul Congres Internațional al Rromilor.**

Ziua Internațională a Rromilor	Steagul Rromilor	Imnul Rromilor
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## E rromenqi història thaj tradicie - i VI-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *E rroma. Phendi vi dini identitèta.*

I lèkcia: *Rèperurã andar i tradicionàlo kultùra*

Specificane kompetènçe: CS 1.1, CS 1.3, CS 2.1, CS 3.1

### Butãqi fiša

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si çaçe vaj na.

Enùnco	Çaças/ Na si çaças
a) Kanaθar e rroma aresle and-i Evròpa, e rroma sas inkerde and-jekh marginalizaciaqo procèso, zorãrdi asimilàcia thaj vi mudarde.	
b) And-o savorro vaxt, le rromen sas len penqo them, kaj sas les pesqo govèrno, anavãrdo RROMANOTHAN.	
c) O zivipen e tradicionalone rromenqo dikhel jekh normenqo sètò, interdìkcie, superstìcie, patãvimata thaj phiravipnasqe nòrme save si mukhele andar jekh generàcia k-aver generàcia.	
d) O koncèpto <i>užo</i> dikhel duj dimènsie/ thana: jekh fiziko thaj jekh spirituàlo.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- I kris e šerutne valorenqi e rromenqe si anavãrdi ....., si jekh normenqo sistèmo, bixramosarde krisenqe, savi organizisarel pes trujal/ pašal o fundamentàlo modèlo andar i tradicionàlo kultùra: .....
- Kaj te respektisaren i rituàlo pakiv thaj kaj te sikaven penqo kamipen, e rroma phenen jekh karing aver: ..... (fratele meu) vaj ..... (sora mea).
- E maj importànto zene andar i rromani komunitèta si e çhave thaj e .....
- And-i tradicionàlo kultùra le rromenqi, o alav „nãmo” NA vakãrel palal o phandlipen palal o rrat. Kadava alav dikhel p xulavipen palal: i profèsia ....., e struktùre e socialone organizaciaqe, familiaqe obicèjurã, baredivesa, partikularitète .....

### 3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tërmenurë andar e duj kolòne.

A	B
1. Phralipen	a. pakiv, honòra, respèkto thaj sar inkerel pes ùzo o odì thaj o trùpo.
2. Patìv/ pakiv	b. phralipen, phralipnasqo xatàripen, vastdinipen; savorri komunitèta si sar jekh buxli famìlia.
3. Baxt	c. Si but importànto te avel odësqo vi truposqo užipen/ užimos. E truposqo užipen sikavel vi e odësqo užipen.
4. Užo - maxrime	d. sikavel e baxtaqo/ şansaço kùlto. Patăl pes ke voj ave land-o zivipen kodolenqo save respektisaren e phralipnasqe thaj e patävipnasqe krisa. Kodolen save ne inkeren kadala krisa avela len bibaxt.

### 4. Ker i enumeràcia e rromane nàmurenqi palal e kritèrie dine maj tele!

E butăqo/ okupaciaço kritèrivo	O lingvistikò kritèrivo	E akulturaço kritèrivo

### 5. Andar savo rromenqo nămo si tiri famìlia? Xramosar palal tiro rromenqo nămo vaj palal aver nămo andar tiri komunitèta dikhindoj e modèlură dine and-o pustik

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VI a

**Unitatea de învățare:** *Rromii. Identitate asumată și identitate atribuită*

**Lecția:** *Repere ale culturii tradiționale*

**Competențe specifice:** CS 1.1, CS 1.3, CS 2.1, CS 3.1

### Fișă de lucru

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Din momentul prezenței lor în Europa, rromii au fost supuși unui proces sistematic de marginalizare, de asimilare forțată și chiar de exterminare.	
b) De-a lungul timpului, rromii au avut un stat al lor, cu o guvernare proprie, numit RROMANOTHAN.	
c) Viața rromilor tradiționali se concentrează în jurul unui set de norme, interdicții, superstiții, credințe și norme comportamentale transmise din generație în generație.	
d) Conceptul de <i>pur</i> implică două dimensiuni: una fizică și alta spirituală.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite.

- Legea valorilor fundamentale ale rromilor poartă denumirea de ....., sistem de norme, de cutume, care se organizează în jurul modelului fundamental al culturii tradiționale: .....
- Pentru a respecta politețea rituală și pentru a-și exprima și demonstra afectivitatea, rromii se adresează unii altora astfel: ..... (fratele meu) sau ..... (sora mea).
- Cei mai importanți membri într-o comunitate de rromi sunt copiii și .....
- În cultura tradițională a rromilor, noțiunea de neam nu se referă la înrudirea de sânge, ci la gruparea rromilor în funcție de anumite aspecte, precum: meseria ....., structurile de organizare socială, obiceiuri de familie, sărbători, particularități .....





UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

### 3. Stabilește corespondența dintre termenii din cele două coloane.

A	B
1. Phralipen	a. cinste, onoare, respect, precum și păstrarea purității sufletești și trupești.
2. Pativ/ pakiv	b. frăție, sentiment de frățietate”, ajutor reciproc și se referă la faptul că întreaga comunitate este o adevărată familie largită
3. Baxt	c. Este esențial să existe o stare de puritate spirituală și trupească – Użipen/ Użimos. Puritya trupească reflectă și puritatea spirituală.
4. Użo - maxrime	d. reprezintă cultul norocului. Se consideră că este prezent în viața celor care respectă legile frăției și ale credinței. Cei care nu respectă aceste legi vor avea parte de nenoroc, de griji, de neşansă – <i>bibaxt</i> .

### 4. Enumeră neamurile de rromi după criteriile din tabelul de mai jos!

Criteriul ocupațional	Criteriul lingvistic	Criteriul aculturării

### 5. Cărui neam de rromi aparține familia ta? Descrie propriul neamul de rromi sau un alt neam din comunitatea ta după modelul celor prezentate în manual.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

## E rromenqi història thaj tradìcie - i VI-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *E rroma. Phendi vi dini identitèta.*

I lècìa: *E rroma and-o rumunikano folklòro thaj and-i rumunikani literatùra*

Specifikane kompetènçe: CS 1.1, CS 1.2, CS 2.2, CS 3.2

### Butãqi fìsa

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si cáce vaj na.

Enùncu	Cáces/ Na si cáces
a) E reprezentisarimata palal e rroma astaren e bilaçe anaveça savo si dino e rromenqe: „țigan”.	
b) O alav „țigan” na eksistisarel and-i rromani čhib.	
c) Jekh importãnto rig andar o rumunikano folklòro (provèrburã, snoàve, bàsmurã) sikaven so si jekh stereotìpo gëndisaripen, irònia thaj zungalo phiravipen karing e rroma.	
d) E reprezenisarimata palal e gaže si len k-i bàza e anglekrisimata thaj e stereotìpurã, save si inkerde, bezexalenθe, e manušenθar save si len cìra škòla.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava, dikhindoj e stereotìpurã palal e rroma savãnça trebal te maras amen.

- Na si laçhes te xas „e ciganoça” andar jekh čaro vaj te pies andar jekh taxtaj, kodolesqe ke vov .....
- Kana zal jekh rrom and-jekh ....., maj trebal kerdo inkã jekh var i slùzba.
- Na si mišto te des pomãna le rromesqe, sosθar čorel tuqe e ..... kaθar i kaxni.
- Na si bezes te keres vareso le rromesqe: d-aști te keres so kames, sosqe savorre rroma andar i lùmã na keren sode kerel jekh Devlesqo.....

- Pa so thol o rrom o vast si maxrime. Kana si jekh xabenesqi buti, te chudes la, kana si jekh caro vaj aver buti – vaj thabares les and-i jaq, vaj thoves/ xalaves les and-e ..... pană thaj te des opral les the pani kaθar .....!
- O rrom si nămo le ....., kodolesqe si kadja zoraes kaj te nakhel e șilesθar, i jag na thabarel les, na si lesqe dar/ tras, ka-e paș rată the sovel telal .....

**3. Ker i korespondenca/ o phandlipen mașkar e tərmenură andar e duj kolone.**

A	B
1. Gala Galaction	a. I xaining mașkar e plòpură
2. Ion Agărbiceanu	b. E rădvanosqi kòpka
3. Mihail Sadoveanu	c. Sakuntala
4. Mircea Eliade	d. E faraðnură
5. Vasile Voiculescu	e. Ka-e rromnă

**4. Xramosar o anav panze rromane xramosarnenqe palal o decembro 1989. Xramosaren and-i kolona savi si and-i caçi o anav jekhe literarone opraqo/ i tematika e operaqi.**

E xramosarnesqo anav	O anav jekhe literarone opraqo/ i tematika e operaqi

**5. Xramosar trin modalitete andar save d-aști te malavas/ achavas e stereotipură thaj e anglekrisimata karing e rroma.**

- .....
- .....
- .....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VI a

**Unitatea de învățare:** *Rromii. Identitate asumată și identitate atribuită*

**Lecția:** *Rromii în folclorul și literatura română*

**Competențe specifice:** CS 1.1, CS 1.2, CS 2.2, CS 3.2

### Fișă de lucru

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Istoria reprezentărilor despre rromi poate începe cu numele eronat dat rromilor, cel de „țigan”.	
b) Cuvântul „țigan” nu există în limba rromani.	
c) O parte importantă a folclorului românesc (proverbe, snoave, basme) demonstrează o gândire stereotipică față de rromi, marcată de ironie și de dispreț.	
d) Reprezentările despre gagii se bazează pe prejudecăți și stereotipuri, din păcate, întreținute încă de oamenii mai puțin instruiți.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite din stereotipuri referitoare la rromi, pe care trebuie să le condamnăm.

- Cu țiganul nu e bine să mănânci dintr-o strachină, ori să bei dintr-un pahar, că te .....
- Dacă va intra vreun țigan în vreo ....., trebuie târnosită de-al doilea.
- La țigan nu e bine să dai ceva de pomană, că-ți fură ..... de la cloșcă.
- Cu țiganul nu e păcat: poți să-i faci orice-i vrea, căci toți țiganii din lume nu fac cât un ..... al lui Dumnezeu.
- Pe ce pune mâna țiganul se spurcă. Așa că dacă e lucru de mâncare, să-l lepezi, dacă e vreun vas sau altceva - ori să-l arzi în foc, ori să-l speli în ..... de ape și să-l aghezmuiești cu apă de la .....

- Țiganul e rudă cu ....., de aceea e așa tare de rabdă la ger și focul nu-l pârlleşte, nu are urât și frică, în miez de noapte dormind pe sub .....

**3. Stabileşte corespondenţa dintre termenii din cele două coloane.**

A		B
1. Gala Galaction		a. Fântâna dintre plopi
2. Ion Agârbiceanu		b. Copca rădvanului
3. Mihail Sadoveanu		c. Sakuntala
4. Mircea Eliade		d. Faraonii
5. Vasile Voiculescu		e. La țigănci

**4. Enumeră cinci scriitori rromi postdecembriști. Notați în coloana din dreapta numele unei opere literare/ tematica operelor literare.**

Numele scriitorului	Numele unei opere literare/ tematica operelor

**5. Scrie trei modalități prin care putem schimba/ corija stereotipurile și prejudecățile față de rromi.**

- .....
- .....
- .....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## E rromenqi història thaj tradicie - i VI-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *E rroma. Phendì vi dini identitèta.*

Specificane kompetènçe: CS 1.1, CS 1.2, CS 1.3, CS 2.1, CS 2.2, CS 2.3, CS 3.1, CS 3.2

### Evaluaciaqi fiša

- Butãqo vaxt: 50 minùturã
- Del pes ivãþe 10 pùntkurã

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si cáce vaj na.

12 pùntkurã

Enùncu	Cáces/ Na si cáces
a) And-i tradicionãlo rromani kultùra, ka-e gãborurã, si jekh speciãlo taxtaj, savo si dino andar generãcia and-i generãcia.	
b) And-o savorro vaxt, le rromen NA sas len penqo them, kaj sas les pesqo govèrno.	
c) E maj importãnto zene andar i rromani komunitèta si e murša.	
d) E reprezenisarimata palal e gãze si len k-i bãza e anglekrisimata thaj e stereotìpurã, save si inkerde, bezexalenþe, e manušenþar save si len cìra škòla	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

12 pùntkurã

- E stereotìpurã thaj e ..... karing e roma d-ãsti aven peravde/ aþhavde, kodolesqe e gãze trebal te akceptisarel te informisaren pen.
- I kris e sérutne valorenqi e rromenqe si anavãrdi ....., si jekh normenqo sistèmo, bixramosarde krisenqe, savi organizisarel pes trujal i famìlia.
- Baxt-ul reprezentisarel o kùlto ..... Patãl pes ke si xatãrdo and-o zivipen kodolenqo save respektisaren e phralipnasqe thaj e patãvipnasqe krisa.
- K-o Jekhito Internacionãlo Kongrèso le Rromenqo, inkerdo pašal i Lòndra, and-o berš 1971, lias pes i decìzia ka-o O Maškarthemutno Dìves le Rromenqo te avel inkerdo and-i dàta .....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

### 3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tërmenurë andar e duj kolòne.

12 pùntkurë

A	B
1. rituàliko folklòro	a. pakiv, honòra, respèkto thaj sar inkerel pes ùzo o odì thaj o trùpo.
2. pativ/ pakiv	b. drabarimata, armană, biavesqe gilă, kolinde, rovipnasqe gilă.
3. kıkavără/ kăldărără	c. anglutnes, milajesqe, rodes sovna kaj and-e pană, haj ivendesqe, kerenas buti e kaşteça, khuvenas i rākita.
4. rudără/ băjeşură/ kaştale	d. sas/ si len sar tradicionàlo buti te kerena bută andar o kùpru: kazànură, kıkavă, tave, kafavake sastrutne kuça/ ibrikură.

### 4. Keren po jekh enùnco svakone dine alaveça: *rromenqo nămo, pakiv, anglekrisipen, užipen, țigan, dialèkto*. O enùnco trebal te avel phandlipen e rromenqe historiaça

24 pùntkurë

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

### 5. Xramosaren, and-e 10-15 rëndurë, palal e ştar pilònură save inkeren o Rromanipen.

And-o tumaro xramosaripen vakărena palal:

30 pùntkurë

- o anv le ştare pilonurenqo save inkeren o Rromanipen;
- e valore le ştare pilonurenqo;
- sar d-aşti te vastden kadala pilònură kaj te peraven pen anglekrisimata palal e rroma?

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VI a

Unitatea de învățare: Rromii. Identitate asumată și identitate atribuită

Competențe specifice: CS 1.1, CS 1.2, CS 1.3, CS 2.1, CS 2.2, CS 2.3, CS 3.1, CS 3.2

### Fișă de evaluare

- Timp de lucru: 50 de minute
- Se acordă din oficiu 10 puncte

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri. 12 puncte

Enunț	Adevărat/ Fals
a) În cultura tradițională rromă există, la <i>gabori</i> , un pahar special, transmis din tată în fiu, numit <i>taxtaj</i> .	
b) De-a lungul timpului, rromii nu au avut un stat al lor, cu o guvernare proprie.	
c) Cei mai importanți membri într-o comunitate de rromi sunt bărbații.	
d) Reprezentanțele despre rromi se bazează pe prejudecăți și stereotipuri, din păcate, întreținute încă de oamenii mai puțin instruiți.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite. 12 puncte

- Stereotipurile și ..... față de rromi să se poată corija, dar pentru aceasta populațiile majoritare trebuie să accepte să se informeze.
- Legea valorilor fundamentale ale rromilor poartă denumirea de ....., sistem de norme, de cutume, care se organizează în jurul familiei.
- Baxt-ul reprezintă cultul ..... Se consideră că este prezent în viața celor care respectă legile frăției și ale credinței.
- La Primul Congres Mondial al Rromilor, desfășurat lângă Londra. în anul 1971, s-a stabilit ca Ziua Internațională a Rromilor să fie marcată, în data de .....



**3. Stabilește corespondența dintre termenii din cele două coloane.**

**12 puncte**

A	B
2. folclor ritualic	a. cinste, onoare, respect, precum și păstrarea purității sufletești și trupești.
2. pativ/ pakiv	b. descântece (drabarimata), blesteme (armană), cântece de nuntă (biavesqe gilă), colinde (kolinde), bocete (rovipnasqe gilă)
3. căldărarii	c. se ocupau inițial cu extragerea din râuri a firicelelor de aur, ca ocupație de bază vara, iar iarna - cu prelucrarea lemnului, cu împletitul răchitei.
4. rudarii/ băieșii	d. aveau/ au ca meserie tradițională prelucrarea aramei/ a cuprului, din care confecționează cazane, căldări, tăvi, ibrice.

**4. Construiți cu fiecare din termenii regăsiți în lista de mai jos câte un enunț referitor la un fapt din istoria/ cultura rromilor: *neam de rromi, pakiv, prejudecată, puritate, țigan, dialect.***

**24 de puncte**

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

**5. Prezentați, în 10-15 rânduri, cei patru piloni pe care se sprijină Rromanipenul. În argumentare veți face referire la:**

**30 de puncte**

- numirea celor patru piloni ai Rromanipen-ului;
- valorile celor patru piloni;
- cum pot contribui acești piloni la schimbarea/ corijarea prejudecăților față de poporul rrom.



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## E rromenqi història thaj tradicie - i VI-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *O sociàlo, žuridiko vi ekonòmiko statùto savo sas le rromen o rumunikano them*

I lèkcia: *E robiaqi orìgina vi evolùcia. E robiaqo isipen vi servitutetaqo isipen*

Specifikane kompetènca: CS 1.1, CS 1.3, CS 2.2, CS 2.3

### Butãqi fiša

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si cáce vaj na.

Enùnco	Ćáces/ Na si cáces
a) I robia sas jekh normàlo sociàlo-žuridiko fenomèno i Balkanikani Penìnsula thaj e Rumunikane Thema.	
b) And-i Muntènia thaj and-i Moldàvia, sosqe kathe sas but rroma, i robia sas jekh baro fenomèno.	
c) And-i Muntènia thaj and-i Moldàvia le rroma na d-astinas te phiraven pen sar kamenas von, and-o them, kaj te keren buti.	
d) E ròburã save našenas palal e stãpìnosqo than sas zorales marde kaθar lenqe xulaja thaj kaθar e autoritete.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- E rroma aresle and-e Rumunikane Thema, avilindoj andar e Dunãrãqo Sùdo, andar i ..... Penìnsula.
- E rroma avile andi Centrãlo Evròpa andar ekonomikane, politiko-militãro kãuze, and-o kòntèksto e invaziaqo e ..... and-i Evròpa.
- And-o Rumunikano them thaj and-i Moldàvia, e rroma sas ròburã, manúsa saven na sas len .....
- Vaxtesθe, e maj but ròburã sas rroma, kodolesqe o tèrmèno *řigan* si sinonìmo e alaveça.....
- And-i Transilvãnia, le rromen sas len o statùto sar ..... manúsa.
- O ròbo sas dikhlo sas dikhlo sar orasvi buti, savi řaj avelas ..... orikana.

### 3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tërmenurë andar e duj kolòne.

A	B
1. O Petre Petcuţ, <i>Rromii. Sclavie şi libertate</i>	a. „Kana o rajikano „cigano”, vaj bojerikano, vaj monastirëqo vaj orikon liela sar rromni jekh rajikani, bojerikani, monastirëqi „cigana”, ... o stëpino e ciganosqo si kamlo te del aver „cigana” vaş kodoja savi sas prandisardi.
2. O Neagu Djuvara, <i>Între Orient şi Occident</i>	b. „Xramosardem me, o Dumitru, o óhavo le Vreamësh-asqo, kadava mirro xramosaripen... bikindòm man me mirre rromnëça thaj savorreça le rajesqe Stan, binitòri k-i Tãrgovişte, mirre vojaça te avav lesqe phuvëqo „cigãno”.
3. O Nicolae Iorga, <i>Anciens documents de droit roumain</i>	c. „And-o XIV-to şeliberş, e roma astarde te nakhen i Dunărea, and-e tikne grùpură; kana aresenas von sas ingerde and-i robia e rajenθar thaj e bare xulajenθar andar o Rumunikano Them...”
4. O Alexandru Ioan Mavocordat	d. „O gelipen e rromenqo and-o nõrdo le Dunărăqo sas jekh lokho procëso, po but ekonomikano. E marimata andar o Balcani sas len jekh baro ròlo anda lenqi cirkulàcia, bi te aven determinàntură...”

### 4. Xramosaren e krisa save vakären palal e roburenqe xakaja thaj obligàcie! Sikaven varesode xramosarimata palal e ròbură thaj lenqe obligàcie.

krisa save vakären palal e roburenqe xakaja thaj obligàcie	Xramosarimata palal e ròbură thaj lenqe obligàcie
<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>

### 5. Rode o lil thaj p-o internëto informàcie palal e trin roburenqe kategorie.

e rajikane ròbură	e monastiraqe ròbură	e bojerikane ròbură



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VI a

Unitatea de învățare: *Statutul social, juridic și economic avut de rromi în spațiul românesc*

Lecția: *Originea și evoluția robiei. Starea de robie și starea de servitute*

Competențe specifice: CS 1.1, CS 1.3, CS 2.2, CS 2.3

### Fișă de lucru

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Robia a constituit un fenomen social - juridic normal pentru Peninsula Balcanică și pentru Țările Române.	
b) În Muntenia și în Moldova, datorită numărului mare de rromi stabiliți aici, robia devine un fenomen de amploare.	
c) În Muntenia și Moldova rromii robi NU beneficiau de libertatea de mișcare în interiorul țării pentru a-și practica meșteșugurile.	
d) Robii fugari erau aspru pedepsiți de către stăpânii lor și autorități.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite.

- Rromii au ajuns în Țările Române, venind din sudul Dunării, din Peninsula .....
- Cauzele deplasării rromilor spre Europa Centrală au fost atât economice, cât și politico – militare, în contextul invaziei ..... asupra Europei.
- În Țara Românească și Moldova, rromii au fost robi, adică oameni lipsiți de .....
- În timp, cei mai mulți robi ajung să fie din rândul rromilor, de aceea termenul *țigăn* este sinonim cu termenul .....
- În Transilvania, rromii au avut statut de oameni .....
- Robul era considerat un bun ca orice altul, ce putea fi oricând .....

### 3. Stabilește corespondența dintre termenii din cele două coloane.

A	B
1. Petre Petcuț, <i>Rromii. Sclavie și libertate</i>	a. „Dacă țiganul Domnesc, ori boieresc, ori monastiresc sau oricui va lua țigancă Domnească, boierească, monstirească, ... să fie dator stăpânul țiganului a da altă țigancă în locul celeilalte părți.”
2. Neagu Djuvara, <i>Între Orient și Occident</i>	b. „Scris-am eu Dumitru, feciorul lui Vreamăș, acesta al meu zapis ... că m-am vîndut eu cu fâmeea mea și cu totul jupânului Stan neguțătorul ot Târgoviște, de a mea bună voie să-i fiu Țigan de moșie”
3. Nicolae Iorga, <i>Anciens documents de droit roumain</i>	c. „În secolul al XIV-lea, țiganii începuseră să treacă Dunărea, în grupuri mici; pe măsură ce soseau erau reduși la robie de către domnitorii și marii proprietari din Țara Românească...”
4. Alexandru Ioan Mavocordat	d. „Trecerea rromilor în nordul Dunării a fost un proces lent și eminentemente economic. Conflictetele din Balcani au jucat un rol major în circulația acestora, fără să fie determinante...”

### 4. Enumerați legile privitoare la drepturile și obligațiile robilor! Enumerați câteva obligații și menționi cu privire la robi.

Legile privitoare la drepturile și obligațiile robilor	Obligații și mențiuni cu privire la robi
<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>

### 5. Caută în manual și pe internet informații despre cele trei categorii de robi.

robi domnești	robi mănăstirești	robi boierești



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## E rromenqi història thaj tradicie - I VI-to klàsa

**E siklãripnasqi unitèta:** *O sociàlo, žuridiko vi ekonòmiko statùto savo sas le rromen o rumunikano them*

**I lèkcia:** *Nomadismo thaj sedentarizàcia*

**Specifikane kompetènca:** CS 1.1, CS 1.2, CS 2.1, CS 3.1

### Butãqi fiša

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si ćace vaj na.

Enùnco	Ćaces/ Na si ćaces
a) Kanaθar avile p-o rumunikano, le rromen sas len penqo živipnasqo thaj organizaciaqo mòdo, verver/ diferime sar sas e gazenqo.	
b) Avdives NA si vùrme kaθar o nomadismo and-e tracionàlo rromane komunitete.	
c) O nomadismo si i reflèkcia jekhe živipnasqe modosqi, nesave historikane realitetenqi e marginalizaciaqi andar savi nakhlãs e rroma.	
d) Varesode rroma aćhile nomàdurã, kodolesqe ke, kana kerenas buti, sas len jekh itinerànto živipen, sosqe von sas mešteşugàrurã thaj bikinenas e butã save von kerena len.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- E kancelarãqe dokumèturã thaj e phenimata e avrutnenqe kaj sas and-e Rumunikane Thema keren jekh dudali distìnkcia maşkar e rroma thaj e rumùncurã, andar ..... dikhipen.
- E rroma sas labãrde vaş i ..... buti, haj lenqi sedentarizàcia si andar i na dumultuni periòda/ vrãma.
- E rromenqo nomadismo na trebal dikhlo sar absolùto ..... mòdo.
- And-i ..... èpoka, e rroma phirenas andar o them, haj ivendera avenas palpale pa-e stãpinurenqe/ xulajenqe phuvã.

**3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tërmenurë andar e duj kolòne.**

A	B
1. o Mihail Kogălniceanu	a. kaj pesqi iniciatîva, i Kali Sara sas rangărđi, vaş jekhto dăta and-i lùmă, and-jekh ortodòkso khangeri, i Khangeri „Cuvioasa Parascheva” andar i Segarcea Vale (o žudëcoTeleorman).
2. Les Saintes Maries de la Mer	b. promotòro e rromenqo k-jekh vesto živipen, vastdăs te kerel pes e rromenqo mukhipen andar i ròbia.
3. o Gheorghe Sarău	c. kathe e rroma keren pelerinăžură kana si varesave baredîvesa: o gelipen vest-evroputne rromenqo anda 24-25 maj, pakivaren la Kali Sara.
4. Costeşti	d. kathe zan e rroma anda jekh pelerinăžo kana si E Devlesqe Dajaqo Bijandipnasqo Dives rromi.

**4. Xramosaren varesode elemèntură save si specifiko vaş e rromenqo nomadîsmo thaj vaş lenqi sedentarizăcia.**

NOMADÏSMO	SEDENTARIZĂCIA
• .....	• .....
• .....	• .....
• .....	• .....
• .....	• .....

**5. Rode and-o lil thaj p-o internëto informăcie palal e thema andar save nakhle e rroma andar i Ìndia ži and-i Euròpa.**

.....

.....

.....

.....

.....

**6. Ker po jekh propozîcia e avutne historikane termenurença: *nomadîsmo, sedentarizăcia, kîkavărură/ kăldărără, živipnasqo mòdo.***

- .....
- .....
- .....

.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VI a

**Unitatea de învățare:** Statutul social, juridic și economic avut de rromi în spațiul românesc

**Lecția:** Nomadism și sedentarizare

**Competențe specifice:** CS 1.1, CS 1.2, CS 2.1, CS 3.1

### Fișă de lucru

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Rromii au avut pe teritoriul românesc, din momentul prezenței lor aici, un mod de viață și de organizare propriu diferit de cele ale populației majoritare.	
b) Astăzi NU întâlnim reminiscențe/ urmări ale nomadismului în comunitățile tradiționale de rromi.	
c) Nomadismul constituie reflecția unui mod de viață, a unor realități istorice de marginalizare pe care rromii le-au trăit.	
d) Unii rromi au rămas nomazi, pentru că practicarea meșteșugurilor implica o viață itinerantă, deoarece ei erau atât meșteșugari, cât și comercianți ai propriilor produse.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite.

- Documentele de cancelarie și relatările unor călători străini prin Țările Române fac o distincție clară între rromi și români, din perspectivă .....
- Folosirea rromilor pentru munca ..... și, implicit, sedentarizarea lor datează dintr-o perioadă recentă.
- Nomadismul rromilor nu trebuie văzut ca fiind un mod de ..... absolut.
- În epoca ..... rromii se deplasau între granițele țării, iar iarna reveneau pe moșiile stăpânilor.



**3. Stabilește corespondența dintre termenii din cele două coloane.**

A	B
1. Mihail Kogălniceanu	a. la inițiativa sa, Sara Kali este pictată, pentru prima dată în lume, într-un lăcaș de cult ortodox, în Biserica „Cuvioasa Parascheva” din localitatea Segarcea Vale (jud. Teleorman).
2. Les Saintes Maries de la Mer	b. promotor al drepturilor rromilor la o viață liberă, a contribuit la dezrobirea rromilor
3. Gheorghe Sarău	c. aici au loc pelerinaje ale rromilor ocazionate de anumite sărbători: deplasarea anuală a rromilor vest - europeni, în zilele de 24-25 mai, pentru a o venera pe Sara Kali
4. Costești	d. aici rromi participă în fiecare an la un pelerinaj de Ziua Nașterii Maicii Domnului.

**4. Enumerați câteva practici specifice nomadismului și sedentarizării rromilor.**

NOMADISM	SEDENTARIZARE
• .....	• .....
• .....	• .....
• .....	• .....
• .....	• .....

**5. Caută în manual și pe internet informații despre țările pe care rromii le-au traversat din India până în Europa.**

.....

.....

.....

.....

.....

**6. Alcătuieste câte o propoziție cu următorii termeni istorici: nomadism, sedentarizare, căldărari, mod de viață.**

• .....

• .....

• .....

• .....

## E rromenqi història thaj tradicie - I VI-to klàsa

**E siklãripnasqi uniteta:** *O sociàlo, žuridiko vi ekonòmiko statùto savo sas le rromen o rumunikano them*

**I lèkcia:** *E rromenqo than and-i ekonomia le Rumunikane Themenqi*

**Specifikane kompetènçe:** CS 1.1, CS 1.2, CS 2.1, CS 3.2

### Butãqi fisa

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si çáce vaj na.

Enùnco	Çáces/ Na si çáceş
a) Kana arakhlãs pes e mirodenienqo drom, E Rumunikane Thema xasarde penqi kaliteta sar thema vaş o komerciàlo trãnzito.	
b) O barãripen e latifundãrenqo proprietenqo kerdãs kerdãs kaj e gavutne te aven phangle e phuvãθar, te aven kerde rumùnura thaj perutne.	
c) And-o XVIII-to şeliberş, žanelas pes kaj savorre mekàniko àrte si and-e rromenqe vasta.	
d) I ekonomikani importànca le roburenqi si sikavdi and-e dokumènturã save vakãren palal lenqo edukaciaqo nivèlo. E ròburã save prinžarenas jekh meşteşùgo NA sas len jekh bari valòra.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- Ka-e rroma i buti/ meseria mukhel pes andar generacia and-i generacia thaj o meşteşùgo na nakhelas kaθar jekh ..... k-aver.
- Jekh meşteşùgo palal vakãrel pes but and-e dokumènturã si e ..... prelukràcia, e rroma sastrãrà kerenas sastresqe butã, pètala, karfina, armurã.
- Ži k-o maşkar e XVIII-to şeliberşesqo, o lon sas ankalavdo kaθar e ..... rroma, save inkerenas e Monastiraθar Kòzia thaj Govora.
- ..... (zlãtãrà, rudãrà, bãjèsurã) sas jekh distinkto rromenqi kategoria, von sas kodola save ankalavenas o sovnakaj andar e panేశqo nisipo andar o them.

**3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tərmenură andar e duj kolòne.**

A	B
1. o Viorel Achim	a. Kontribùcie ka-e rromenqo istòriko andar i Rumùnia - 1939
2. o George Potra	b. E rroma and-e Rumuniaqi història - 1998
3. o Ordino le Divanosqo andar 26.06.1812	c. jekh marìtimo drom savo lokhàrelas o akcèso karing o Oriènto
4. e mirodenienqo drom	d. mangel pes te tradel pes vi kathar, andar o Bukurèsti, varesode rromenqe sastràrenqe famìlie kaj te keren buti e sastreça.

**4. Xramosaren varesode karakteristike vaş e avutne rromenqe kategorie.**

SASTRÀRĂ	SOVNAKÀRĂ	AVER KATEGORIÀ
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

**5. Rode and-o lil thaj p-o internèto, informàcie palal e rromenqe meşteşùgură/ bută save inkerde len vi adēs.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**6. Ker po jekh propozicia e avutne historikane termenurença: meşteşùgo, sovnakàră, sastràră, rudàră/ kaştale.**

- .....
- .....
- .....
- .....

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VI a

**Unitatea de învățare:** Statutul social, juridic și economic avut de rromi în spațiul românesc

**Lecția:** Locul rromilor în economia Țărilor Române

**Competențe specifice:** CS 1.1, CS 1.2, CS 2.1, CS 3.2

### Fișă de lucru

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Descoperirea drumului mirodeniilor, a însemnat și anularea calității de țări de tranzit comercial pentru Țările Române.	
b) Dezvoltare a proprietăților latifundiare a determinat legarea țăranilor de glie, de transformarea lor în rumâni și vecini.	
c) În secolul al XVIII-lea, se știa faptul că toate artele mecanice sunt în mâinile țăganilor.	
d) Importanța economică a robilor reiese din numeroasele documente care atestă și nivelul de educație a acestora. Robii care cunoșteau un meșteșug NU aveau o valoare mare.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite.

- La rromi, obiceiul era că meseria se transmitea din generație în generație și meșteșugul nu trecea de la un ..... la altul.
- Meșteșugul care este pomenit foarte des în documente este prelucrarea ....., rromii fierari confecționau obiecte din fier, potcoave, cuie, armuri.
- Până către mijlocul secolului al XVIII-lea, sarea era extrasă de ..... rromi, care aparțineau Mănăstirilor Cozia și Govora.
- ..... (zlătarii, rudarii, băieșii) formau o categorie aparte a rromilor, ei fiind cei care reușeau să extragă aurul din nisipul aluvionar al râurilor din țară.

**3. Stabilește corespondența dintre termenii din cele două coloane.**

A	B
1. Viorel Achim	a. Contribuții la istoricul țiganilor din România- 1939
2. George Potra	b. Țiganii în istoria României - 1998
3. Ordin al Divanului din 26.06.1812	c. calea maritimă care ușura călătoria către Orient
4. drumul mirodeniilor	d. se cere a se trimită și de aici, din București, câteva cujnice pentru lucrul fierului, cu meșterii țigani fierari cei trebuincioși.

**4. Prezentați caracteristicile ocupaționale ale următoarelor categorii de rromi.**

FIERARI	AURARI	ALTĂ CATEGORIE
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

**5. Caută în manual și pe internet informații despre meșteșuguri ale rromilor care s-au păstrat și în prezent.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**6. Alcătuieste câte o propoziție cu următorii termeni istorici: meșteșug, aurari, fierari, rudari.**

- .....
- .....
- .....
- .....

## E rromenqi història thaj tradicie - I VI-to klàsa

**E siklãripnasqi unitèta:** *O sociàlo, žuridiko vi ekonòmiko statùto savo sas le rromen o rumunikano them*

**Specifikane kompetènçe:** CS 1.1, CS 1.2, CS 1.3, CS 2.1, CS 2.2, CS 3.1, CS 3.2

### Evaluàcia

- **Butãqo vaxt: 50 minùturã**
- **Del pes ivãqe 10 pùnturã**

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si éãce vaj na. 12 pùnturã

Enùncu	Éãces/ Na si éãces
a) I robia NA na sas jekh normàlo sociàlo-žuridiko fenomèno vaš i Balkàniko Peninsula thaj vaš e Rumunikane Thema.	
b) E ròburã save našenat palal e stãpinosqo than sas zoralet marde kaθar lenqe xulaja thaj kaθar e autoritete	
c) I ekonomikani importànca le roburenqi si sikavdi and-e dokumènturã save vakãren palal lenqi meseria/ buti. E ròburã save prinžarenat jekh meštešùgo sas len jekh bari valòra.	
d) O nomadismo si i reflèkcia jekhe živipnasqe modosqi, nesave historikane realitetenqi e marginalizaciaqi andar savi nakhlãt e rroma.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava. 12 pùnturã

- And-o Rumunikano Them thaj and-i Moldàvia, e rroma sas ....., manuša save na sas len vestipen/ liberteta.
- Palal o stãpino/ xulaj kaj sas len, prinžaras trin roburenqe kategorije: rajikane, monastiraqe thaj .....
- E sedentarizaciaqo procèso, zorãrdo vaj kamlo, ingerdãt vaxtese, vaš nesave rroma, ka-o xasaripen e ..... identitetaqo thaj o xasaripene rromane čhibãqo.

- Ka-e rroma, ..... mukhel pes andar generàcia and-i generàcia, ka-e avutne rromenqe nàmurà: sastràrà, rupunàrà, riçhinàrà, bašavne, kíkavàrà th. a.

**3. Ker i korespondènca/ o phandlipen maškar e tèrmenurà andar e duj kolòne.**

**12 pùntkurà**

A	B
1. <b>rroma cokànàšà</b>	a. kerenas sastresqe butà, pètala, karfina, armùrà
2. <b>rroma rudàrà</b>	b. Kerenas jekh gruposqi profèšia, and-i formàcia. E instrumènturà save si utilizisarde lenðar: i violìna, i lavùta, o cambàlo, o akordeòno, o bàso, o klarinèto th. a.)
3. <b>rroma sastràrà</b>	c. Maj anglal ankalavenas andar o pani e sovnakutne thavorre, sar bazaqi butì, haj ivendera kerenas butì le kovle kašteça.
4. <b>rroma bašavne</b>	d. Ankalavenas o lon andar i salìna. Sosqe kadaja butì sas phari, e rroma xudenas simbrìa/ pokin thaj na trebalas te pokinen varesode fiskàlo tàkse.

**4. Ker po jekh enùnco svakone dine alaveça: *sedentarizàcia, nomàdurà, rajikane ròburà, bulibàša, meštešùgo, kíkavàri*. O enùnco trebal te avel phandlipen e rromenqe historiaça**

**24 pùntkurà**

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

**5. Xramosaren, and-e 10-15 rèndurà, palal duj rromane tradicionàlo profèšie save sas importànto and-i medievàlo ekonomìa e Rumunikane Themenqi. And-o tumaro xramosaripen vakàrena palal:**

**30 pùntkurà**

- o anav le duje profesienqo dikhindoj e rromenqo nàmo;
- specifikane dikhimata kadala tradicionàlo butànqe;
- kadala profèšie maj si inkerde and-e rromenqe komunitète?

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VI a

**Unitatea de învățare:** *Statutul social, juridic și economic avut de rromi în spațiul românesc*

**Competențe specifice:** CS 1.1, CS 1.2, CS 1.3, CS 2.1, CS 2.2, CS 3.1, CS 3.2

### Fișă de evaluare

- **Timp de lucru: 50 de minute**
- **Se acordă din oficiu 10 puncte**

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri. 12 puncte

Enunț	Adevărat/ Fals
e) Robia NU a constituit un fenomen social - juridic normal pentru Peninsula Balcanică și inclusiv pentru Țările Române.	
f) Robii fugari erau aspru pedepsiți de către stăpânii lor și autorități.	
g) Importanța economică a robilor reiese din numeroasele documente care atestă și meseria acestora. Robii care cunoșteau un meșteșug NU aveau o valoare mare.	
h) Nomadismul constituie reflecția unui mod de viață, a unor realități istorice de marginalizare pe care rromii le-au trăit.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite. 12 puncte

- În Țara Românească și Moldova, rromii au fost ....., adică oameni lipsiți de libertate.
- În funcție de stăpânul avut, identificăm trei categorii de robi: domnești, mănăstirești și .....
- Procesul de sedentarizare, forțat sau liber consimțit, a dus în timp, pentru unii rromi, la pierderea identității ....., respectiv a limbii rromani.
- La rromi, ..... se transmite din generație în generație, în următoarele neamuri de rromi: fierari, argintari, ursari, lăutari, căldărari etc.



**3. Stabilește corespondența dintre termenii din cele două coloane. 12 puncte**

A	B
2. rromii ciocănași	a. Confecționau oobiecte din fier, potcoave, cuie, armuri.
2. rromii băieși/ rudari	b. Practicau o meserie în grup, în formație. Instrumentele folosite în cadrul unei formații sunt: vioara, lăuta, țambalul, apoi acordeonul, basul, clarinetul etc.)
3. rromi fierari	c. Se ocupau inițial cu extragerea din râuri a firicelelor de aur, ca ocupație de bază vara, iar iarna prelucrau lemnul de esență moale.
4. rromii lăutari	d. Se ocupau cu scoaterea sării din saline. Pentru această muncă grea, rromii primeau simbrie și erau scutiți de plata anumitor obligații fiscale

**4. Construiți, cu fiecare din termenii regăsiți în lista de mai jos, câte un enunț referitor la un fapt din istoria/ cultura rromilor: *sedentarizare, nomazi, robi domnești, bulibașa, meșteșug, căldărari.* 24 de puncte**

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

**6. Prezentați, în 10-15 rânduri, două meserii tradiționale care erau importante în economia medievală a Țărilor Române. În prezentare veți face referire la: 30 de puncte**

- numirea celor două meserii cu referire la neamul de rromi;
- aspectele specifice ale acestor meserii tradiționale;
- în ce măsură se mai păstrează aceste meserii în comunitățile de rromi?

## E rromenqi història thaj tradicie - I VII-to klàsa

**E siklãripnasqi unitèta:** *Kaθar i robìa k-i emancipàcia and-i modèrno Evròpa*

**I lèkcia:** *O abolicionisto kurènto i rumunikani societèta*

**Specificane kompetènçe:** CS 1.1, CS 1.2, CS 2.1, CS 3.2

### Butãqi fisa

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si çaçe vaj na.

Enùncu	Çaças/ Na si çaças
a) And-o XIX-to šeliberš kerdãs pes jekh khethano nacionào xatãripen thaj nacionào thema.	
b) E Rumunikane Principàturã kamenas e specìfiko valòre andar o evroputno iluminisimo.	
c) Iluminismul a stat la baza fundamentãrii unei noi filozofii despre drepturile omului.	
d) And-jekh kontèksto kaj sikavelas pes ekonomikani thaj politikani zor kaθar e perutne thema, and-e Principàturã dikhel pes jekh loho astaripen karing i amerikanizàcia	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- Andar i Amerikàno Revolùcia Americanã thaj i ..... Revolùcia dine pen neve godã/ idèe palal o manus thaj i societeta.
- Jekh musajutni kondicia vaš e rumunikane societetaqi modernizàcia astardãs te avel e ..... mukhipen/ abolisaripen.
- And-e berša angla i ..... andar o berš 1848, o abolicionisto miškipen areslãs jekh generào isipen/ xatãripen maškar e terne rumunikane bojèrurã.
- E argumènturã sikavde vaš e robiaqo mukhipen sas umanitàro, xristikane haj vi .....

### 3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tərmenură andar e duj kolòne.

A	B
1. o Vasile Alecsandri	a. And-i rivista „Propășirea”, and-o artikulo <i>Dezrobirea țiganilor</i> , kerelas jekh paralèla maşkar e kale amerikanurenqi sklavìa thaj e rromenqi robìa thaj phenelas ke „savorre manuşa bijandön thaj si veste”.
2. o Mihail Kogălniceanu	b. „khané na si maj kué thaj maj baro sar si o vestipen/ i libertèta, o maj kué dinipen savo däs les o Devel le manuşenqe”
3. o Cezar Boliac	c. „I robìa na si rentàbilo andar ekonomikano dikhipen.”
4. o Alecu Russo	d. And-o berś 1843, ankalavdäs e poezie „Fata de boier și fata de țigan” thaj „Țiganul vândut”, haj and-o berś 1848, ankalvdäs „O țigancă cu pruncul său la Statuia Libertății”.

### 4. Arakh e principàlo idèe save d-aşti te cirdas len andar e tèkstură xramosarde and-o lil, palal sar mangel pes and-o telutno tab„elo.

o Mihail Kogălniceanu: „Dezrobirea țiganilor, ştergerea privilegiilor boiereşti, emanciparea țaranilor”	o Cezar Bolliac: „Foaie pentru minte, inimă și literatură”
<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>

### 5. Rode and-o lil thaj p-o internèto literàro òpere save vakären palal i robìa thaj laqo mukhipen, xramosarindoj o autòro, o tìtulo thaj o berś kana inkliläs o lil.

O autòro	I literàro òpera	O berś
<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>



UNIUNEA EUROPEANĂ



## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

**Unitatea de învățare:** *De la robie la emancipare în Europa modernă*

**Lecția:** *Curentul aboliționist în societatea românească*

**Competențe specifice:** CS 1.1, CS 1.2, CS 2.1, CS 3.2

### Fișă de lucru

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
e) Secolul al XIX-lea s-a caracterizat printr-un proces de formare a conștiinței naționale și de constituire a statelor naționale.	
f) Principatele Române se raportau la valori specifice Iluminismului european.	
g) Iluminismul a stat la baza fundamentării unei noi filozofii despre drepturile omului.	
h) Într-un context de presiune economică și politică a puterilor vecine, în Principate se remarcă un început lent de americanizare.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite.

- Prin Revoluția americană și Revoluția ..... s-au propagat idei noi democratice despre om și societate.
- O condiție indispensabilă modernizării societății românești începea să devină abolirea instituției .....
- În anii premergători ..... de la 1848, mișcarea aboliționistă devenise o stare de spirit generală în rândul tinerilor boieri români.
- Argumentele aduse în sprijinul abolirii robiei erau de ordin umanitar, creștin, dar și de ordin .....

### 3. Stabilește corespondența dintre termenii din cele două coloane.

1. Vasile Alecsandri	a. În revista „Propășirea”, în articolul <i>Dezrobirea țiganilor</i> , făcea o paralelă între sclavia negrilor americani și robia rromilor și nota că „toți oamenii se nasc și sânt slobozi”.
2. Mihail Kogălniceanu	b. „nimic nu-i mai scump și mai slăvit decât libertatea, odorul cel mai neprețuit ce l-a dat Dumnezeu oamenilor”
3. Cezar Bolliac	c. „Robia este nerentabilă din punct de vedere economic.”
4. Alecu Russo	d. În anul 1843, publica poeziile „Fata de boier și fata de țigan” și „Țiganul vândut”, iar în anul 1848, publica „O țigancă cu pruncul său la Statuia Libertății”.

### 4. Identifică ideile principale care se pot desprinde din textele din manual la care se face referire în tabelul de mai jos.

Mihail Kogălniceanu: „Dezrobirea țiganilor, ștergerea privilegiilor boierești, emanciparea țăranilor”	Cezar Bolliac: „Foaie pentru minte, inimă și literatură”
<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>

### 5. Caută în manual și pe internet opere literare care fac referire la robie și la abolirea acesteia, notând autorul, titlul și anul apariției.

Autorul	Opera literară	Anul apariției
• .....	• .....	• .....
• .....	• .....	• .....
• .....	• .....	• .....
• .....	• .....	• .....
• .....	• .....	• .....

## E rromenqi història thaj tradicie - I VII-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *Kaθar i robìa k-i emancipàcia and-i modèrno Evròpa*

I lèkcia: *E vestisaripnasqe/ krisa*

Specifikane kompetènçe: CS 1.2, CS 1.3, CS 2.1, CS 2.3, CS 3.1

### Butãqi fisa

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si çaçe vaj na.

Enùncu	Çaças/ Na si çaças
a) O vestisaripen/ e robiaqo mukhipen sas jekh komplèkso procèso savo inkerdãs duj deşibersã.	
b) I Revolùcia le Tudor Vladimireskosqi, kaθar o berś 1821 sas o anglutno phird vaś o social-economikano thaj politikano barãripen and-e Rumunikane Thema.	
c) I robìa sas dikhli sar jekh maşkar andar savo sas xasardo o nomadismo thaj andar savo kerelas pes e statusqe rromenqi sedentarizàcia.	
d) I dujto kris sas mukhli i robìa vaś jekh rromenqi kategorìa sas adoptisardi and-e Rumunikane Thema, kana sas sar raj Gheorghe Bibescu (1843-1848), k-o 22 màrtie 1843.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- K-o 11 februàra 1847, o raj Gheorghe Bibescu mangel kaj te aven vestãrde e roburã save sas le .....
- And-i Moldàvia, k-o 31 januàra 1844, ka-o mangipen le rajesqo ....., sas adoptisardi i kris: *Legea pentru regularisirea țiganilor mitropoliei, a episcopiiilor și mănăstirilor.*
- Palal o vestisaripen andar i Moldàvia, le rromen sas len o xakaj te ..... le rumuncurença.
- K-o 14 februàra 1844, o raj Mihail Sturdza kerdãs i kris andar savi „e themesqe cigãnurã” si .....

**3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tərmenură andar e duj kolòne.**

A	B
1. o raj Barbu Ştirbei	a. O raj phenelas ka-e robiaqo mukhipen si jekh refōrma savi inklōl andar e „humanitetaqe krisa” thaj savi „dikhel e themesqi demniteta”.
2. o raj Grigore Alexandru Ghica	b. And-o Rumunikano Them dinās jekh kris andar savi na mukhelas pes kaj e roburenqe familie te aven rigārde/ separime kana kadala sas bikinde vaj dine ivăøe.
3. o Mihail Kogălniceanu	c. Kaj lesqo propozălo sas adoptisardi <i>Legea pentru regularisirea țiganilor mitropoliei, a episcopiiilor și mănăstirilor în deobște.</i>
4. o raj Mihail Sturza	d. Kerdās o revoluționaro progrāmo „ <i>Dorințele Partidei Naționale din Moldova</i> ”, ankalavdo k-o Ćernăuci, and-i Bukovina, and-o àgusto 1848.

**4. Xramosaren save si e pricipālo momētură vaş o vestisaripen andar e duj Rumunikane Principătură.**

O Rumunikano Them	i Moldàvia
• .....	• .....
• .....	• .....
• .....	• .....
• .....	• .....
• .....	• .....

**5. Rode and-o lil vaj p-o interneto i poezia „Dezrobirea țiganilor”, xramosardi kaøar o Vasile Alecsandri. Save andar e poeziaqe vèrsură plaçal tuqe? Sosøar?**

E vèrsură	I argumentàcia



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

**Unitatea de învățare:** *De la robie la emancipare în Europa modernă*

**Lecția:** *Legile dezrobirii*

**Competențe specifice:** CS 1.2, CS 1.3, CS 2.1, CS 2.3, CS 3.1

### Fișă de lucru

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Dezrobirea a reprezentat un proces complex, care a durat două decenii.	
b) Revoluția lui Tudor Vladimirescu, de la 1821 a constituit un prim pas în efortul de definire social-economică și politică modernă pentru Țările Române.	
c) Robia era privită ca mijloc de lichidare a nomadismului și de sedentarizare pentru robii care aparțineau statului.	
d) A doua lege care a desființat robia unei categorii de rromi a fost adoptată în Țara Românească, în vremea domnitorului Gheorghe Bibescu (1843-1848), la 22 martie 1843.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite.

- La 11 februarie 1847, domnitorul Gheorghe Bibescu propune eliberarea robilor care aparțineau .....
- În Moldova, la 31 ianuarie 1844, la propunerea domnitorului ....., a fost adoptată *Legea pentru regularizarea Țiganilor mitropoliei, a episcopilor și mănăstirilor.*
- În urma dezrobirii din Moldova, rromii aveau dreptul să ..... cu locuitorii români.
- La 14 februarie 1844, domnitorul Mihail Sturdza a obținut legea prin care „Țiganii“ statului, deveneau .....



### 3. Stabilește corespondența dintre termenii din cele două coloane.

1. domnitorul Barbu Știrbei	a. Domnitorul considera că abolirea sclaviei era o reformă care deriva „din înseși legile umanității” și care „privește mai ales demnitatea țării”.
2. domnitorul Grigore Alexandru Ghica	b. În Țara Românească, emitea un decret prin care interzicea ca familiile de robi să mai fie despărțite prin vânzare sau donație.
3. Mihail Kogălniceanu	c. La propunerea sa a fost adoptată <i>Legea pentru regularizarea țiganilor mitropoliei, a episcopilor și mănăstirilor în deobște</i> .
4. domnitorul Mihail Sturdza	d. A elaborat Programul revoluționar „ <i>Dorințele Partidei Naționale din Moldova</i> ”, publicat la Cernăuți, în Bucovina, în august 1848.

### 4. Enumerați principalele momente ale dezrobirii în cele două Principate Române.

Țara Românească	Moldova
• .....	• .....
• .....	• .....
• .....	• .....
• .....	• .....
• .....	• .....

### 5. Caută în manual sau pe internet poezia „Dezrobirea țiganilor”, scrisă de Vasile Alecsandri. Care dintre versurile poeziei te-au impresionat? De ce?

Versuri	Argumentare



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## E rromenqi història thaj tradicie - I VII-to klàsa

**E siklãripnasqi unitèta:** *Kaθar i robìa k-i emancipàcia and-i modèrno Evròpa*

**I lèkcia:** *E rromenqe kidimata kaθar o Kohalm thaj Ibaşfaläu*

**Specifikane kompetènçe:** CS 1.1, CS 2.1, CS 2.3

### Butãqi fişa

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si çaçe vaj na.

Enùncu	Çaças/ Na si çaças
a) And-o III-to pùnkto andar <i>I Rezolùcia e Themutne Kidipnasqi kaθar I Parni Jùlia andar 1 decèmbria 1918</i> sas 6 telpùnkture.	
b) O Khethanipen e Transilvaniaqo e Rumuniaça sas kerdo ka-o Baro Themutno Kidipen, inkerdo and-o 24 januàra 1859 and-o Armiaqo Kher, i avutni Khethanipnasqi Sàla andar i Parni Jùlia.	
c) Na bute vaxteste palal o Khethanipen, e rroma kerde e anglutne àkcie vaş i emancipàcia thaj prinzaripen sar nacionàlo minoritèta.	
d) Palal e sàsura, e rroma sas maşkar e anglutne minoritèta andar i Transilvànìa save sikavde penqo kamipen karing I Bari Rumùnia.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- E rroma andar i Transilvànìa sikavde mobilizaciaqo spìrito thaj khethano xatãripen, kerindo maj but kidimata and-e save sikavde penqo paşaripen karing .....
- O històriko ..... vakãrdãs palal e rromenqe àkcie and-i Transilvànìa, andar o jekhto paş e berşesqo 1919, kana sikavde unitèta thaj ètniko konştinca/ khethano xatãripen.
- Pe 16 ianuarie 1919, inkerdãs pes k-i ..... (Kohalom and-i magãrikani çhib) e Rromenqo Kidipen andar o zudèco Bari Tãrnava.
- K-o 27 aprìlo 1919, k-o ..... inkerdãs pes o maj importãnto rromenqo kidipen andar i Transilvànìa.

**3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tərmenură andar e duj kolòne.**

A	B
<b>1. i Parni Jùlia</b>	a. Kathe, k-o 27 aprìlo 1919, sinkerdäs pes o maj importànto Kidipen e rromenqo andar i Transilvànìa.
<b>2. Rupea/ Cohalm</b>	b. Kathe kide pen p-o 8 januàra 1919 Centràlo Säsèsko Komitèto thaj o Naçionàlo Säsèsko Konsìlivo kaj te den jekh rezolùcia andar savi sikaven ke vi von kamen o Baro Khethanipen le Rumuniaqo.
<b>3. Ibaşfaläu (Dumbraveni)</b>	c. Kathe, p-o 16 januàra 1919, e rroma save organizisarde pen anda „Laçharipnasqo Komitèto, e Rroma andar o Homorod” kerde e Rromenqo Kidipen andar o zudèco Bari Târnavã.
<b>4. Mediaş</b>	d. Kathe, p-o 1 Decèmbera 1918 sas kerdo o Khethanipen maşkar i Transilvànìa thaj i Rumùnìa.

**4. Xramosaren save sas e şerutne/ principalo mangimata le rromenqe save line kotor/ participisarde ka-e bare kidimata palal O Baro Khethanipen.**

E Rromenqo Kidipen andar o zudèco Bari Târnavã (Kohalm)	E rromenqo kidipen andar i Transilvànìa - Ibaşfaläu (Dumbrãveni)
<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>

**5. Rode and-o lil vaj p-o internèto o tèksto e dokumentosqo savo sas adoptisardo p-o 27 aprìlo 1919, ka-e rromenqo kidipen kaθar o Ibaşfaläu. Xramosaren tumari opìnia palal e rromenqe mangimata.**

.....

.....

.....

.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

**Unitatea de învățare:** *De la robie la emancipare în Europa modernă*

**Lecția:** *Adunările rromilor de la Cohalm și Ibașfalău*

**Competențe specifice:** CS 1.1, CS 2.1, CS 2.3

### Fișă de lucru

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Punctul III. al <i>Rezoluției Adunării Naționale de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918</i> avea 6 subpuncte.	
b) Unirea Transilvaniei cu România s-a decis în cadrul Marii Adunări Naționale, desfășurate în ziua de 24 ianuarie 1859 în incinta Casei Armatei, viitoarea Sală a Unirii din Alba Iulia.	
c) Imediat după Unire, au apărut primele acțiuni ale rromilor în spiritul emancipării și recunoașterii ca minoritate națională.	
d) După sași, rromii au fost printre primele minorități ale Transilvaniei care și-au exprimat adevărul față de România Mare.	

#### 1. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite.

- Rromii din Transilvania au dat dovadă de spirit de mobilizare și conștiință etnică reușind să provoace mai multe adunări în cadrul cărora și-au exprimat adevărul față de .....
- Istoricul ..... a surprins primele manifestări ale rromilor din Transilvania, din prima jumătate a anului 1919, când au dat dovadă de unitate și conștiință etnică.
- Pe 16 ianuarie 1919, a avut loc la ..... (Kohalom în limba maghiară) Adunarea Țiganilor din județul Târnava Mare.
- La 27 aprilie 1919, la ..... s-a desfășurat cea mai importantă Adunare a rromilor din Transilvania.

**2. Stabilește corespondența dintre termenii din cele două coloane.**

A	B
<b>1. Alba Iulia</b>	<b>a.</b> Aici, la 27 aprilie 1919, s-a desfășurat cea mai importantă Adunare a rromilor din Transilvania.
<b>2. Rupea/ Cohalm</b>	<b>b.</b> Aici s-a întrunit pe 8 ianuarie 1919 Comitetul Central Săsesc împreună cu Consiliul Național Săsesc pentru a adopta o rezoluție în care și-au exprimat adeziunea față de actul Marii Uniri.
<b>3. Ibașfalău (Dumbrăveni)</b>	<b>c.</b> Aici, pe 16 ianuarie 1919, rromii care s-au organizat într-un „Comitet Aranjator, Țigani din Homorod” au organizat Adunarea Țiganilor din județul Târnava Mare.
<b>4. Mediaș</b>	<b>d.</b> Aici, pe 1 Decembrie 1918 a fost consacrată unirea Transilvaniei cu România.

**3. Enumerați principale solicitări ale rromilor care au participat adunările desfășurate după Marea Unire.**

Adunarea Țiganilor din județul Târnava Mare (Cohalm)	Adunare a rromilor din Transilvania - Ibașfalău (Dumbrăveni)
<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>

**4. Căută în manual sau pe internet textul documentului adoptat la 27 aprilie 1919, la Adunarea de la Ibașfalău-Dumbrăveni. Exprimați-vă opinia în legătură cu solicitările făcute de reprezentanții rromilor.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## E rromenqi història thaj tradicie - I VII-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *Kaθar i robìa k-i emancipàcia and-i modèrno Evròpa*

Specifikane kompetènçe: CS 1.1, CS 1.2, CS 1.3, CS 2.1, CS 3.1, CS 3.2

### Evaluàcia

- **Butãqo vaxt: 50 minùturã**
- **Del pes ivãθe 10 pùnkturnã**

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si cáce vaj na.

12 pùnkturnã

Enùncu	Cáces/ Na si cáces
a) And-jekh kontèksto kaj sikavelas pes ekonomikani thaj politikani zor kaθar e perutne thema, and-e Principàturã dikhel pes jekh loho astaripen karing i europenizàcia.	
b) O vestisaripen/ e robiaqo mukhipen reprezentisardãs jekh komplèkso procèso savo inkerdãs duj dešiberša.	
c) I Rezolùcia e Nacionalone Kidipnasqe andar o 1 Decembro 1918 kaθar i Parni Jùlia sikavelas: „Pherdo nacionãlo libertèta vaš savorre nãmurã kaj ziven khethanes”.	
d) K-i Rùpea kide pen 800 rroma save mangle „egãlo xakaja, e korturarenqi/ caxrarenqi kolonizàcia, phuv thaj te aven reprezentisarde and-i gavesqo konsìlivo”.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

12 pùnkturnã

- E argumèturã sikavde vaš e robiaqo mukhipen sas umanitàro, ....., haj vi ekonomikane.
- K-o 14 februàra 1844, o raj ..... kerdãs i kris andar savi „e themesqe cigànurã” si vestãrde.
- K-o 16 januàra 1919, inkerdãs pes k-iRupea (Kohalom and-i magãrikani çhib) E Rromenqo Kidipen andar o žudèco .....

- K-o 27 aprîlo ....., k-o Ibaşfalău inkerdăs pes o maj importânto Rromenqo Kidipen andar i Transilvânia.

**3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tərmenură andar e duj kolòne.**

**12 pùntură**

A	B
1. o Mihail Kogălniceanu	a. Kaj lesqo propozàlo sas adoptisardi <i>Legea pentru regularisirea țiganilor mitropoliei, a episcopuilor și mănăstirilor în deobște.</i>
2. o raj Mihail Sturdza	b. And-i rivista „Propășirea”, and-o artíkulo <i>Dezrobirea țiganilor</i> , kerelas jekh paralela maşkar e kale amerikanurenqi sklavia thaj e rromenqi robia thaj phenelas ke „savorre manuša bijandön thaj si veste”.
3. o Alexandu Ioan Cuza	c. Sas alosardo sar e Moldoviaqo thaj e Rumunikane Themenqo raj.
4. o Cezar Boliac	d. And-o berś 1848, e Revoluciaqo berś, publikisardăs „O țigancă cu pruncul său la Statuia Libertății”.

**4. Ker po jekh enùnco svakone dine alaveça: mukhipen andar i robia, iluminismo, naționalo khethano zanglipen, revolucia, kidipen, ròbură. O enùnco trebal te avel phandlipen e rromenqe historiaça.**

**24 pùntură**

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

**5. Vakären, and-e 10-15 rëndură, e šerutne elemèntură kaθar E rromenqe kidimata kaθar o Kohalm thaj Ibaşfalău. And-o tumaro xramosaripen vakärenna palal:**

- o than thaj o kontèksto e kidimatenqo; **30 pùntură**
- kon participisardăs thaj save sas e principàlo mangimata;
- kadala mangimata maj si akanutne vaś e rromenqe komunitète?



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

Unitatea de învățare: *De la robie la emancipare în Europa modernă*

Competențe specifice: CS 1.1, CS 1.2, CS 1.3, CS 2.1, CS 3.1, CS 3.2

### Fișă de evaluare

- **Timp de lucru: 50 de minute**
- **Se acordă din oficiu 10 puncte**

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri. 12 puncte

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Într-un context de presiune economică și politică a puterilor vecine, în Principate se remarcă un început lent de europenizare.	
b) Dezrobirea a reprezentat un proces complex care a durat nouă decenii.	
c) Rezoluția Adunării Naționale din 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia prevedea: „Deplină libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare”.	
d) La Rupea s-au strâns cca. 800 de rromi care au cerut „drepturi egale, colonizarea cortorariilor, pământ, să fie reprezentați în reprezentanța comunală”.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite. 12 puncte

- Argumentele aduse în sprijinul abolirii robiei erau de ordin umanitar, ....., dar și de ordin economic.
- La 14 februarie 1844, domnitorul ..... a obținut legea prin care „țigani” statului deveneau liberi.
- Pe 16 ianuarie 1919, a avut loc la Rupea (Kohalom în limba maghiară) Adunarea Țiganilor din județul .....





UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

- La 27 aprilie ....., la Ibaşfalău s-a desfăşurat cea mai importantă Adunare a rromilor din Transilvania.

**3. Stabileşte corespondenţa dintre termenii din cele două coloane. 12 puncte**

A	B
1. Mihail Kogălniceanu	a. La propunerea sa a fost adoptată <i>Legea pentru regularizarea Țiganilor mitropoliei, a episcopilor și mănăstirilor în deobște.</i>
2. domnitorul Mihail Sturdza	b. În revista „Propășirea”, în articolul <i>Dezrobirea Țiganilor</i> , făcea o paralelă între sclavia negrilor americani și robia rromilor și nota că „toți oamenii se nasc și sânt slobozi”.
3. Alexandu Ioan Cuza	c. A fost ales domnitor al Moldovei și al Țării Românești
4. Cezar Boliac	d. În anul 1848, anul revoluției, publica „O țigancă cu pruncul său la Statuia Libertății”.

**5. Construiți, cu fiecare din termenii regăsiți în lista de mai jos, câte un enunț referitor la un fapt din istoria/ cultura rromilor: dezrobire, iluminism, conștiință națională, revoluție, adunare, robi. 24 de puncte**

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

**6. Prezentați, în 10-15 rânduri, elementele importante ale celor două Adunările rromilor de la Cohalm și Ibaşfalău. În prezentare veți face referire la: 30 de puncte**

- locul și contextul desfășurării acestor adunări;
- cine a participat și care au fost principalele revendicări;
- în ce măsură solicitările de atunci mai sunt de actualitate pentru comunitățile de rromi?



UNIUNEA EUROPEANĂ



## E rromenqi història thaj tradicie - i VII-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *Jekh kulturàlo modèlo le rromenqo – O Rromanipen*

I lèkcia: *Familiaqe obicèjurã*

Specifikane kompetènçe: CS 1.1, CS 2.2

### Butãqi fisa

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si çaçe vaj na.

Enùnco	Çaças/ Na si çaças
a) I tradicionàlo familia si i serutni valòra vaś i solidaritèta and-i komunitèta.	
b) And-e tradicionàla komunitete, o prandisaripen kerelas pes andar jekh xatãripen maśkar e duj familie, anavãrdo „xanamik”.	
c) Akana, anda nijekh rromani komunitèta na inkerel pes e użipnasqi kris vaś e çhaja.	
d) O mangipen e çhajaqo kerel les e çhavesqe dada, avilindoj ka-e çhajaqe dada kaj te keren jekh xatãripen vaś o prandisaripen.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- Bute vrãmaþe anglal ..... na sas svuntisardo e raśajesþar, haj sasas jekh prandisaripnasqo colax savo sas malavdo ka-e tradicionàlo rroma thaj savo maj si kerdo vi akana and-e varesode komunitete.
- Vaś e prandisaripnasqi responsabilitèta, e çhajaqi familia del vi voj love vaś o abãv thaj si la i obligãcia te del la çhaqe .....
- And-i rromani tradicionàlo kùltura, ka-o prandisaripen i çhaj trebal te avel bari, sosqe o kocèpto ..... si i bàza vaś e rromenqi moralitèta.
- Palal o abãv, savorri familia le zamutresqi si responsãbilo vaś o laçho gelipen le .....

**3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tərmenură andar e duj kolòne.**

A	B
<b>1. O pradisaripen</b>	<b>a.</b> Si dikhlo sar jekh ćaço mištoavilipen, savo anel bari loş. O bijandipen si dikhlo and-i rromani komuniteta sar jekh miştipen dino jekhe familiaqe kaθar o Del, si i maj şukar buti savi d-aşti kerel pes jekhe zuvlăqe.
<b>2. O bijandipen</b>	<b>b.</b> Trebal te kerel pes and-e maj but anglutne etape. O mangipen and-o pradisaripen kerel les e ćhavesqi familia, avilindoj ka-e ćhajaqi familia thaj kerindoj jekh xatāripen.
<b>3. Nakhavipnasqe rituālură</b>	<b>c.</b> Şov kurke, vaj maj but, i familia phiravel kale gada, haj palal şov kurke von den sar pomāna nesave bută, save patān ke si trebutne le mulesqe pa-i kolaver lùmă.

**4. Xramosar varesode pozitivò thaj negativò dikhimata andar o tradicionālo pradisaripen ka-e rroma, dikhindoj o akanutno kontèksto.**

Pozitivò dikhimata	Negativò dikhimata
• .....	• .....
• .....	• .....
• .....	• .....
• .....	• .....

**5. Rode and-o lil thaj p-o interneto informacie palal sar si o abāv thaj o bolavipen/ boldipen ka-e rroma andar tiro nămo vaj k-aver rromenqe nămură.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

**Unitatea de învățare:** *Un model cultural al rromilor – Rromanipen-ul*

**Lecția:** *Obiceiuri de familie*

**Competențe specifice:** CS 1.1, CS 2.2

### Fișă de lucru

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Familia tradițională este valoarea de bază a solidarității în comunitate.	
b) În comunitățile tradiționale, căsătoria se făcea prin înțelegerea celor două familii, numită „xanamik”.	
c) În prezent, în nicio comunitate de rromi nu se respectă legile purității fetei.	
d) Cererea în căsătorie o fac părinții băiatului, venind la părinții fetei pentru a face înțelegerea de căsătorie.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite.

- Pe timpuri ..... nu era sfințită de preot, dar exista un jurământ de căsătorie care este tipic rromilor tradiționali și care se practică și în prezent în unele comunități.
- Pentru a împărtăși responsabilitatea căsătoriei, familia fetei contribuie financiar la nuntă și are obligația să-i dea fetei .....
- Virginitatea fetei la căsătorie, în cultura tradițională a rromilor, are o valoare excepțională, datorită faptului că se află la baza moralității rromilor, a conceptelor de .....
- După nuntă, întreaga familie a mirelui devine responsabilă de bunul mers al .....



UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale  
2014-2020**3. Stabilește corespondența dintre termenii din cele două coloane.**

A	B
<b>1. Căsătoria</b>	<b>a.</b> Este considerată o adevărată binecuvântare, fiind un prilej de mare bucurie. Sarcina este văzută în comunitatea de rromi ca o binecuvântare dată unei familii de către Dumnezeu, este cel mai minunat lucru care i se poate întâmpla unei femei.
<b>2. Nașterea</b>	<b>b.</b> Presupune parcurgerea unor etape preliminarii. Cererea în căsătorie o fac părinții băiatului, venind la părinții fetei și înțelegându-se pentru mireasă.
<b>3. Ritualuri de trecere</b>	<b>c.</b> Timp de șase săptămâni, sau chiar mai mult, familia ține doliu, iar la pomana de șase săptămâni ei dau de pomană anumite lucruri, pe care le consideră folositoare celui decedat pe lumea cealaltă.

**4. Enumeră câteva aspecte pozitive și negative ale căsătoriei tradiționale la rromi, raportate la contextul actual.**

Aspecte pozitive	Aspecte negative
<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> <li>• .....</li> </ul>

**5. Caută în manual și pe internet informații despre nunta și botezul la rromii din neamul de care aparții sau despre alte neamuri de rromi.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



**E rromenqi història thaj tradìcie - i VII-to klàsa**

**E siklãripnasqi unitèta: *Jekh kulturàlo modèlo le rromenqo – O Rromanipen***

**I lèkcia: *Komunitàro xakaj***

**Specifikane kompetènçe: CS 1.2, CS 3.1**

### Butãqi fiša

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si cáce vaj na.

Enùncu	Cáces/ Na si cáces
a) Kana e zene andar i komunitèta na respektisaren rromane valòre, atùnc mãskar lenþe kerdõn konflikturã.	
b) E konflikturã rezolvisaren pen and-i komunitèta, vakãrindoþ kadaja buti mãskar e nãmurã thaj and-i komunitèta (o divano).	
c) Kana na aresel pes k-jekh xatãripen, e konflikturã si krisarde ka-e rromenqo kidipen vaþ o krisaripen – <i>i kris rromani</i> .	
d) I kris na kerel pes kana sas kerde penãlo àkcie.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- La krisa si la o ròlo te ..... le zenen thaj te aþhaven e konflikturã save inklile kana na respektisarde pen e rromane tradìcie thaj obiçèjurã.
- Ka-i kris lien kotor nùmaj e zene andar i komunitèta. Na si akceptisardi i participàcia le ..... haj niç le autoriteturenqi intervència.
- ..... kerel la e krisinitorã (krisãqe rroma), save si rroma kaj si len bari pakiv, pakivale manuþa, phure vi godãver rroma.





UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

**Unitatea de învățare:** *Un model cultural al rromilor – Rromanipen-ul*

**Lecția:** *Dreptul comunitar*

**Competențe specifice:** CS 1.2, CS 3.1

### Fișă de lucru

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Nerespectarea valorilor cutumiare rrome de către membrii comunității determină, în mod inevitabil, apariția conflictelor.	
b) Conflictelor se rezolvă în interiorul comunității, prin dezbateră cazului între rude și în comunitate (o divano).	
c) În cazul în care nu se ajunge la împăcare, conflictelor se judecă de adunarea de judecată a rromilor – <i>i kris rromani</i> .	
d) Judecata nu se organizează în situația comiterii de fapte de natură penală.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite.

- Judecata are doar rolul de ..... părțile și de a stinge conflictelor provenite din nerespectarea tradițiilor și obiceiurilor rrome.
- Judecata reunește doar membri ai comunității. Nu este acceptată, prezența ..... și nici intervenția autorităților.
- ..... o fac krisinitorii sau judecătorii (krisăqe rroma), care sunt rromi de mare onoare, oameni respectați, cu onoare (rromi pakivale), oameni înțelepți și în vârstă.







UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## E rromenqi història thaj tradície - i VII-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *Jekh kulturàlo modèlo le rromenqo – O Rromanipen*

Specificane kompetènçe: CS 1.1, CS 1.2, CS 2.2, CS 3.1

### Evaluàcia

- Butãqo vaxt: 50 minùturã
- Del pes ivãþe 10 pùnturã

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si cáce vaj na.

12 pùnturã

Enùncu	Ćáces/ Na si cáces
a) Ka-e tradicionàlo rroma, o mangipen and-o prandisaripen kerel les e ćhavesqi familia, avilindoj ka-e ćhajaqi familia kaj te keren jekh xatãripen.	
b) I rromani kris kerel pes vi kana sas kerde penàlo àkcie.	
c) Savorro filizofiaqo zivipen and-i rromani tradicionàlo kultùra si la k-i bàza o mamujutnipen/ i opozìcia maşkar e rituàlo koncèpturã <i>užo – biužo</i> (maxrime).	
d) E rromane krisãrne si reprezentativo rroma vaş i komunitèta andar i pakiv, godãveripen vi andar lenqi familia.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

12 pùnturã

- Dupã ....., întreaga familie a mirelui devine responsabilã de bunul mers al cãsnicieii.
- Conflictel se rezolvã în interiorul ....., prin dezbaterea cazului între rude şi în comunitate (o divano).
- ..... se transmite din generație în generație, fiind un mod de existență cu reguli precise, sprijinindu-se pe patru piloni.
- Rromii tradiționali manifestã o credință puternicã în ..... (solax) şi în blestem.

**3. Xramosar ştar eksprèsie/ salùtură and-i rromani çhib and-e save si phendo e Devlesqo anav. 12 pùntură**

- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....

**4. Ker po jekh enùncò svakone dine alaveça: rromanipen, famìlia, tradicia, kris, pakiv, prandisaripen. O enùncò trebal te avel phandlipen e rromenqe historiaça. 24 pùntură**

- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....

**5. Vakăren, and-e 10-15 rëndură, palal le trin importànto valòre andar Rromanipen. And-o tumaro xramosaripen vakărena palal: 30 pùntură**

- so si o Rromanipen?
- save si e trin valòre andar o Rromanipen?
- sar arakhen pen kadala valòre and-e akanutne rromane komunitète?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

Unitatea de învățare: *Un model cultural al rromilor – Rromanipen-ul*

Competențe specifice: CS 1.1, CS 1.2, CS 2.2, CS 3.1

### Fișă de evaluare

- Timp de lucru: 50 de minute
- Se acordă din oficiu 10 puncte

#### 1. Arată valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri. 12 puncte

Enunț	Adevărat/ Fals
a) La rromii tradiționali, cererea în căsătorie o fac părinții băiatului, venind la părinții fetei pentru a face înțelegerea de căsătorie.	
b) Judecata rromă se organizează și în situația comiterii de fapte de natură penală.	
c) Întreaga filozofie de viață a culturii tradiționale a rromilor se bazează pe opoziția conceptelor ritualice pur (užo) – impur (maxrime).	
d) Judecătorii sunt rromi reprezentativi pentru comunitatea rromă prin cinste, înțelepciune și familie.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite. 12 puncte

- După ....., întreaga familie a mirelui devine responsabilă de bunul mers al căsniciei.
- Conflictele se rezolvă în interiorul ....., prin dezbaterea cazului între rude și în comunitate (o divano).
- ..... se transmite din generație în generație, fiind un mod de existență cu reguli precise, sprijinindu-se pe patru piloni.
- Rromii tradiționali manifestă o credință puternică în ..... (solax) și în blestem.

**3. Scrie patru expresii/ saluturi în limba rromani în care este utilizat numele lui Dumnezeu (Del/ Devel). 12 puncte**

- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....

**5. Construiți, cu fiecare din termenii regăsiți în lista de mai jos, câte un enunț referitor la un fapt din istoria/ cultura rromilor: rromanipen, familie, tradiție, judecată, respect, căsătorie. 24 de puncte**

- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....

**6. Prezentați, în 10-15 rânduri, cele trei valori importante ale Rromanipen-ului. În prezentare veți face referire la: 30 de puncte**

- ce este Rromanipen-ul?
- care sunt cele trei valori ale Rromanipen-ului?
- cum și în ce măsură se regăsesc aceste valori în actuale comunități de rromi?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## E rromenqi història thaj tradicie - i VII-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *E rroma and-i interbèliko periòda*

I lèkcia: *Integràcia thaj asimilàcia*

Specifikane kompetènçe: CS 1.1, CS 2.1, CS 2.3

### Butãqi fisa

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si çaçe vaj na.

Enùncò	Çaçes/ Na si çaçes
a) O Jekhto Mondialò Maripen agorisardãs pen and-o berś 1916.	
b) I Bari Rumùnia kerdilãs and-o 1918, kana khethanãrdãs pes o Rumunikano Thagaripen le historikane princiença: i Basaràbia, i Bukovina, i Transilvânia, o Banàto, o Maramùreso thaj i Krişàna.	
c) Palal e Populaciaqo Ginavipen andar o berś 1930, and-i Bari Rumùnia, e rroma sas i maj bari etnikani minoritèta.	
d) Jekh maşkar e rromenqi reprezentatìvo organizàcia, andar i interbèliko periòda, sas E Rromenqi Generàlo Ònia.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- And-o xramosaripen „Țigani din România. Monografie etnografică”, o autòro ....., phenel ka-e rromenqo gin andar i Rumùnia si maj baro sar kodova andar o Ginavipen andar o berś 1930, phenindo j k-e e rromenqi gin si 525.000.
- Sosθar e rroma participisarde ka-o Jekhto Mondialò Maripen, line beneficie andar I agràro kris andar o berś, von xudinde .....
- Vi and-i interbèliko periòda, i rromani populàcia sas sar jekh ètniko grùpo kerdo andar maj but ....., ulavde palal lenqe butã thaj palal palal e tradicionàlo profèsie.
- And-o berś 1938, i organizàcia ..... phenelas so e rromenqo gin save ziven and-i Rumùnia si opre-tele 780.000 zene.

### 3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tərmenurā andar e duj kolōne.

A	B
1. O širdipen/ astaripen le procesosqo vaş e rromenqi emancipàcia	a) E berša 1919-1939 (i periōda maşkar le duj mondiàlo marimata)
2. I interbèliko periōda	b) O Kidipen kaθar o Ibaşfalău – I deklaràcia le rromenqi andar i Transilvânia, kana prinzaren o Kethanipen andar 1 Decèmbra 1918 thaj mangel o mukhipen rigaθe e alavesqo „ŝigan”.
3. Etnikani vi lingvistikò asimilàcia	c) Butārnenqe organizàcie kerde kaj te maren pen vaş penqe profesionàlo interèsurā vi xakaja.
4. Korporàcie	d) Konsecinca andar e integraciaqo vi adaptaciaqo procèso ka-e e neve sociàlo vi ekonomikane realitète.

### 4. And-o telutno tabèlo si xramosarde, palal e geografikane provìncie, e statistikane dāte dikhindoj e rromenqo gin andar i Rumùnia, palal e populaciaqo Ginavipen andar o berş 1939.

I istoriko-geografiko provìncia e Rumuniaqi	Ginavde rroma, palal o Ginavipen andar o berş
i Muntènia	71.784
i Moldàvia	32.194
i Transilvânia	75.342
i Oltènia	22.239
o Banàto	17.919
i Bukovina	2.164
o Maramùreşo thaj i Krişàna	15.895
i Basaràbia	13.518
i Dobrògea	11.446

a. Xramosaren e rromenqo gin save živenas and-i tumsri provìncia.

.....

b. Roden e informàcie palal o palutno populaciaqo ginavipen kerdo and-i Rumùnia thaj xramosaren sode rroma živen and-i tumari regiùnea, tumaro žudèco thaj tumaro fòros/ gav.

.....

.....

### 5. Ker jekh xarno/ tikno historikano tèksto e avutne alavença: 1918, Mondialo Maripen, I Bari

*Rumùnia, I agràro refòrma, recensăminto, etniko emancipàcia, O kidipen kaθar o Ibaşfalău.*



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

Unitatea de învățare: *Romii în perioada interbelică*

Lecția: *Integrare și asimilare*

Competențe specifice: CS 1.1, CS 2.1, CS 2.3

### Fișă de lucru

#### 1. Stabilește valoare de adevăr (A sau F) a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Primul Război Mondial s-a încheiat în anul 1916.	
b) România Mare s-a realizat în anul 1918, în urma unificării cu Regatul Român a provinciilor istorice: Basarabia, Bucovina, Transilvania, Banat, Maramureș și Crișana.	
c) Conform Recensământului din anul 1930, în România Mare, rromii reprezentau minoritatea etnică cea mai mare.	
d) Una dintre organizațiile reprezentative ale rromilor, din perioada interbelică, a fost Uniunea Generală a Rromilor.	

#### 2. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite.

- În lucrarea „Țigani din România. Monografie etnografică”, autorul ....., considera că numărul rromilor din România este mai mare decât cel furnizat de Recensământul din anul 1930, estimând un număr de 525.000 de rromi.
- Ca urmare a participării la Primul Război Mondial, au fost rromi care au beneficiat *de Legea agrară din anul 1919*, fiind astfel împroprietăriți cu .....
- Și în perioada interbelică, populația rromă se prezenta ca un grup etnic format din mai multe ....., mai ales din perspectiva ocupațiilor sau meseriilor tradiționale practicate.
- În anul 1938, organizația ..... susținea că numărul rromilor din România era de circa 780.000 de persoane.





UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

### 3. Realizează corespondența între elementele celor două coloane.

A	B
1. Începutul procesului de emancipare etnică a rromilor	a) Anii 1919-1939 (perioada dintre cele două războaie mondiale)
2. Perioada interbelică	b) Adunarea de la Ibașfalău - Declarația rromilor din Transilvania, de susținere a Unirii de la 1 Decembrie 1918 și de anulare a termenului „țigan”.
3. Asimilare etnică și lingvistică	c) Organizații de meseriași constituite în scopul apărării intereselor și drepturilor (profesionale).
4. Corporații	d) Consecință a procesului de integrare și adaptare la noile realități socio-economice

### 4. În tabelul de mai jos sunt menționate, pe provincii geografice, datele statistice privind numărul rromilor din România, conform Recensământului populației din anul 1930.

Provincia istorico-geografică a României	Recenzați <i>țigani</i> (rromi), conform Recensământului din anul 1939
Muntenia	71.784
Moldova	32.194
Transilvania	75.342
Oltenia	22.239
Banat	17.919
Bucovina	2.164
Maramureș-Crișana	15.895
Basarabia	13.518
Dobrogea	11.446

a. Precizați numărul de rromi care trăiau în provincia geografică în care vă aflați.

.....

b. Aflați datele statistice ale ultimului Recensământ efectuat în România și aflați câți rromi trăiesc în prezent în regiunea/județul/localitatea în care vă aflați.

.....  
.....

### 5. Alcătuieste un scurt text istoric având în vedere următorii termeni: 1918, război mondial, România Mare, Reformă agrară, recensământ, emancipare etnică, Adunarea de la Ibașfalău.



### 3. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- And-i interbèliko periòda, kerdàs pes jekh rromani elita, savi marel pes vaş e rromenqi emancipàcia, savi sas kerdi andar .....
- And-o berş 1926, k-o Kalbor, and-o sas zudèco Fägäraş, kerdilàs pes i ..... k-i iniciativa kaðar o Lazär Naftanailä.
- Jekh importànto reprezentànto e mişkipnasqo vaş e rromenqi emanicipàcia andar i interbèliko periòda, sas vi o ....., savo thovdinàs e baze E Generalone Asociaqe e Rromenqi andar i Rumùnia.
- I Generàlo Ònia e Rromenqi andar i Rumùnia sas jekh reprezentatìvo organizàcia le rromenqi and-i interbèliko periòda, haj savàqo prezidènto sas .....

### 4. Drabar o telutno tètksò thaj ambolde ka-e mangimata:

„FRAȚI ROMI, Ceasul emancipării și redeșteptării neamului Rom, a sunat. La anul 1854 marii bărbați de stat ai timpurilor, s-au gândit la îmbunătățirea soartei romilor, la scăparea lor din robie, și au înfăptuit marele act al „Dezrobirii romilor”. Zile multe și mulți ani au trecut de când am îndurat toate necazurile care s-au abătut asupra neamului nostru. Am îndurat totul, cu voința și răbdarea de care suntem caracterizați, însă soarta noastră a rămas tot neschimbată. Nu s-a gândit nimeni să se coboare în mijlocul nostru și să ne cerceteze nevoile și să ne dea sfatul lor. Nu s-a gândit nimeni să ne scoată din întunericul în care eram. Am fost lăsați în umbra vremurilor și ne-am târât viața, fără de nici o directivă, fără de nici o speranță, fără de nici un ideal pentru îmbunătățirea vieții noastre de toate zilele... *Frați Romi! Ceasul emancipării și redeșteptării al neamului Rom, a sunat. Dumnezeu care are în grija și în paza lui pe toți oamenii, a avut grijă și de noi. O mână de oameni, plini de încredere și cu o voință de fier, s-au ridicat în mijlocul nostru, și au pus bazele temeliei de mâine. Acești oameni au înțeles că numai prin voință și muncă cinstită vor putea îndrepta situația în general a neamului nostru Rom – prin Emanciparea și Redeșteptarea tuturor Romilor din România: pe tărâmul social, cultural, moral, economic și spiritual*”. (N. Lenghescu-Cley, *Frați Romi*, în: *Glasul Romilor*, 1934, nr. 1, 1-15 noiembrie)

- Xramosar andar o tètksò e autorosqo mesàzo, savo si lesqo akharipen.
- Xramosar, p-i baze le tekstosqi, savo sas e rromenqi situàcia zi kana sas mukhle andar i robia.
- And-o berş 1923, and-i Rumùnia sas adoptisardi i demokratiknai Konstitùcia („E Khethanipnasqi” Konstitùcia). Xramosar so kerdàs pes vaş i rumunikani interbèliko societeta palal so sas adaptisardi kadaja Konstitùcia.
- Phen tiri opinia palal o fragmento savo si xramosardo bange/ italikane grafemença.

5. Xramosar jekh esèvo saves te avel les jekh patrin palal i tème: „E rromenqi emancipàcia andar i interbèliko periòda”. And-o tiro xramosaripen utilizisaresa vi amdar e alava/ eksprèsie: *emancipàcia, interbèliko periòda, E Rromenqi I Generàlo Ònia andar i Rumùnia, rromani elita, obijektivurã, „O Rom”, „E rromenqo vak”, reprezentanturã.*



### 3. Scrie în spațiile punctate cuvintele potrivite.

- e. În perioada interbelică, apare o elită rromă, care militează pentru emanciparea rromilor, formată din.....
- f. În anul 1926, la Calbor, în jud. Făgăraș, lua ființă .....  
..... din inițiativa lui Lazăr Naftanailă.
- g. Un reprezentant important al mișcării de emancipare a rromilor din perioada interbelică, a fost și ....., care a pus bazele Asociației Generale a Țiganilor din România.
- h. Președintele Uniunii Generale a Rromilor din România, organizația reprezentativă pentru romi în perioada interbelică, a fost condusă de .....

### 4. Citiți textul de mai jos și răspundeți la cerințe:

„FRAȚI ROMI, Ceasul emancipării și redeșteptării neamului Rom, a sunat. La anul 1854 marii bărbați de stat ai timpurilor, s-au gândit la îmbunătățirea soartei romilor, la scăparea lor din robie, și au înfăptuit marele act al „Dezrobirii romilor”. Zile multe și mulți ani au trecut de când am îndurat toate necazurile care s-au abătut asupra neamului nostru. Am îndurat totul, cu voința și răbdarea de care suntem caracterizați, însă soarta noastră a rămas tot neschimbată. Nu s-a gândit nimeni să se coboare în mijlocul nostru și să ne cerceteze nevoile și să ne dea sfatul lor. Nu s-a gândit nimeni să ne scoată din întunericul în care eram. Am fost lăsați în umbra vremurilor și ne-am târât viața, fără de nici o directivă, fără de nici o speranță, fără de nici un ideal pentru îmbunătățirea vieții noastre de toate zilele... *Frați Romi! Ceasul emancipării și redeșteptării al neamului Rom, a sunat. Dumnezeu care are în grija și în paza lui pe toți oamenii, a avut grijă și de noi. O mână de oameni, plini de încredere și cu o voință de fier, s-au ridicat în mijlocul nostru, și au pus bazele temeliei de mâine. Acești oameni au înțeles că numai prin voință și muncă cinstită vor putea îndrepta situația în general a neamului nostru Rom – prin Emanciparea și Redeșteptarea tuturor Romilor din România: pe tărâmul social, cultural, moral, economic și spiritual*”. (N. Lenghescu-Cley, *Frați Romi*, în:  *Glasul Romilor*, 1934, nr. 1, 1-15 noiembrie)

- e. Transcrie din text mesajul apel al autorului acestui aticol.
- f. Precizează, pe baza textului, care era situația etniei rome până la momentul dezrobirii.
- g. În anul 1923, în România s-a adoptat o Constituție democratică (Constituția „Unirii”).  
Menționați o consecință a acestei Constituții pentru societatea românească interbelică.
- h. Comentează fragmentul evidențiat în text.

5. Alcătuieste un eseu de o pagină cu tema: „*Emanciparea rromilor în perioada interbelică*”. Printre cuvintele și expresiile folosite trebuie să se regăsească și următoarele: *emancipare, perioadă interbelică, Uniunea Generală a Rromilor din România, elită rromă, obiective, „O Rom”, „Vocea rromilor”, reprezentanți.*



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## E rromenqi història thaj tradície - i VII-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *E rroma and-i interbèliko periòda*

Specificane kompetènçe: CS 1.1, CS 1.2, CS 2.1, CS 2.3

### Evaluàcia

- Butãqo vaxt: 50 minùturã
- Del pes ivãþe 10 pùntkurã

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si cáce vaj na. 12 pùntkurã (4 x 3 p.)

Enùncu	Ćáces/ Na si cáces
a) And-i interbèliko Rumùnia, e rroma sas jekh ètniko grùpo, kerdo andar verver rromenqe nãmurã dikhindoj lenqe pròfesie thaj lenqo zivipnasqo mòdo.	
b) O Khethanipen andar 1 Decembra 1918, andar savo kerdãs pes I Bari Rumùnia, sas prinzardo e rromenþar andar i Transilvãnia andar I Deklarãcia kaþar o Ibaşfalãu, and-o éhon aprìlo, 1919.	
c) I Generãlo Ònia e Rromenqi andar i Rumùnia bijandilãs and-i komunìsto periòda.	
d) Jekh importãnto reprezentãnto andar o mişkipen vaş e rromenqi emancipãcia and-i interbèliko periòda, sas o Geòrge Nikulèsku.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava. 12 pùntkurã (4 x 3 pùntkurã)

- Palal o Ginavipen kerdo and-i Rumùnia and-o berş and-o berş 1930, e rroma reprezentisarenas ..... andar e Rumuniaqi populãcia.
- O demokratikano politikano kãdro and-i Bari Rumùnia sas dino e şerutne legiaþar andar o berş 1923, anavãrdi .....
- Jekh andar o maj prinzardo rumunikano violonìsto, savo sas rrom thaj sas o promotòro vaş e rromenqi emancipãcia, sas o .....
- I publikãcia e organizaciaqi I Generãlo Ònia e Rromenqi andar i Rumùnia sas anavãrdi .....

**3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tərmenurā andar e duj kolōne.**

*12 pūnkturā (4x 3 pūnkturā)*

A	B
1. O Geòrge Nikulèsku	a. O berś 1918
2. Ibaşfalāu	b. E rromenqi Generālo Ūnia
3. O Grigoraş Diniku	c. Violonisto, promotōro vaş e rromenqi emancipàcia
4. I Bari Rumūnia	d. Deklaràcia vaş o vastdipen e Khethanipnasqo thaj vaş o etniko prinzaripen

**4. Ker po jekh enūnco svakone dine alaveça. O enūnco trebal te avel phandlipen e rromenqe historiaça.**

*20 pūnkturā (4x 5 pūnkturā)*

- *i interbèliko periōda:* .....
- *O Kidinpen kaθar o Ibaşfalāu:* .....
- *marginalizàcia:* .....
- *emancipàcia:* .....

**5. Xramosaren jekh tèksto palal E rromenqi emancipàcia thaj integràcia, dikhindoj:**

*(34 pūnkturā)*

- evenimènturā kerde palal o Baro Khethanipen andar o berś 1918, save influencisarde e rromenqo zivipen (Ibaşfalāu, E Khethanipnasqi Konstitùcia);
- politikane thaj profesionālo organizàcie save vastdine e rromenqi emancipàcia, rromane reprezentànturā, ziarurā/masmèdia;
- so patās tu palal e rromenqi emancipàcia: sar sas thaj sar trebalas kerdi voj?

*Hisorikani informàcia: 30 pūnkturā*

*O ordonisaripen thaj o xramosaripen le oprune mangimatenqo: 4 pūnkturā*



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

Unitatea de învățare: *Romii în perioada interbelică*

Competențe specifice: CS 1.1, CS 1.2, CS 2.1, CS 2.3

### Fișă de evaluare

- **Timp de lucru: 50 minute**
- **Se acordă din oficiu 10 puncte**

#### 1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri. 12 puncte (4 x 3 p.)

Enunț	Adevărat/Fals
a) În România interbelică populația rromă se prezenta ca un grup etnic, înglobând neamuri distincte de rromi din perspectiva meseriilor avute și a modului de viață.	
b) Actul Unirii de la 1 Decembrie 1918, care a însemnat întemeierea României Mari, a fost salutat de rromii din Transilvania prin Declarația de la Ibașfalău din aprilie 1919.	
c) Uniunea Generală a Rromilor din România a apărut în perioada comunistă.	
d) Un reprezentant marcant al mișcării de emancipare politică a rromilor, din perioada interbelică, a fost Gheorghe Niculescu.	

#### 2. Completează spațiile libere cu termenul corespunzător. 12 puncte (4 x 3 puncte)

- Conform Recensământului realizat în România anului 1930, rromii reprezentau aproximativ ..... din populația României.
- Cadrul politic democratic în România Mare, a fost asigurat de legea fundamentală adoptată în anul 1923 și numită .....
- Unul dintre cel mai cunoscuți violoniști români, de etnie rromă, care s-a remarcat și ca promotor al emancipării rromilor, a fost .....
- Publicația organizației Uniunea Generală a Rromilor din România s-a numit .....





UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

**3. Realizează corespondența între elementele coloanelor A și B. 12 puncte (4x 3 puncte)**

A		B
1. Gheorghe Niculescu		e. Anul 1918
2. Ibașfalău		f. Uniunea Generală a Rromilor
3. Grigoraș Dinicu		g. Violonist, promotor al emancipării rromilor
4. România Mare		h. Declarație de sprijin față de actul Unirii și de recunoaștere etnică

**4. Construiește propoziții corecte din punct de vedere istoric cu următoarele cuvinte/expresii. 20 puncte (4x 5 puncte)**

- *perioadă interbelică:* .....
- *Adunarea de la Ibașfalău:* .....
- *marginalizare:* .....
- *emancipare:* .....

**5. Elaborați o scurtă prezentare despre Emanciparea și integrarea rromilor, având în vedere: (34 puncte)**

- evenimentele petrecute după Marea Unire de la 1918, care au influențat viața rromilor (Ibașfalău, Constituția „Unirii”);
- organizații politice și profesionale care au susținut emanciparea rromilor, reprezentanți rromi, organe de presă (ziare/publicații);
- formularea unui punct de vedere cu privire la emanciparea rromilor – trecut/prezent.

**Informația istorică: 30 puncte**

**Ordonarea și exprimarea ideilor menționate: 4 puncte**



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## E rromenqi història thaj tradicie - i VII-to klàsa

**E siklãripnasqi unitèta:** *Represiaqe àkcie kerde mamuj e rroma*

**I lèkcia:** *E rromenqi deportàcia and-i Transnìstria*

**Specifikane kompetènçe:** CS 1.1, CS 2.1, CS 3.3

### Butãqi fiša

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si éáce vaj na.

Enùncu	Ćáces/ Na si éáce
a) O Dujto Mondialo Maripen sas maškar e berša 1914-1918.	
b) And-i maškarbèliko periòda, e totalitaristo regimurã andar o URSS, i Itàlia vi i Germània kerde kaj te sírdel o Dujto Mondialo Maripen.	
c) And-i periòda kana sas o Dujto Mondialo Maripen, and-i Euròpa kaj sas tradini kaθar i nazistikani Germània, kerdãs pes jekh genocìdo karing e manuša save phenenas pes ke si len jekh telutni ràsa.	
d) And-i Rumùnia tradini kaθar o generàlo Ion Antonesku, lias pes i decìzia kaj e rroma te aven ingerde and-i Transnìstria, savi sas jekh rasìsto àkcia.	

#### 2. Ker i korespondènca/ o phandlipen maškar e tèrmenurã andar e duj kolòne:

A	B
1. Nazìsmo	a) Itàlia
2. Fascìsmo	b) URSS
3. Komunìsmo	c) Germània
4. E rromenqi deportàcia	d) Transnìstria

#### 3. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- a. K-o 1 septèmbra 1939 sírdãs/ astardãs o Dujto Mondialo Maripen, kana i Germània gelãs te marel la .....



UNIUNEA EUROPEANĂ



- b. Jekh rasistikani ideologia savi sas kerdi and-e Hitlerosqi Germània sas .....
- c. And-i Rumùnia, o šeralo savo dinàs i decìzia kaj e rroma te aven ingerde and-i Transnìstria sas o .....
- d. And-i rromani çhib, o alav utilizisardo kaj te sikavel pes o genocìdo vaj o holokàusto si .....

#### 4. Drabar atenciaça o tèksto kaj si maj tele thaj ambolde ka-e mangimata/ puçhimata.

„Patáv so kothe [k-o Auschwitz] sas mudarde e gazoça thaj phabarde po cìra 2.500.000 manuša; po cìra 500.000 manuša mule bokhaðar thaj nasvalimatenðar. Kadja ke, e mulenço gin aresele k-o opre-tele trini miliònurà, 70-80% andar o totàlo gin e zenenço save sas ingerde k-o Auschwitz.”

(Palal o phenipen le Rudolf Hóss-osqo, komendànto k-o lágäro/ phandipen kaðar o Auschwitz)

- a) Dikhindoje o tèksto kaj si maj opre, xramosar o anav e thanipnasqoc lokalitetaqo savo sas simbolo vaš e manusenqi eksterminàcia.
- b) Xramosar andar o tèksto save sas e utilizisarde metode vaš i eksterminàcia.
- c) Rode p-o interneto informàcie palal so sas and-o „ciganurenço lágäro” kaðar o Auschwitz, and-o çhon maj 1944 thaj k-o astaripen e çhonesqo àgusto 1944 (2-3 àgusto 1944).

#### 5. Xramosar jekh esèvo and-jekh patrin/ pàgina e temaça: *E rroma - e Holokaustosqe viktime*. And-o tiro esèvo utilizisaresa/ labàresa vi e alava: *antisemitismo, i palutni solùcia, eksterminàcia, genocìdo, samudaripen, Auschwitz, Transnìstria*.

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

**Unitatea de învățare:** *Acțiuni de represiune îndreptate împotriva rromilor*

**Lecția:** *Deportarea rromilor în Transnistria*

**Competențe specifice:** CS 1.1, CS 2.1, CS 3.3

### Fișă de lucru

#### 1. Stabiliți valoarea de adevăr (A sau F) a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Al Doilea Război Mondial s-a desfășurat între anii 1914-1918.	
b) În perioada interbelică, apariția regimurilor totalitare din URSS, Italia și Germania a favorizat declanșarea celui de-Al Doilea Război Mondial.	
c) Pe perioada celui de-Al Doilea Război Mondial, în Europa controlată de Germania nazistă, s-a realizat un genocid față de populațiile considerate a fi rase inferioare.	
d) În România condusă de generalul Ion Antonescu, s-a decis deportarea rromilor în Transnistria, măsură cu caracter rasist.	

#### 2. Realizați corespondența între elementele celor două coloane.

A	B
1. Nazism	a) Italia
2. Fascism	b) URSS
3. Comunism	c) Germania
4. Deportarea rromilor	d) Transnistria

#### 3. Completați spațiile libere cu termenii corespunzători.

- La 1 septembrie 1939 a început Al Doilea Război Mondial, prin atacarea ..... de către Germania.
- O ideologie rasistă care s-a impus în Germania lui Hitler a fost .....
- În România, conducătorul care a decis deportarea rromilor în Transnistria a fost .....



## E rromenqi història thaj tradicie - i VII-to klàsa

**E siklâripnasqi unitèta:** *Represiaqe àkcie kerde mamuj e rroma*

**I lèkcia:** *Avridinipnasqe àkcie and-i Transnistria. Asimilaciaqe modalitète thaj represiaqe àkcie kerde mamuj e rroma.*

**Specificane kompetènçe:** CS 1.2, CS 2.1, CS 3.1

### Butăqi fişa

#### 1. Sikav kana e dine enùncură si căce vaj na.

Enùncu	Čačes/ Na si čačes
a) And-i Rumùnia, e rromenqi thaj e zutenqi deportàcia and-i Transnistria sas jekh àkcia kaj sas la rasistikano karaktèro.	
b) E rroma save sas ingerde and-i Transnistria sas len lače zivipnasqe kondicie.	
c) And-i Rumùnia, palal o Dujto Mondialo Maripen, sas o komunistikàno režimo.	
d) And-o komunistikani periòda e rroma sas prinzarde sar nacionàlo minoritèta.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- E rromenqi deportàcia and-i Transnistria astardàs and-i dàta .....
- Andar o berš 1948, kana astare/ širdel o komunismo and-i Rumùnia, si tasavdi/ mudardi i organizàcia .....
- O rumunikano sel thaj bare personalitète andar i rumunikani societèta na akceptisarde e rromenqi ..... and-i Transnistria.
- O palutno thagar e Rumuniaqo savo sas mùsaj te mukhel i zor k-o 30 decèmbera 1947 sas .....

#### 3. Ker i korespondènca/ o phandlipen maškar e tèrmenură andar e duj kolòne:

A	B
1. I. C. Brătianu	a) E Germaniaqo diktatòri
2. Ion Antonescu	b) E URSS-osqo diktatòri
3. Adolf Hitler	c) conducătorul României în anii celui de-Al Doilea Război Mondial
4. I. V. Stalin	d) O prezidènto e Nacionalone Liberàlo Partidosqo

#### 4. Drabar atenciața o tēksto kaj si maj tele thaj ambolde ka-e mangimata/ pučhimata.

*Trebuie să le spunem copiilor noștri că, acum șase decenii, copii ca și ei au fost trimiși de statul român să moară de foame și de frig. Trebuie să le spunem mamelor din România că statul român a ucis mame de rromi prin înrobire și mizerie. Se cuvine să amintim că bărbații rromi care luptau pentru patrie au fost scoși din armată pentru a fi trimiși între Nistru și Bug. Educația din România are datoria de a aduce la cunoștința noilor generații Holocaustul, așa cum are datoria de a vorbi despre epoca robiei rromilor sau despre crimele comunismului. Umilințele din trecut, ca și stigmatul din prezent. Tragedia Holocaustului este de acum parte a memoriei noastre colective. Avem datoria să gestionăm această memorie. Dar avem și datoria de a construi un viitor. Ambele țin de responsabilitatea noastră politică. Iertați-ne, fraților și surorilor, pentru ceea ce a fost, iar viitorul României îl vom construi frumos împreună! (Discursul președintelui României Traian Băsescu, cu prilejul ceremoniei de decorare a etnicilor rromi supraviețuitori ai Holocaustului, 22 octombrie 2007).*

- a) Xramosar andar o tēksto i àkcia/ decizia lini e Rumuniațar and-e maripnasqi periōda.
- b) Xramosar, dikhindoj o tēksto, savi sas e Rumuniaqi responsabilitēta.
- c) Sikav jekh àkcia kerdi e Rumuniațar vaș e rroma thaj e zute, kana o them sas tradino kațar Jon Antonèsku.
- d) Prinžaren phenimata palal e rromenqo zivipen k-o Bùgo, save așunde len tumare familiațar vaj avere zenențar? Savi si tumari opinia?
- e) Rode p-o internēto materiālură video palal e zene save skăpisarde andar i deportacia. Dikh len thaj vakăr tire kolegurença palal:
  - E deportaciaqe kàuze;
  - E rromenqo zivipen save sas ingerde k-o Bùgo;
  - Sosțar patăs ke si importânto te prinžaras kadala bută? Dikh vi e informácie andar o dino tēksto.

#### 5. Xramosar jekh esèvo and-jekh patrin/ pàgina e temaça: *E rromenqi diskriminàcia.*

- Trebal te sikaven save si e diskriminaciaqe kàuze thaj laqe consecințe.
- And-o tiro esèvo utilizisaresa/ labăresa vi e alava: *rasismo, telkultùra, deportacia, komunismo, sociàlo orìgina, etnìa, 1942, etnikani identitēta.*



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

**Unitatea de învățare:** Acțiuni de represiune îndreptate împotriva rromilor

**Lecția:** Acțiuni de evacuare în Transnistria. Modalități de asimilare și măsuri represive împotriva rromilor.

**Competențe specifice:** CS 1.2, CS 2.1, CS 3.1

### Fișă de lucru

#### 1. Stabiliți valoarea de adevăr (A sau F) a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) În România, deportarea în Transnistria, a rromilor și a evreilor a fost o măsură cu caracter rasist.	
b) Rromii deportați în Transnistria au avut condiții optime de viață.	
c) În România, după Al Doilea Război Mondial, s-a instaurat regimul comunist.	
d) În perioada comunistă rromii au fost recunoscuți ca minoritate națională.	

#### 2. Completați spațiile libere cu termenul corespunzător.

- e) Deportarea rromilor în Transnistria a început în data de .....
- f) Începând cu anul 1948, când oficial începe procesul de comunizare a României, organizația ..... este desființată.
- g) Poporul român și personalitățile marcante ale societății românești au condamnat ..... rromilor în Transnistria.
- h) Ultimul rege al României care a fost obligat să abdice la 30 decembrie 1947 a fost .....

#### 3. Realizați corespondența corectă între cele două coloane.

A	B
1. I. C. Brătianu	a) dictatorul Germaniei
2. Ion Antonescu	b) dictatorul URSS
3. Adolf Hitler	c) conducătorul României în anii celui de-Al Doilea Război Mondial
4. I. V. Stalin	d) președintele Partidului Național Liberal



#### 4. Citiți cu atenție textul de mai jos și răspundeți la cerințe.

*Trebuie să le spunem copiilor noștri că, acum șase decenii, copii ca și ei au fost trimiși de statul român să moară de foame și de frig. Trebuie să le spunem mamelor din România că statul român a ucis mame de rromi prin înrobire și mizerie. Se cuvine să amintim că bărbații rromi care luptau pentru patrie au fost scoși din armată pentru a fi trimiși între Nistru și Bug. Educația din România are datoria de a aduce la cunoștința noilor generații Holocaustul, așa cum are datoria de a vorbi despre epoca robiei rromilor sau despre crimele comunismului. Umilințele din trecut, ca și stigmatul din prezent. Tragedia Holocaustului este de acum parte a memoriei noastre colective. Avem datoria să gestionăm această memorie. Dar avem și datoria de a construi un viitor. Ambele țin de responsabilitatea noastră politică. Iertați-ne, fraților și surorilor, pentru ceea ce a fost, iar viitorul României îl vom construi frumos împreună! (Discursul președintelui României Traian Băsescu, cu prilejul ceremoniei de decorare a etnicilor rromi supraviețuitori ai Holocaustului, 22 octombrie 2007).*

- a) Transcrieți din text măsura adoptată de statul român în perioada războiului.
- b) Precizați, pe baza textului, responsabilitatea pe care statul român trebuie să și-o asume.
- c) Menționează o măsură adoptată de statul român, condus de Ion Antonescu, față de rromi și evrei.
- d) Cunoașteți relatări auzite în familiile voastre sau în comunitate despre viața rromilor la Bug? Exprimați-vă părerea!
- e) Cu ajutorul internetului, căutați materiale video despre mărturiile ale rromilor care au supraviețuit deportării. Vizionați și realizați o dezbatere privind:
  - Cauzele deportării;
  - Viața rromilor deportați „la Bug”;
  - Aprecieri personale privind importanța promovării cunoașterii acestor realități și din perspectiva textului sursă.

#### 5. Alcătuiți un eseu de o pagină cu tema: *Discriminarea rromilor.*

- Veți evidenția cauzele ale discriminării și consecințele acesteia.
- Între cuvintele și expresiile folosite se vor regăsi și cele din lista de mai jos: *rasism, subcultură, deportare, comunism, origine socială sănătoasă, etnie, 1942, identitate etnică.*

## E rromenqi història thaj tradicie - i VII-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *Represiaqe àkcie kerde mamuj e rroma*

I lèkcia: *Le rromenqe socialo-ekonomikane problème andar i komunìsto periòda*

Specifikane kompetènçe: CS 1.1, CS 2.3, CS 3.1

### Butãqi fìsa

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si çaçe vaj na.

Enùncu	Çaçes/ Na si çaçes
a) Palal so sas dini tele i monarhia, k-o 30 decèmbra 1947, and-i Rumùnia avilãs palem o demokratikano režimo dino kaθar E Khethanipnasqi Konstitùcia, andar o berś 1923.	
b) I sedentarizàcia e nomadone rromenqi sas kerdi pharipnaça sosqe kadale rromen sas len kulturàlo thaj butãqe ververimata/ diferènçe.	
c) E nomàdo rroma d-ašti zivde kadja sar von zivenas maj anglal, von çi nakhle andar e sedentarizaciaqo procèso.	
d) E rroma save na sas len phuv gele and-e agrìkolo koperatìve sosqe, kadja sas len jekh sociàlo statùto.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- a) Palal i tràgiko eksperìencia e deportaciaqi, e rroma save skãpìsarde, avile palpale anda .....
- b) Inkã andar o berś 1948, o komunistikano režimo linãs decìzie vaś i ..... e nomadone rromenqi.
- c) I àkcia kana e rroma andar e nomàdo šàtre sas arakhle thaj xramosarde ka-e popolaciaqe evidenciãqe biròvurã, kerdãs kaj te del pes ..... lila vaś sarkon zeno.
- d) And-i komunistikani periòda sas dine krisa, palal save, kodolen save sas len jekh nomàdo zivipen sas dikhle sar .....

### 3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maškar e tërmenurā andar e duj kolòne.

A	B
<b>1. sociàlo uniformizàcia</b>	a) E themesq̃i politikani milicia savā sas la i m̃isia te arakhel „e komunismosqe revolucionàro butā”, kadja ke savorre save patālas pes ke na kamen o komunistikano režimo, sas dikhle sar e themesqe biamala.
<b>2. I Sekuritèta</b>	b) Procèso and-o savo sas sociàlo vi ekonomikane paruvimata savo ingerdās ka-e themesq̃i transformàcia andar jekh agràro societèta and-jekh industriàlo societèta.
<b>3. industrializàcia</b>	c) I zorārdi egalizàcia e zenenq̃i andar jekh societèta.
<b>4. nomadismo</b>	d) „Parazitàro zivipen” palal o Dekrèto 153/1970 vaś o arakhipen thaj i sankcionipen nesave kontravèncie save dikhen e règule vaś o sociàlo khethano zivipen, i òrdina thaj o sàndipen.

### 4. Dikhindoq̃ e informàcie kaθar o A thaj o B, ambolde ka-e telutne mangimata.

<p><b>I sùrsa A:</b> „Dupā ce am venit din Transnistria, în 1946, m-am înscriș în Partidul Comunist. De ce m-am înscriș? Din trei motive. În primul rând, că am fost deportat și adus de ruși în țară, în al doilea rând, dacă nu erau rușii nu veneau o bună parte din țigani înapoi în România, le rămâneau oasele pe acolo, poate și ale mele. Așa, și în al treilea rând, pentru că în Curcani, de unde mi-e nevasta, erau țigani toți marginalizați. Și atunci m-am ridicat ca membru de partid, când mă duceam la ședințele de raion, de județ, mă ridicam să susțin țigani...”</p>	<p><b>I sùrsa B:</b> „... n-aveam nici 16 ani împliniți în 1949, când m-am dus la fabrică, că adusesse aștia mașini, nu știu din ce țară, că deja aveau fabrică de țesătorie în Roșiori de pe timpul chiaburilor. Și 15 zile ne-a ținut așa să-nvățăm, să dăm examen și am dat, dar n-a putut să ne angajeze atunci în 1949, pentru că nu avea cine să monteze mașinile. Ne-a angajat abia în ianuarie 1950”.</p>
---	---

(„E roma andar i Rumùnia, 1919-1944” – Vakārimata)

- Xramosar palal savo šeliberś vakārel pes anda e duj sùrse.
- Sikav palal savi politikani organizàcia vakārel pes and-i sùrsa A.
- Arakh savo si e socio-profesionàlo integraciaqo mòdo andar I sùrsa B.
- Arakh, and-i sùrsa A, jekh obijektivo kaj si les etnikano karaktèro kamlo e zenesθar kaj vakārel.
- Xramosar jekh efèkto vaś e themesq̃i industrializaciaqo procèso.

### 5. Xramosar jekh xarno historikano tèksto anda savo te utilizisares vi e alava: *diktatùra, komunismo, salubrizàcia, industrializàcia, urbanismo, nomadismo.*

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

**Unitatea de învățare:** *Acțiuni de represiune îndreptate împotriva rromilor*

**Lecția:** *Probleme social-economice ale rromilor în perioada comunistă*

**Competențe specifice:** CS 1.1, CS 2.3, CS 3.1

### Fișă de lucru

#### 1. Stabiliți valoarea de adevăr (A sau F) a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) După înlăturarea monarhiei, la 30 decembrie 1947, în România s-a revenit la regimul democratic consacrat de Constituția „Unirii”, din anul 1923.	
b) Sedentarizarea rromilor nomazi a întâmpinat greutăți datorită aspectelor de ordin cultural și ocupațional specifice acestor rromi.	
c) Rromii nomazi au putut să-și ducă existența ca și până atunci, nefiind supuși procesului de sedentarizare.	
d) Oportunitatea de a avea un statut social recunoscut îi determină pe rromii fără pământ să intre primii în formele cooperatiste agricole (CAP-uri).	

#### 2. Completați spațiile libere cu termenul corespunzător.

- a) După experiența tragică a deportării, rromii care au supraviețuit, au revenit în .....
- b) Încă din anul 1948, regimul comunist a adoptat măsura de ..... a rromilor nomazi.
- c) Acțiunea de identificare și de înregistrare în birourile de evidență a populației, a membrilor șatrele de rromi nomazi, a însemnat și acordarea actelor de ....., pentru fiecare persoană.
- d) În perioada comunistă sunt adoptate legi, conform cărora cei care duceau un mod de viață nomad erau considerați .....

### 3. Realizați corespondența corectă între cele două coloane.

A	B
<b>1. uniformizare socială</b>	a) Miliția politică a statului care avea avea misunea de a apăra „cuceririle revoluționare ale comunismului”, astfel că toți cei bănuți că ar atenta la regimul comunist erau considerați dușmani ai poporului.
<b>2. Securitatea</b>	b) Proces de schimbări sociale și economice care a dus la transformarea țării dintr-o societate agrară într-una industrială.
<b>3. industrializare</b>	c) Egalizarea forțată a indivizilor într-o societate.
<b>4. nomadism</b>	d) „Viață parazitară” conform Decretului 153/1970 pentru stabilirea și sancționarea unor contravenții privind regulile de conviețuire socială, ordinea și liniștea publică.

### 4. Pe baza surselor A și B, răspundeți la cerințele de mai jos.

<p><b>Sursa A:</b> „După ce am venit din Transnistria, în 1946, m-am înscris în Partidul Comunist. De ce m-am înscris? Din trei motive. În primul rând, că am fost deportat și adus de ruși în țară, în al doilea rând, dacă nu erau rușii nu veneau o bună parte din țigani înapoi în România, le rămâneau oasele pe acolo, poate și ale mele. Așa, și în al treilea rând, pentru că în Curcani, de unde mi-e nevasta, erau țiganii toți marginalizați. Și atunci m-am ridicat ca membru de partid, când mă duceam la ședințele de raion, de județ, mă ridicam să susțin țiganii...”</p>	<p><b>Sursa B:</b> „... n-aveam nici 16 ani împliniți în 1949, când m-am dus la fabrică, că adusesse ăștia mașini, nu știu din ce țară, că deja aveau fabrică de țesătorie în Roșiori de pe timpul chiaburilor. Și 15 zile ne-a ținut așa să-nvățăm, să dăm examen și am dat, dar n-a putut să ne angajeze atunci în 1949, pentru că nu avea cine să monteze mașinile. Ne-a angajat abia în ianuarie 1950”.</p>
---	---

(„Țiganii din România, 1919-1944” – Mărturie)

- Precizați secolul la care se referă cele două surse.
- Numiți organizația politică amintită în sursa A.
- Distingeți, în Sursa B, modul de integrare socio-profesională.
- Distingeți, în Sursa A, un obiectiv cu caracter etnic, avut în vedere de personajul care relatează.
- Prezentați o urmare a procesului de industrializare a țării.

### 5. Alcătuiți un text istoric în care să se regăsească și termenii de mai jos: *dictatură, comunism, salubritate, industrializare, urbanism, nomadism.*

## E rromenqi història thaj tradìcie - i VII-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *E rromenqe komunitete andar i Rumùnia, palal o berś 1989*

Specifikane kompetènçe: CS 1.1, CS 1.2, CS 2.1, CS 2.3, CS 3.1, CS 3.3

### Evaluaciaqi fiśa

- Butãqo vaxt: 50 minùturã
- Del pes ivãŃe 10 pùntkurã

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si ćaće vaj na.

*12 pùntkurã (4 x 3 p.)*

Enùncu	Ćaćeś/ Na si ćaćeś
a) And-o berś 1942, o thagar o Karol o dujto ordonisardãś kaj e rroma te aven ingerde and-i Transnìstria.	
b) E rromenqi thaj e zutenqi deportàcia and-i Transnìstria sas jekh àkcia kaj sas la umanitàro karaktèro, kadalenqe dinãś pes lenqe laće zivipnasqe kondicie.	
c) And-i komunistikani periòda, e nomàdo rroma nakhle andarr jekh zorãrdo sedentarizaciaqo procèso.	
d) And-o Dujto Mondialo Maripen, e nazisturã vazde eksterminaciaqe khera/ làgãre vaś e manuśa save sas dikhle sar jekh telutni rãsa (zute vi rroma), kadja sar sas o làgãro kaŃar o Auschwitz.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

*12 pùntkurã (4 x 3 pùntkurã)*

- a) O rumunikano śero sau dãs i decizia kaj e rroma thaj e zute te aven ingerde p-o than kaj si maśkar e panã Nistru thaj Bug (Transnìstria), sas .....
- b) Jekh andar e bare rumunikane personalitèturã sas vi o politikano manuś o ....., na akceptisardãś e rromenqi deportàcia and-i Transnìstria.

- c) Oficialones, o komunistikano režimo si kanaθar e Rumuniaqo thagar o ..... , mukhel i zor.
- d) Andar o berś 1948 kana avilās o komunistikano režimo, linās decizie vaś i ..... e nomadone rromenqi.

### 3. Ker i korespondènca/ o phandlipen maśkar e tèrmenură andar e duj kolòne.

*12 pùntură (4x 3 pùntură)*

A	B
1. antisemitismo	a. o zorārdo tradipen jekhe zenesqo vaj gruposqo and-jekh durārdo than, sar jekh represiaqi àkcia.
2. komunismo	b. biamalipnasqi vi diskriminaciaqi atitudina karing e zute ( <i>o tèrmeno si les k-i bàza e zuyenqi oriġina sar semitikano nămo/ sel</i> ).
3. deportàcia	c. Sociàlo, politikano vi ekonomikano sistemo andar savo liel pes e zenenqe bută thaj kerel pes i khethani proprieteta vaś savorre ekonomikane bută.
4. „i palutni solùcia”	d. Eksterminaciaqi politika vaś e zute thaj „e cigànură” andar i Evròpa, and-o Dujto Mondialo Maripen.

### 4. Ker po jekh enùnco svakone dine alaveça: *komunistikani diktatùra, zorārdi sedentarizàcia, sociàlo uniformizàcia, eksterminàcia*. O enùnco trebal te avel phandlipen e rromenqe historiaça.

*20 pùntură (4x 5 pùntură)*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

## 5. Dikhindoj e informàcie kaθar o A thaj o B, ambolde ka-e telutne mangimata.

(34 pùnkturnă)

A. „După ce am venit din Transnistria, în 1946, m-am înscris în Partidul Comunist. De ce m-am înscris? Din trei motive. În primul rând, că am fost deportat și adus de ruși în țară, în al doilea, dacă nu erau rușii nu veneau o bună parte din țigani înapoi în România, le rămâneau oasele pe acolo, poate și ale mele. Așa, și în al treilea rând, pentru că în Curcani, de unde mi-e nevasta, erau țigani toți marginalizați. Și atunci m-am ridicat ca membru de partid, când mă duceam la ședințele de raion, de județ, mă ridicam să susțin țigani...”

(„E rroma andar i Rumùnia, 1919-1944” – Vakărimata)

B. „Au fost deportați romi care nu-și puteau justifica existența, care nu aveau un loc de muncă stabil, în primul rând. Aici intră romi ursari, spoitori, argintari, chiar dacă argintarii aveau un loc de muncă stabil și aveau casă cu acte. Au fost deportați inclusiv romi nevorbitori de limba romani, care locuiau în case, în orașe. Ba chiar am văzut un interviu cu o femeie care era menajeră care fusese deportată. Au fost deportați romi lăutari, muzicieni, romii pieptănari care erau semi-nomazi. N-am putea spune că nomazii au fost deportați în mai mare măsură”.

([www.rfi.ro/Reportaj](http://www.rfi.ro/Reportaj) oxtovardeș berša kaθar e rromenqi deportàcia and-i Transnìstria)

- |   |              |
|---|--------------|
| 1. Xramosar palal savo šeliberš vakărel pes and-i e sùrsa A.  | 3 pùnkturnă  |
| 2. Xramosaren, andar i sùrsa B, trin rromenqe kategorìe save sas deportisarde.                        | 9 pùnkturnă  |
| 3. Alosaren, andar i sùrsa A, duj motìvură sosθar e rroma xramosarde pen and-o Komunistikano Partido. | 4 pùnkturnă  |
| 4. Arakhen, and-i sùrsa A, o historikano than kaj sas ingerde e rroma.                                | 4 pùnkturnă  |
| 5. Arakhen, and-i sùrsa B, savi sas i kàuza vaš e rromenqi deportàcia.                                | 4 pùnkturnă  |
| 6. Xramosaren, and-jekh pas patrin/ pàgina palal e rromenqi deportàcia.                               | 10 pùnkturnă |





UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

Unitatea de învățare: *Acțiuni de represiune îndreptate împotriva rromilor*

Competențe specifice: CS 1.1, CS 1.2, CS 2.1, CS 2.3, CS 3.1, CS 3.3

### Fișă de evaluare

- Timp de lucru: 50 minute
- Se acordă din oficiu 10 puncte

#### 1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

12 puncte (4 x 3 p.)

Enunț	Adevărat/Fals
a) În anul 1942, regele Carol al II-lea a ordonat deportarea rromilor în Transnistria.	
b) Deportarea rromilor și a evreilor în Transnistria a fost o măsură cu caracter umanitar, aceștia beneficiind de condiții optime de viață.	
c) În perioada comunistă, rromii nomazi au fost supuși unui proces forțat de sedentarizare.	
d) În anii celui de-Al Doilea Război Mondial, naziștii au construit lagăre de exterminare, împotriva oamenilor considerați a fi inferiori din considerente rasiale (evrei și rromi), așa cum a fost lagărul de la Auschwitz.	

#### 2. Completează spațiile libere cu termenul corespunzător.

12 puncte (4 x 3 puncte)

- Conducătorul român care a decis deportarea rromilor și a evreilor în teritoriul cuprins între râurile Nistru și Bug (Transnistria), s-a numit .....
- Personalități marcante ale societății românești, așa cum a fost și omul politic ....., au condamnat deportarea rromilor în Transnistria.
- Regimul comunist se instaurează oficial, după abdicarea forțată a ultimului rege al României, numit .....
- Din anul 1948, odată cu instaurarea oficială a regimului comunist, în România s-a adoptat măsura de..... forțată a rromilor nomazi.



**5. Pe baza surselor de mai jos, A și B, răspundeți la cerințe date. (34 puncte)**

**B.** „După ce am venit din Transnistria, în 1946, m-am înscris în Partidul Comunist. De ce m-am înscris? Din trei motive. În primul rând, că am fost deportat și adus de ruși în țară, în al doilea, dacă nu erau rușii nu veneau o bună parte din țigani înapoi în România, le rămâneau oasele pe acolo, poate și ale mele. Așa, și în al treilea rând, pentru că în Curcani, de unde mi-e nevasta, erau țiganii toți marginalizați. Și atunci m-am ridicat ca membru de partid, când mă duceam la ședințele de raion, de județ, mă ridicam să susțin țiganii...”

(„Țiganii din România, 1919-1944” – Mărturii)

**B.** „Au fost deportați romi care nu-și puteau justifica existența, care nu aveau un loc de muncă stabil, în primul rând. Aici intră romi ursari, spoitori, argintari, chiar dacă argintarii aveau un loc de muncă stabil și aveau casă cu acte. Au fost deportați inclusiv romi nevorbitori de limba romani, care locuiau în case, în orașe. Ba chiar am văzut un interviu cu o femeie care era menajeră care fusese deportată. Au fost deportați romi lăutari, muzicieni, romii pieptănari care erau semi-nomazi. N-am putea spune că nomazii au fost deportați în mai mare măsură”.

([www.rfi.ro/Reportaj](http://www.rfi.ro/Reportaj) optzeci de ani de la deportarea romilor în Transnistria)

1. Precizați secolul la care se referă sursa A. 3 puncte
2. Menționați, din sursa B, trei categorii de rromi deportați. 9 puncte
3. Selectați, din sursa A, două motive pentru care rromii s-au înscris în Partidul Comunist. 4 puncte
4. Numiți, pe baza sursei A, spațiul istoric unde au fost deportați rromii. 4 puncte
5. Menționați, pe baza sursei B, o cauză a deportării rromilor. 4 puncte
6. Prezentați, în aproximativ jumătate de pagină, aspecte ale deportării rromilor. 10 puncte



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## E rromenqi història thaj tradicie - i VII-to klàsa

**E siklãripnasqi unitèta:** *E rromenqe komunitete andar i Rumùnia, palal o berś 1989*

**I lèkcia:** *E rroma – participànturã ka-e vazdimata mamuj e komunistikane režimosθe*

**Specifikane kompetènçe:** CS 1.2, CS 2.1, CS 3.1

### Butãqi fisa

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si çaçe vaj na.

Enùncu	Çaças/ Na si çaças
a) I mamujkomunistikani Revolùcia andar i Rumùnia sas and-i decèmbra 1989.	
b) Palal i Revolùcia andar o 1989, i Rumùnia areslãs jekh totalitãro them.	
c) And-e palutne berśa anglal te perel o komunistikano režimo, e populaciaqe bare trebajmata thaj sosqe na sas resptisarde laqe xakaja xorãrde e sociãlo kontradikcie thaj e manuśenqe binaisarimata.	
d) O Aurel Buçeanu sas jekh rromano maritòri e komunistikane režimoça, kaj sas lesqe but pharo and-o davada vaxt.	

#### 2. Ker i korespondènca/ o phandlipen maşkar e tèrmenurã andar e duj kolòne.

A	B
<b>sociãlo kontradikcia</b>	e dinipen e xabenesqo p-i bãza nişte bonurenqi/ bileturenqi
<b>s xabenesqi racionalizàcia</b>	sistemo andar savo o politikano partido kaj si k-i zor ačhavel e zorãça orsave opoziciaqe fòrme
<b>politikani reprèsia</b>	bidemokratikani societeta, totalitãro
<b>komunistikano režimo</b>	bixatãripen (and-i komunistikani periòda i kontradikcia sas dini katar i opozicia maşkar e phende principie thaj e manuśenqe zivipnasqe kondicie)

### 3. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- a. Andar o bers 1975, e Rumuniaqo komunistikano traditòri, savesqo anav sas ..... , lias i decizia te pokinel savorre avrutne kamimata/ dută e Rumuniaqe, pokinipen savo n-ástisajlăs te kerel pes nùmaj bare sakrificiença vaş i populàcia.
- b. And-o bers 1977 thaj 1987, e minèrură thaj e butărne andar o Braşov sikavde penqo binaisaripen karing o komunismo andar .....
- c. And-o komunismo, haj vi e andi Revolucia andar o 1989, inklile dikhipnasqe vi rroma, sar sas: .....
- d. I mamujkomunistikani revolucia astardăs/ şirdăs pa o 16 decembra 1989, ka-o .....

### 4. Drabar atenciaça o tèksto kaj si maj tele thaj ambolde ka-e mangimata/ puçhimata.

*„Mirela Popa: ...Prin 1986, aveam vreo 14 ani și, înainte de sărbătorile de iarnă, se formau cozi uriașe la magazinele alimentare și măcelarii, încă de la ... 4 dimineața. Pentru a lua mai multe pachete de carne, fiindcă și la „liber” alimentele erau „raționalizate”, un pachet/kilogram pentru fiecare cumpărător, părinții m-au luat și pe mine la coadă, de la ora 4 dimineața! După ce am înghețat 2 ore așteptând deschiderea magazinului, în sfârșit acesta s-a deschis și, fiindcă s-a auzit că nu e marfă suficientă pentru toți cei de la rând, oamenii au început să se împingă cu furie ca să ajungă în față. Fiindcă oamenii din jurul meu mă striveau și nu mai puteam să respir, am început să strig îngrozită: „sunteți animale, sunteți animale”. În așa ceva ne transformase comunismul, „visul de aur al omenirii”, în animale înfometate, care se călcau în picioare și se sfâșiau pentru o ciosvârtă de carne!” (<https://www.podul.ro/articol/3867/marturii-din-comunism>)*

- a) Xramosar andar o tèksto savi sas i modaliteta andar savi, and-i komunistikani periòda, e manuşa kidenas penqe xaben.
- b) Xramosar, dikhindoj o tèksto kaj si maj opre, savi si tiri opinia palal e manušenqo zivipen and-o komunistikano vaxt.
- c) Sikav andar jekh historikani àkcia, ke and-e palutne berşa andar o režimo „căușisto” e manușenqe binaisarimata sas bare sosqe len sas len but trebajmata.

### 5. Rodindoj and-e diferime informaciaqe sùrse, ker jekh esèvo palal e rroma save marden pen and-i komunistikani periòda.



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

**Unitatea de învățare:** *Comunitățile de rromi din România, după 1989*

**Lecția:** Rromii – participanți la mișcările de protest împotriva regimului comunist

**Competențe specifice:** CS 1.2, CS 2.1, CS 3.1

### Fișă de lucru

#### 1. Stabilește valoare de adevăr (A sau F) a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Revoluția anticomunistă din România a avut loc în luna decembrie 1989.	
b) În urma Revoluției din 1989, România a devenit un stat totalitar.	
c) În ultimii ani care au precedat căderea regimului comunist, lipsurile populației și încălcarea drepturilor omului au adâncit contradicțiile sociale și nemulțumirea oamenilor.	
d) Aurel Buceanu a fost luptător anticomunist de etnie rromă, care a suferit în perioada comunistă.	

#### 2. Realizează corespondența între elementele celor două coloane.

A	B
<b>Contradicție socială</b>	raționalizarea alimentelor de bază care se acordau în baza unor bonuri
<b>Cartelizarea hranei</b>	sistem de reprimare violentă a oricăror forme de opoziție de către partidul politic aflat la putere
<b>Represiune politică</b>	societate nedemocratică, totalitară
<b>Regim comunist</b>	nepotrivire (în perioada comunistă contradicția era reflectată de opoziția dintre principiile proclamate și condițiile de viață ale populației)

### 3. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători.

- Din anul 1975, conducătorul comunist al României, pe nume ....., a luat hotărârea de a plăti toate datoriile externe ale României, plată care nu se putea face decât cu eforturi uriașe pe seama populației.
- În anii 1977 și 1987, minerii și muncitorii brașoveni și-au exprimat nemulțumirea față de comunism prin .....
- În perioada comunistă, precum și în zilele revoluției din 1989, s-au remarcat și etnici rromi, precum: .....
- Revoluția anticomunistă s-a declanșat în 16 decembrie 1989, la .....

### 4. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde la cerințele date.

„Mirela Popa: ...Prin 1986, aveam vreo 14 ani și, înainte de sărbătorile de iarnă, se formau cozi uriașe la magazinele alimentare și măcelarii, încă de la ... 4 dimineața. Pentru a lua mai multe pachete de carne, fiindcă și la „liber” alimentele erau „raționalizate”, un pachet/kilogram pentru fiecare cumpărător, părinții m-au luat și pe mine la coadă, de la ora 4 dimineața! După ce am înghețat 2 ore așteptând deschiderea magazinului, în sfârșit acesta s-a deschis și, fiindcă s-a auzit că nu e marfă suficientă pentru toți cei de la rând, oamenii au început să se împingă cu furie ca să ajungă în față. Fiindcă oamenii din jurul meu mă striveau și nu mai puteam să respir, am început să strig îngrozită: „sunteți animale, sunteți animale”. În așa ceva ne transformase comunismul, „visul de aur al omenirii”, în animale înfometate, care se călcau în picioare și se sfâșiau pentru o ciosvârtă de carne!” (<https://www.podul.ro/articol/3867/marturii-din-comunism>)

- Transcrieți din text modalitatea pe care o aveau în vedere românii, în perioada comunistă, pentru a se aproviziona cu hrană.
- Formulează, pe baza sursei date, un punct de vedere cu privire la viața de zi cu zi a românilor în perioada comunistă.
- Argumentează printr-un fapt istoric relevant, faptul că în ultimii ani ai regimului comunist de tip „ceaușist” nemulțumirile oamenilor au crescut considerabil din pricina lipsurilor.

### 5. Folosind diferite surse de informare, realizează un eseu despre persoane de etnie rromă, care s-au remarcat ca luptători anticomuniști.



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## E rromenqi història thaj tradicie - i VII-to klàsa

**E siklãripnasqi unitèta:** *E rromenqe komunitete andar i Rumùnia, palal o berś 1989*

**I lèkcìa:** *E rroma thaj lenqi imàgina and-o thanutno, nacionàlo vi evroputno horizònto*

**Specificane kompetènçe:** CS 1.1, CS 2.3, CS 3.1

### Butãqi fiśa

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si ćaće vaj na.

Enùncò	Ćaćes/ Na si ćaćes
a) E rroma andar i Rumùnia sas prinzarde sar nacionàlo minoritèta palal o berś 1989.	
b) Sosqe palal o berś 1990 sas jekh ekonomikani kriza, e roditòrã vakãren palal i trinto bari migrãcia le rromenqi.	
c) I kriza savi sas and-i Rumùnia palal o berś 1990, si dikhli vi and-e maškaretnikane konflikturã and-e save e rroma sas viktime.	
d) Jekh baro rromenqo gin andar e tradiconàlo komunitèta, save anglal o berś 1990 kerenas buti and-i agrikultùra vaj and-i salubritèta prinzaren jekh integrãcia and-i societèta.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- E maškaretnikane konflikturã sas jekh realitèta and-i Rumùnia palal so pelãs o ..... režimo.
- I organizãcia ..... kerdãs rodimata and-i periòda 1990-1996, andar save sikavel pes ke śela andar e rromenqe khera sas thabarde thaj but rroma sas mudarde.
- ..... sas jekh referenciaqo xramosaripen palal e socio-ekonomikane vi eukacionàlo realitète le rromenqe andar i Rumùnia, xramosardo kaθar jekh rodimatenqo grùpo kaθar i Universitèta andar o Bukuresti.
- Le rromenqo prinzaripen sar nacionàlo minoritèta kerdãs kaj le rromen te avel len ..... reprezentãcia and-e Rumuniaqo Parlamènto.



### 3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tərmenură andar e duj kolone.

A	B
1. empirikani medicina	a) Ideologia thaj politika andar save thol pes o bikamipen thaj o biamalipen maşkar e năcie thaj e endaja/ selă.
2. şovinismo	b) E nasvalimatenqo tratamēto nūmaj p-i eksperenciaqi bāza thaj p-e anglutne kēzură
3. Hădăreni, Bolintin	c) maşkaretnikane konfliktură
4. Biguvernamentălo organizăcia	d) Rromani Criss

### 4. Drabar atenciăca o tēksto kaj si maj tele thaj ambolde ka-e mangimata/ pučhimata.

„Absența elitei îngreunează formarea unei organizații care să adune această grupare etnică, bîntuită de toate tarele deingoladei: analfabetism, delincvență, amoralitate, șomaj. [...] Guvernul datorează o lege, un pachet de acțiuni [...] în privința romilor, în cazul la care se încearcă altceva decît recunoașterea formală. [...] Acum, cînd se hotărăște destinul poporului nostru, ființarea sau moartea, este o obligație morală, dincolo de glorie efemere, de lașitatea expectativei, de rațiuni subiective. A nu participa, a te ascunde asemenea strușului este o atitudine care nu vă va elibera de ceea ce este evident: sînteți romi!” (La câteva zile distanță, urmează un nou articol al lui Vasile Ionescu în care critică ȣiganofobia din societatea românească. Articolele au mare impact asupra cititorilor romi, redacția primind numeroase telefoane prin care aceștia își exprimă susținerea. Cu mulți dintre aceștia Vasile Ionescu va forma un nou nucleu de organizare a romilor, întâi în București și, apoi la nivel național. Vasile Ionescu colaborează cu Ion Onoriu, Nicolae Gheorghe, Gheorghe Ivan etc, contribuind în lunile februarie-martie 1990 la ceea ce avea să devină Societatea Romilor din București. Liderii Societății bucureștene vor dezvolta primele structuri de organizare reală în cadrul UDRR

(Libertatea, 23.2.1990; Libertatea, 13.3.1990; comunicare Vasile Ionescu).

- Xramosar andar o dino tēksto savi si i kăuză sosqe na si unitēta thaj emancipăcia maşkar e rroma.
- Xramosaren, p-i bāza le tekstosqi, save sas e șerale rroma save kamle te organizisaren le romen.





UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

**Unitatea de învățare:** *Comunitățile de rromi din România după anul 1989*

**Lecția:** *Rromii și imaginea lor în orizontul local, național și european*

**Competențe specifice:** CS 1.1, CS 2.3, CS 3.1

### Fișă de lucru

#### 1. Stabilește valoare de adevăr (A sau F) a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Rromii din România au fost recunoscuți ca minoritate națională după anul 1989.	
b) Datorită crizei economice, după anul 1990, cercetătorii vorbesc despre a treia migrație masivă a rromilor.	
c) Criza apărută în România, după anul 1990, este reflectată și de conflictele interetnice în care rromii au fost victime.	
d) O mare parte a comunităților tradiționale de rromi care, înainte de 1990, erau angrenate în activități economice agricole sau în zona ocupațională marginală urbană (salubritate, colectare de materiale refolosibile) cunosc un proces de creștere a integrării în societate.	

#### 2. Completează spațiile libere cu termenul corespunzător.

- Conflictele interetnice au constituit o realitate a situației României după căderea regimului .....
- Studiile realizate în perioada 1990-1996, din care reiese că sute de case ale rromilor au fost incendiate și mulți rromi au fost uciși, au fost realizate de către organizația nonguvernamentală .....
- O lucrare de referință privind realitățile socioeconomice și educaționale ale rromilor din România, realizată de un grup de cercetători de la Universitatea București, s-a numit .....
- Recunoașterea rromilor ca minoritate națională a permis și reprezentarea ..... a etniei rrome, care va beneficia de un reprezentant în Parlamentul României.

### 3. Realizează corespondența corectă între elementele din cele două coloane.

A	B
1. Medicină empirică	a) ideologie și politică de ațâțare a urii și dușmăniei între națiuni și popoare, de propagare a ideii superiorității unei națiuni asupra altora.
2. Șovinism	b) tratament al bolilor numai pe bază de experiență și de cazuri antercedente
3. Hădăreni, Bolintin	c) conflicte interetnice
4. Organizație nonguvernamentală	d) Rromani Criss

### 4. Citiți cu atenție textul de mai jos și răspundeți la cerințe.

„Absența elitei îngreunează formarea unei organizații care să adune această grupare etnică, bîntuită de toate tarele degradingoladei: analfabetism, delincvență, amoralitate, șomaj. [...] Guvernul datorează o lege, un pachet de acțiuni [...] în privința romilor, în cazul la care se încearcă altceva decît recunoașterea formală. [...] Acum, cînd se hotărăște destinul poporului nostru, ființarea sau moartea, este o obligație morală, dincolo de glorie efemere, de lașitatea expectativei, de rațiuni subiective. A nu participa, a te ascunde asemenea strușului este o atitudine care nu vă va elibera de ceea ce este evident: sînteți romi!” (La cîteva zile distanță, urmează un nou articol al lui Vasile Ionescu în care critică țiganofobia din societatea românească. Articolele au mare impact asupra cititorilor romi, redacția primind numeroase telefoane prin care aceștia își exprimă susținerea. Cu mulți dintre aceștia Vasile Ionescu va forma un nou nucleu de organizare a romilor, întâi în București și, apoi la nivel național. Vasile Ionescu colaborează cu Ion Onoriu, Nicolae Gheorghe, Gheorghe Ivan etc, contribuind în lunile februarie-martie 1990 la ceea ce avea să devină Societatea Romilor din București. Liderii Societății bucureștene vor dezvolta primele structuri de organizare reală în cadrul UDRR.

(Libertatea, 23.2.1990; Libertatea, 13.3.1990; comunicare Vasile Ionescu).

- Transcrieți din textul dat cauza care, în gîndirea autorului, stă la baza lipsei de unitate și de emancipare a rromilor.
- Numiți, pe baza textului, liderii rromi care și-au asumat organizarea rromilor.



## E rromenqi història thaj tradicie - i VII-to klàsa

**E siklãripnasqi unitèta:** *E rromenqe komunitete andar i Rumùnia, palal o berś 1989*

**I lèkcia:** *E rromenqi organizàcia thaj integràcia and-e Rumuniaqe sociàlo vi politikane struktùre*

**Specificane kompetènçe:** CS 1.2, CS 2.1, CS 3.1

### Butãqi fìsa

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si cáce vaj na.

Enùncò	Cáces/ Na si cáces
a) Palal o berś 1990, and-i Rumùnia kerde pen/ inklile e jekh to politikane organizàcie le rromenqe.	
b) I jekh to politikani organizàcia le rromenqi savi participisardãs/ linãs kotor ka-e parlamentàro alosarimata andar o berś 1990 sas I Vesti Demokràtiko Ùnia le Rromenqi andar i Rumùnia.	
c) And-i Rumùnia palal, o çhon decembra 1989, sas k-i zor nùmaj jekh politikano partìdo.	
d) And-o aprìlo 1990, k-i Slobozia, zudèco Jãlomica, inklistãs o lilorro „I vesti sãtra”, kordonisardi kazar o rromano xramosarno Pãun Geòrge Jalomiceànul.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- E rromane mişkipnasqo baro obijektivo palal o berś 1990, and-o vazdipen e identitetaqo, sas kaj te avel oficiãlo prinzardo o etnonimo .....
- Inkã andar o berś 1948, o komunistikano režimo kerdãs àctie vaş .....
- Jekh cáco „Gandhi” le rromenqo, prinzardo thaj laçhes dikhlo k-jekh internacionãlo nivelo vaş i aktiviteta kerdi vaş e rromenqi emancipàcia, sas o .....
- I Kulturãlo Fundàcia „Aven Amentza” , sas kerdi kaθar o prinzardo vastdino le rromenqe emancipaciaqo o .....

### 3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tərmenură andar e duj kolòne.

A	B
1. Pluripartidismo	a) Daraqi/ traşaqi atitudina, biakceptisaripnasqi vi bikamipnasqi karing e biprinzarde manuşa haj karing orso na si prinzardo.
2. Civilo societeta	b) Politikano sistemo and-o savo si nùmaj jekh partido (jekhe partidosqi diktatura).
3. Ksenofobia	c) Savorre organizacie vi biguvernamentalo institucie save sikaven o kamipen thaj e interesura e manusenqe vaj e etnikane grupurenqe.
4. Monopartidismo	d) Jekh societeta and-i savi si maj but politikane partidura.

### 4. Drabar atenciaça o təksto kaj si maj tele thaj ambolde ka-e mangimata/ puçhimata.

#### Statul român

*Art. 1 (3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”*

*Art. 6 – Dreptul la identitate (1) Statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase. (2) Măsurile de protecție luate de stat pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității persoanelor aparținând minorităților naționale trebuie să fie conforme cu principiile de egalitate și de nediscriminare în raport cu ceilalți cetățeni români.*

(Constituția României, 1991)

- Anavăren i fundamentalo kris palal savi kerdās pes i demokratizacia le rumunikane societetaqi, palal so pelās o komunistikano rezimo.
- Xramosaren andar o təksto, o xramosaripen andar savo e rroma si prinzarde sar nacionalo minoriteta.
- Sikaven savi si e rromenqi organizacia kaj reprezentisarel len and-e Rumuniaqo Parlamento thaj kon si o akanutno deputato le rromenqo.
- Sikaven save si e principalo momentura vaś e rromenqi politikani emancipacia vi vaś o etnikano prinzaripen palal o berś1990.





## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

Unitatea de învățare: *Comunitățile de rromi din România, după 1989*

Lecția: *Organizarea și integrarea rromilor în structurile sociale și politice ale României*

Competențe specifice: CS 1.2, CS 2.1, CS 3.1

### Fișă de lucru

#### 1. Stabilește valoare de adevăr (A sau F) a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) După anul 1990, în România au apărut primele organizații politice ale rromilor.	
b) Prima organizație politică rromă, care a participat la alegerile parlamentare din mai 1990, a fost <i>Uniunea Liberă Democrată a Romilor din România</i>	
c) În România post-comunistă, s-a menținut monopartidismul politic.	
d) În aprilie 1990, la Slobozia, jud. Ialomița, a apărut publicația „Șatra liberă”, coordonată de scriitorul rrom Păun Gheorghe Ialomițeanul.	

#### 2. Completează spațiile libere cu termenul corespunzător.

- Un obiectiv major al mișcării rrome, după 1990, în demersul de construcție identitară, l-a reprezentat recunoașterea în mod oficial a etnonimului .....
- Încă din anul 1948, regimul comunist a adoptat măsura de ..... a rromilor nomazi.
- Un adevărat „Gandhi” al rromilor, recunoscut și apreciat la nivel internațional pentru activitatea depusă în spiritul susținerii emancipării rromilor, a fost .....
- Fundația Culturală „Aven Amentza” , a fost înființată de cunoscutul susținător al emancipării rromilor .....

### 3. Realizează corespondența corectă între elementele din cele două coloane.

A	B
1. Pluripartidism	a) atitudine de teamă, respingere și ură față de persoanele străine sau ură față de străini și față de tot ce este străin
2. Societate civilă	b) sistem politic în care există un singur partid (dictatura unui partid)
3. Xenofobie	c) totalitatea organizațiilor și instituțiilor nonguvernamentale care exprimă voința și interesele unor categorii de cetățeni (sau grupuri etnice)
4. Monopartidism	d) societate caracterizată prin coexistența mai multor partide politice

### 4. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde la cerințele date.

#### *Statul român*

*Art. 1 (3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”*

*Art. 6 – Dreptul la identitate (1) Statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase. (2) Măsurile de protecție luate de stat pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității persoanelor aparținând minorităților naționale trebuie să fie conforme cu principiile de egalitate și de nediscriminare în raport cu ceilalți cetățeni români.*

(Constituția României, 1991)

- Numiți legea fundamentală care a stat la baza democratizării societății românești, după prăbușirea regimului comunist.
- Transcrieți din text, prevederea care stă la baza recunoașterii rromilor ca minoritate națională.
- Menționați organizația reprezentativă a rromilor, reprezentată în Parlamentul României și deputatul actual al rromilor.
- Prezentați principalele momente ale revenirii rromilor pe scena emancipării politice și a recunoașterii etnice, începând cu anul 1990.



## E rromenqi història thaj tradicie - i VII-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *E rromenqe komunitete andar i Rumùnia, palal o berś 1989*

Specificane kompetènçe: CS 1.1, CS 1.2, CS 2.1, CS 2.3, CS 3.1

### Evaluaciaqi fiśa

- Butãqo vaxt: 50 minùturã
- Del pes ivãθe 10 pùntkurã

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si ćace vaj na.

*12 pùntkurã (4 x 3 p.)*

Enùncu	Ćaces/ Na si ćaces
a) And-o berś 1990 sas i mamujkomunistikani revolùcia.	
b) Palal e protèsturã kaθar o Braşov, andar o berś 1987, o rromano sociològo Vasile Burtea savo kerelas buti k-i uzina „Drapelul Roşu”, sas phandado thaj anketisardo kaθar i Sekuritèta.	
c) Palal o berś 1989, e rroma andar e Rumùnia si prinzarde sar nacionòlo minoritèta.	
d) I jekhto politikani organizàcia le rromenqi savi linãs i parlamentàro reprezentàcia palal o vòto kaθar e alosarimata andar o 20 maj 1990 sas I Vesti Demokràtiko Ònia le Rromenqi andar i Rumùnia	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

*12 pùntkurã ( 4 x 3 pùntkurã)*

- Le manuşenqo binaisaripen vaś e àctie kerde zorãça kaθar o Nikolãe Ćausèsku sas jekh generàlo, kadja ke anda decembra 1989, kerdãs pes .....
- Jekh andar o traditòro/ o šero e revoluciaqo andar i Decembra 1989, kaj vazdãs le manuşen and-o Bukurèsti, sas o ..... rrom andar le rićhinãrenqo nãmo.
- Jekh andar o maj prinzardo reprezentàto andar o miśkipen vaś e rromenqi emancipàcia andar i Rumùnia, prinzar vi sar jekh but laćho gilavno andar i lavutarenqi mùzika sas o .....
- And-o berś ....., inkerdãs pes o Jekhto Generàlo Kidipen e savorre rromenqe organizacienqo andar i Rumùnia, palal savo 23 organizàcie avile anda e Rromenqi Partida, organizàcia savi kidãs ka-e alosarimata andar o berś 1992 147.000 vòturã.

### 3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tërmenurë andar e duj kolone.

12 pùntkurë (4x 3 pùntkurë)

A	B
1. e xabenesqi racionalizàcia	a. Ideologjia thaj politika andar save thol pes o bikamipen thaj o biamalipen maşkar e nàcie thaj e endaja/ selë
2. şovinismo	b. Savorre organizàcie vi biguvernamentalo institucie save sikaven o kamipen thaj e interësura e manušenqe vaj e etnikane grupurenqe.
3. civilo societeta	c. e dinipen e xabenesqo p-i baza nişte bonurenqi/ bileturenqi
4. pluripartidismo	d. politikano sistemo anda savo si maj but politikane partidurë.

### 4. Ker po jekh propozicia e avutne historikane termenurença: *ekonomikani kriza, maşkaretnikane konflikturë, rromane reprezentanturë, rromane organizàcie.*

20 pùntkurë (4x 5 pùntkurë)

- .....
- .....
- .....
- .....

### 5. P-i baza le telutne sursaqi, ambolde ka-e telutne mangimata. (34 pùntkurë)

18.03.1990, Bucureşti. Un comitet de iniţiativă condus de Ion Onoriu organizează o adunare a romilor din Bucureşti:

*Evenimentul are loc în fosta sala ARLUS (Batiştei nr. 14). Pregătită de Ion Onoriu, Nicolae Gheorghe şi Vasile Ionescu, adunarea insistă asupra necesităţii organizării romilor, abordând subiecte precum colaborarea cu Guvernul şi primăriile, practicarea meseriilor tradiţionale, manifestarea de moderaţie în formularea revendicărilor şi atenţie sporită pentru evitarea conflictelor interetnice. În plus, în contextul creat de promisiunile guvernamentale că romii vor primi un sediu care să adăpostească un Centru social şi cultural al romilor, se discută despre promovarea istoriei şi culturii rome. Această adunare a romilor din Bucureşti vine în continuarea*

unor eforturi de organizare mai vechi. Astfel, în 22 ianuarie, se constituise Asociația Romilor din Municipiul București. Inițial s-a renunțat la a o mai înregistra ca persoană juridică, preferându-se afilierea la UDRR- UNIUNEA DEMOCRATĂ A RROMILOR DIN ROMÂNIA (care căpătase deja personalitate juridică în 16 februarie). În urma discuțiilor purtate în adunarea din 18 martie, continuate și în comitetul de coordonare, liderii romilor din București consideră că, ținând cont și de prezența unui mare număr de romi în București, se impune o mai mare autonomie „pentru a rezolva mai rapid problemele sociale și culturale cu care sînt confrunțați romii din București, fără să mai depindem de întrunirea Comitetului de conducere al U.D.R., ai cărui membri locuiesc în alte județe ale țării”. Se decide înregistrarea Asociației la Judecătoria Sectorului 1 cu denumirea Societatea Romilor din București (SRB) care își propune să militeze pentru afirmarea socială și etnică a romilor prin acțiuni culturale și de asistență socială. Activitatea SRB urmează să fie coordonată de un comitet din care fac parte: Ion Onoriu (președinte), Vasile Ionescu, Nicolae Gheorghe, Gheorghe Răducanu, Lucia Barac, Elena Radu și Nicolae Răducanu. Sediul provizoriu al comitetului coordonator este în str. Horațiu nr. 5. Se ia decizia ca statutul SRB să fie dezbătut în cursul întâlnirilor cu romii din sectoarele Bucureștiului și din SAI. În 3 aprilie 1990, Judecătoria Sectorului 1 admite cererea SRB și-i acordă personalitate juridică. În 24 iulie 1992, SRB își va schimba numele, în urma cererii semnate de Gh. Răducanu, Ion Onoriu și Nicolae Gheorghe, în Partida Romilor. (Judecătoria Sectorului 1, Persoane Juridice, dos. 1111/1990; Libertatea, 19.3.1990, p. 1-2).

- a) Xramosaren andar o tøksto save si e rromane reprezentântură kaj organizisarde i oprutni àkcia, andar o berś1990. 4 pùnkTURă
- b) Anavăren i rromani organizàcia savi and-o berś 1990 sas la žuridikano statùto vi i akanutni organizàcia kaj reprezentisarel le rromen and-e Rumuniaqo Parlamènto. 5 pùnkTURă
- c) P-i bàza le dine tekstosqi, xramosar jekh kàuza vaś kadaja àkcia. 10 pùnkTURă
- d) I aktivitàta sikavdi and-o tøksto, vakărel palal o sírdipen/ astaripen le miśkipnasqo vaś e rromenqi emancipàcia. Xramosaren, and-jekh paś patrin, palal o procèso vaś e rromenqi politikani emancipàcia, palal o berś 1990, dikhindoj: 15 pùnkTURă
  - e rromenqi participàcia ka-o politiko živipen andar i Rumùnia (organizàcie, politikane manuśa);
  - o prezentisaripen, palal tumaro alosaripen, jekhe personalitetaqo andar e rromenqo emancipaciaqo procèso;
  - savi si tiri opìnia palal le rromenqi etnikani reprezentàcia.



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

Unitatea de învățare: *Comunitățile de rromi din România, după 1989*

Competențe specifice: CS 1.1, CS 1.2, CS 2.1, CS 2.3, CS 3.1

### Fișă de evaluare

- Timp de lucru: 50 minute
- Se acordă din oficiu 10 puncte

#### 1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

12 puncte (4 x 3 p.)

Enunț	Adevărat/Fals
a) În anul 1990 a avut loc revoluția anticomunistă.	
b) În urma mișcărilor de protest din Brașov, în anul 1987, sociologul rrom Vasile Burtea care lucra la uzina „Drapelul Roșu”, a fost arestat și anchetat de Securitate.	
c) După 1989, rromii din România sunt recunoscuți ca minoritate națională.	
d) Prima organizație rromă care avea să obțină reprezentare parlamentară în urma votului liber exprimat la alegerile din 20 mai 1990, a fost <i>Uniunea Liberă Democrată a Romilor din România</i> .	

#### 2. Completează spațiile libere cu termenul corespunzător.

12 puncte (4 x 3 puncte)

- Nemulțumirea poporului față de măsurile impuse de Nicolae Ceaușescu era generală, astfel că în luna decembrie 1989, izbucnea .....
- Unul dintre conducătorii revoluției din București, din Decembrie 1989, având un rol important la mobilizarea populației, a fost etnicul rrom ....., care era rrom din neamul ursarilor.
- Unul dintre cei mai cunoscuți reprezentanți ai Mișcării de emancipare a rromilor din România, cunoscut și ca un foarte bun interpret de muzică lăutărească a fost .....

- d) Prima Adunare Generală a tuturor organizațiilor rromilor din România, în urma căreia un număr de 23 de organizații au aderat la Partida Romilor, organizație care la alegerile din 1992 obținuse un număr de 147.000 de voturi, a fost în anul .....

### 3. Realizează corespondența între elementele coloanelor A și B.

12 puncte (4x 3 puncte)

A	B
1. cartelizarea hranei	a. ideologie și politică de ațâțare a urii și dușmăniei între națiuni și popoare, de propagare a ideii superiorității unei națiuni asupra altora, de promovare a exclusivismului și intoleranței naționale.
2. șovinism	b. totalitatea organizațiilor și instituțiilor nonguvernamentale care exprimă voința și interesele unor categorii de cetățeni (sau grupuri etnice).
3. societate civilă	c. raționalizarea alimentelor de bază care se acordau în baza unor bonuri.
4. pluripartidism	d. sistem politic caracterizat prin existența mai multor partide politice.

### 4. Construiește propoziții corecte din punct de vedere istoric cu următoarele cuvinte/expresii: *criză economică, conflicte interetnice, reprezentanți rromi, organizații rrome.*

20 puncte (4x 5 puncte)

### 5. Pe baza sursei de mai jos, răspunde la cerințele date: (34 puncte)

18.03.1990, București. Un comitet de inițiativă condus de Ion Onoriu organizează o adunare a rromilor din București:

*Evenimentul are loc în fosta sala ARLUS (Batiștei nr. 14). Pregătită de Ion Onoriu, Nicolae Gheorghe și Vasile Ionescu, adunarea insistă asupra necesității organizării rromilor, abordând subiecte precum colaborarea cu Guvernul și primăriile, practicarea meseriilor tradiționale, manifestarea de moderație în formularea revendicărilor și atenție sporită pentru evitarea conflictelor interetnice. În plus, în contextul creat de promisiunile guvernamentale că rromii vor primi un sediu care să adăpostească un Centru social și cultural al rromilor, se discută despre promovarea istoriei și culturii rrome. Această adunare a rromilor din București vine în continuarea unor eforturi de organizare mai vechi. Astfel, în 22 ianuarie, se constituie Asociația Romilor din*





UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

*Municipiul București. Inițial s-a renunțat la a o mai înregistra ca persoană juridică, preferându-se afilierea la UDRR- UNIUNEA DEMOCRATĂ A RROMILOR DIN ROMÂNIA (care căpătase deja personalitate juridică în 16 februarie). În urma discuțiilor purtate în adunarea din 18 martie, continuate și în comitetul de coordonare, liderii romilor din București consideră că, ținând cont și de prezența unui mare număr de romi în București, se impune o mai mare autonomie „pentru a rezolva mai rapid problemele sociale și culturale cu care sînt confrunțați romii din București, fără să mai depindem de întrunirea Comitetului de conducere al U.D.R., ai cărui membri locuiesc în alte județe ale țării”. Se decide înregistrarea Asociației la Judecătoria Sectorului 1 cu denumirea Societatea Romilor din București (SRB) care își propune să militeze pentru afirmarea socială și etnică a romilor prin acțiuni culturale și de asistență socială. Activitatea SRB urmează să fie coordonată de un comitet din care fac parte: Ion Onorciu (președinte), Vasile Ionescu, Nicolae Gheorghe, Gheorghe Răducanu, Lucia Barac, Elena Radu și Nicolae Răducanu. Sediul provizoriu al comitetului coordonator este în str. Horațiu nr. 5. Se ia decizia ca statutul SRB să fie dezbătut în cursul întâlnirilor cu romii din sectoarele Bucureștiului și din SAI. În 3 aprilie 1990, Judecătoria Sectorului 1 admite cererea SRB și-i acordă personalitate juridică. În 24 iulie 1992, SRB își va schimba numele, în urma cererii semnate de Gh. Răducanu, Ion Onorciu și Nicolae Gheorghe, în Partida Romilor. (Judecătoria Sectorului 1, Persoane Juridice, dos. 1111/1990; Libertatea, 19.3.1990, p. 1-2).*

- a) Transcrieți din text reprezentanții rromi care s-au ocupat de această acțiune, din anul 1990. 4 puncte
- b) Numiți organizația rromă reprezentativă, care în anul 1990 avea deja statut juridic. și organizația actuală a rromilor reprezentată în Parlamentul României. 5 puncte
- c) Pe baza textului, menționați o cauză a acestei acțiuni. 10 puncte
- d) Activitatea redată în text, se înscrie în procesul de debut al mișcării de emancipare a rromilor. Prezentați, în aproximativ jumătate de pagină procesul de emancipare politică a rromilor, după anul 1990, având în vedere: 15 puncte
- participarea rromilor la viața politică a României (organizații, oameni politici);
  - prezentarea, la alegere a unei personalități marcante în procesul de emancipare a rromilor,
  - un punct de vedere cu privire la importanța reprezentării etnice a rromilor.
- .....



UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale  
2014-2020**E rromenqi història thaj tradicie - i VII-to klàsa****E siklãripnasqi unitèta:** *Kaþar i robìa k-i emancipàcia and-i modèrno Evròpa***Specificane kompetènçe:** CS 1.1, CS 2.2, CS 3.3**Rekapitulaciaqi fiša****1. Sikav kana e dine enùncurã si çaçe vaj na.**

Enùncu	Çaçes/ Na si çaçes
a) E rromenqo mukhipen andar i robìa kerdäs pes and-e maj but dešiberša, and-o XIX-to šeliberš.	
b) O iluminismo sas jekh godisaripnasqo kurènto savo kamelas kaj e manuša te aven inkerde and-i ròbia.	
c) Jekh andar e maj prinzarde zene save but kamenas o procèso vaš i modernizàcia e rumunikane societetaqo andar e robiaqo mukhipen, sas o Mihail Kogãlniçeanu.	
d) O Kidipen kaþar o Ibašfaläu – Dumbrãveni, andar o 27 aprìlo 1919, sas jekh referenciaqo historikano momènto and-o procèso vaš i etnikani emancipàcia le rromenqi.	

**2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.**

- I modernizàcia e rumunikane societetaqi n-ašti avilšas kerdi bi te avel mukhli rigaþe i .....
- I jekhto kris savi mukhläs rigaþe i robìa vaš jekh rromenqi kategoria sas adoptisardi e rajesþar Geòrge Bibèsku, and-i .....
- And-o vaxt e Revoluciaqo andar e berša 1848-1849 andar i Muntènia, e robiaqo mukhipen sas xramosardo and-o revolucionàro progrãmo .....
- O palutno lil vaš e rromenqo mukhipen andar i robìa, „Legiuirea pentru emancipaþia tuturor țiganilor din Prințipatul Românesc”, sas adoptisardo and-i Muntènia, and-o berš .....

### 3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maškar e tërmenurā andar e duj kolōne.

A	B
<b>1. Abolicionismo</b>	a) Kriza andar o Otomāno Impèrivo savo kerdās e rusikane-austrikane-xoraxajane marimata.
<b>2. I orientālo problēma</b>	b) Politikano miškipen bijando ka-o agor le XVIII-tonesqo šeliberš, savo kamel e sklaviaqo mukhipen.
<b>3. O kidipen kaθar o Ibašfalāu – Dumbrāveni</b>	c) Importānto momènto andar e àkcie kerde vās e rromenqi emancipācia andar i Bari Rumūnia.
<b>4. E rromenqo vestāripen</b>	d) Àlcia adoptisardi and-i Muntēnia thaj and-i Moldāvia.

### 4. Drabar atenciāca o tēksto kaj si maj tele thaj ambolde ka-e mangimata/ pučhimata.

„Pentru proprietarii care vor aduce ofrandă, dăruind libertatea țiganilor fără despăgubire, se va ținea osebیتă condicā în care se vor înscrie numele lor cu litere de aur, și se va păstra în împătrit un exemplar: unul la Mitropolie în arhivă, iar celelalte trei la episcopii. O zi de solemnitare publică se va hotărî în care să se celebreze pe fiecare an în eternitate acest Articol: al desfiiñării sclaviei din principat. În această zi se va face slujbă în toate bisericile și se vor citi numele tuturor acelor binefăcători care vor fi dăruit liberarea sclavilor, chemându-se pentru dānșii binecuvântarea cerescului Părinte”.

(Art. 7 din *Legiuire pentru emancipācia tuturor țiganilor din Prințipatul Romānesc*).

- Anavāren savo si o principāto palal savo vakārel pes and-o tēksto.
- Xramosaren, andar o tēksto, jekh àlcia andar savi dās pes prinzaripen karing kodola save mukhle le rromen andar i robīa bi te aven pokinde.
- Savo si o sēnsu la ekspresiaqo „e ciganurenqo vestāripen bi pokinipnasqo”?
- Gelindoj kaθar kadava tēksto, thaj rodindoj aver informācie p-o internēto, xramosar savi si tiri opīnia palal e rromenqi dezrobīcia/ vestāripen.



## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

Unitatea de învățare: *De la robie la emancipare în Europa modernă*

Competențe specifice: CS 1.1, CS 2.2, CS 3.3

### Fișă de lucru recapitulativă

#### 1. Stabilește valoare de adevăr (A sau F) a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Eliberarea rromilor din robie s-a realizat pe parcursul mai multor decenii, în secolul al XIX-lea.	
b) Iluminismul a fost un curent de gândire care susținea păstrarea sclaviei oamenilor.	
c) Unul dintre cei mai cunoscuți susținători în procesul de modernizare a societății românești, prin desființarea robiei, a fost Mihail Kogălniceanu.	
d) Adunarea de la Ibașfalău – Dumbrăveni, din 27 aprilie 1919, se constituie într-un moment de referință istorică în procesul de emancipare etnică a rromilor.	

#### 2. Completați spațiile libere cu termenii corespunzători.

- Modernizarea societății românești nu se putea realiza fără desființarea instituției.....
- Prima lege care a desființat robia unei categorii de rromi a fost adoptată de domnitorul Gheorghe Bibescu, în .....
- În timpul Revoluției de la 1848-1849 din Muntenia, desființarea robiei era prevăzută în programul revoluționar.....
- Ultimul act al dezrobirii rromilor, „Legiuirea pentru emanciparea tuturor țiganilor din Prințipatul Românesc”, a fost adoptat în Muntenia anului .....

### 3. Realizează corespondența între elementele celor două coloane.

A	B
1. Aboliționism	a) Criză a Imperiului Otoman care a generat o serie de războaie ruso-austro-turce.
2. Problema orientală	b) Mișcare politică apărută la sfârșitul secolului al XVIII-lea, care urmărea desființarea sclaviei.
3. Adunarea de la Ibașfalău – Dumbrăveni	c) Moment important în efortul de emancipare a rromilor din România Mare.
4. Dezrobirea rromilor	d) Măsură adoptată în Muntenia și Moldova.

### 4. Citiți cu atenție textul de mai jos și răspundeți la cerințe.

„Pentru proprietarii care vor aduce ofrandă, dăruind libertatea țiganilor fără despăgubire, se va ținea osebیتă condică în care se vor înscrie numele lor cu litere de aur, și se va păstra în împătrit un exemplar: unul la Mitropolie în arhivă, iar celelalte trei la episcopii. O zi de solemnită publică se va hotărî în care să se celebreze pe fiecare an în eternitate acest Articol: al desființării sclaviei din principat. În această zi se va face slujbă în toate bisericile și se vor citi numele tuturor acelor binefăcători care vor fi dăruit liberarea sclavilor, chemându-se pentru dânșii binecuvântarea ceresului Părinte”.

(Art. 7 din *Leguire pentru emancipația tuturor țiganilor din Prințipatul Românesc*).

- Numiți principatul despre care se face referire în text.
- Transcrieți, din text, o măsură prin care se asigura recunoștința față de cei care îi eliberau pe rromi din robie, fără despăgubire.
- Ce înseamnă „liberarea țiganilor fără despăgubire”?
- Pornind de la acest text, dar și cu ajutorul internetului, exprimă-ți opinia față de actul dezrobirii rromilor.

5. Alcătuieste un eseu de o pagină cu tema: *Începutul emancipării rromilor*. Între cuvintele și expresiile folosite se vor regăsi și cele din lista de mai jos: *dezrobire, Primul Război Mondial, Adunarea de la Ibașfalău, 27 aprilie 1919, România Mare, țigan*.



## E rromenqi història thaj tradicie - i VII-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *Jekh kulturàlo modèlo le rromenqo – O Rromanipen*

Specificane kompetènçe: CS 1.1, CS 3.1, CS 3.2

### Rekapitulaciaqi fiša

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si cáce vaj na.

Enùnco	Cáces/ Na si cáces
a) Ka-e tradicionàlo rroma, o prandisaripen kerel pes andar jekh xatãripen maškar e duj familie, anavãrdo „xanamik”.	
b) „E borãqo molipen/ pokinipen” reprezentisarel jekh bikinipnasqi-kinipnasqi àkcia.	
c) And-e rromenqi tradicionàlo kultùra, e phure reprezentisaren i autoritèta, vaš save si jekh cáco kùlto.	
d) E tradicionàlo rroma patãn zorales and-e alavesqi, armanesqi vi e colaxaqi zor.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- a) Maj anglal, e tradicionàlo rroma kerenas duj bolipnasqe/ bolaiipnasqe tipurã:  
..... vi .....
- b) E konflikturã andar jekh tradicionàlo komunitèta, si rezolvisarde jekhe tribunalosθar anavãrdo .....
- c) Savorrie zivipnasqi filozofia andar i romani tradicionàlo kultùra si la k-i bàza i opozìcia/ o mamujutnipen maškar e ritualikane koncèpturã .....
- d) And-i romani tradicionàlo familia, e prandisaripnasqo skòpo/ res sas .....



### 3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tərmenură andar e duj kolòne.

A	B
1. rituàlo	a) tradicionàlo ceremoniàlo.
2. pakivale rroma	b) respèkto, onòra, pakiv.
3. užo/ maxrime	c) úzo/ melalo, zungalo.
4. pativ	d) rroma save si len bari onòra/ respèktisarde manuşa, pakivaça/ onoraça.

### 4. Xramosaren tumari opìnia pala e dine phenimata/ provèrbură.

- *But çhave, but baxt!*
- *Nane çhave, nane baxt!*
- *Jekh daj inkerel deşe çhaven, haj deş çhave n-aşti inkeren jekh daj!*

Xramosaren vi aver phenimata andar tumari komunitèta vaj andar aver komunitète.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

### 5. Xramosar jekh esèvo and-jekh patrin/ pàgina e temaça: *Tradicie thaj zivipnasqo mòdo and-i rromani tradicionàlo komunitèta.* D-aşti te vakăres palal tiri komunitèta. And-o tiro esèvo utilisaresa/ labăresa vi e alava: *xanamik, uzipen, pakiv, bijandipen, boldipen/ bolajipen.*

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

**Unitatea de învățare:** *Un model cultural al rromilor – Rromanipen-ul*

**Competențe specifice:** CS 1.1, CS 3.1, CS 3.2

### Fișă de lucru recapitulativă

#### 1. Stabilește valoare de adevăr (A sau F) a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) La rromii tradiționali, căsătoria se face prin înțelegerea celor două familii, numită „ <i>xanamik</i> ” (încuscire).	
b) Așa numitul „preț al miresei” reprezintă un act de vânzare-cumpărare.	
c) În cultura tradițională a rromilor, autoritatea este reprezentată de bătrâni pentru care există un adevărat cult.	
d) Rromii tradiționali manifestă o credință deosebită în puterea distrugătoare a cuvântului, respectiv a blestemului și jurământului.	

#### 2. Completați spațiile libere cu termenii corespunzători.

- a) Pe vremuri, rromii tradiționali practicau două tipuri de botez: ..... și .....
- b) Conflictele care apar într-o comunitate tradițională, sunt rezolvate de un tribunal numit .....
- c) Întreaga filozofie de viață a culturii tradiționale a rromilor se bazează pe opoziția conceptelor ritualice .....
- d) În familia tradițională rromă, scopul căsătoriei este .....

### 3. Realizează corespondența între elementele celor două coloane.

A	B
1. ritual	a) ceremonial tradițional
2. rromi pakivale	b) cinste, onoare
3. užo/ maxrime	c) pur, curat/ impur, spurcat.
4. pativ	d) rromi de mare onoare, oameni respectați, cu onoare

### 4. Comentați proverbele.

- *But čhave, but baxt.* – Mulți copii, mult noroc.
- *Nane čhave, nane baxt.* – N-ai copii, n-ai noroc.
- *Jekh daj inkeren deše čhaven, haj deš čhave n-aști inkeren jekh daj.* – O mamă ține zece copii, dar zece copii nu pot ține o mamă.

Dați exemple de alte proverbe existente în comunitatea voastră sau din alte comunități de rromi.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Alcătuieste un eseu de o pagină cu tema: *Tradiții și mod de viață în comunitatea tradițională de rromi.* Puteți evidenția aspecte specifice comunității de poroveniență. Între cuvintele și expresiile folosite se vor regăsi și cele din lista de mai jos: *xanamik (încuscire), puritate, pakiv (cinste), naștere, botez.*



UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale  
2014-2020**E rromenqi història thaj tradicie - i VII-to klàsa**E siklãripnasqi unitèta: *E rroma and-i interbèliko periòda*

Specificane kompetènçe: CS 1.1, CS 1.2, CS 2.1, CS 2.3

**Rekapitulaciaqi fisa****1. Sikav kana e dine enùncurã si çaçe vaj na.**

Enùncò	Çaças/ Na si çaças
a) Ka-o Ginavipen/ Recensãminto kerdo and-o berś 1930, and-i Bari Rumùnia, e rroma reprezentisarenas i maj bari etnikani minoritèta.	
b) Jekh referenciaqo modèlo anda e etnikano emancipaciaqo procèso vaś e rroman, sas ka-o 27 aprìlo 1919 – O Kidipen kaθar o Ibaśfalãu.	
c) Jekh andar e reprezentativo organizàcie le rromenqe andar i Rumùnia sas I Generàlo Ònia le Rromenqi.	
d) K-i bàza le demokratikane organizisaripnasqi and-i rumunikani maśkar bèliko societeta, sas i Konstitùcia andar o berś 1923.	

**2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.**

- E rroma andar i Transilvànìa laśarde o Khethanipen andar o 1 Decèmbera 1918 andar o butzanglo ....., andar o 27 aprìlo 1919.
- O Grigoraś Diniku, jekh butzanglo promotòri vaś e rromenqi emancipàcia, sas jekh butzanglo ....., prinzardo vi palal i butzanglo kompozicia „Hora Staccato”.
- And-o berś 1926, k-o Kalbor, and-o źudèco Fãgãraś, bijandilãś ....., ka-i iniçiativa le Lazãr Naftanailasqi.
- I Generàlo Ònia le Rromenqi andar i Rumùnia sas jekh reprezentativo organizàcia le rromenqi andar i maśkarbèliko periòda, haj sas tradini kaθar .....

### 3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tërmenurá andar e duj kolòne.

A	B
1. E Rromenqo Vak/ Glàso	a) Rromani organizàcia tradini kaðar o rromano raşaj Kalinic Popp Şerbojanu.
2. I Generàlo Ùnia le Rromenqi	b) Lilorro (ziàro) inklisto and-o berş 1934.
3. I Generàlo Asociàcia le Ciganurenqi	c) Organizàcia tradini kaðar o Grigoraş Diniku
4. I muzikàlo Junìmea/ Ternipen	d) Organizàcia tradini kaðar o Geòrge Nikulèsku

### 4. Drabar atenciaça o tèksto kaj si maj tele thaj ambolde ka-e mangimata/ puçhimata.

„Procesul asimilării e activat și agravat nu numai de numărul mare de țigănci, ci și de alți factori specifici împrejurărilor politice de la noi: dispoziția tolerantă a poporului român, răspândirea țiganilor pe toată suprafața țării, promiscuitatea socială cu populația autohtonă la orașe ca și la sate, școala în comun, împrumutarea multora dintre ei și înlesnirea vieții sedentare care le-a ușurat intrarea în comunitatea românească, absența oricărei restricțiuni legale și, în sfârșit, dispoziția ocrotitoare a guvernelor și a autorităților administrative”.

(Ioan Făcăoaru, *Amestecul rasial și etnic în România*)

- Xramosaren andar o tèksto jekh fàktoro savo „pharàrel” e „ciganurenqo” asimilaciaqo procèso.
- Anavàren o zanglipen/ i ştiinca savi si e intersekciaqo umal maşkar i biologia thaj i politika.
- Xramosaren palal jekh relàcia kàuza-efèkto dikhindoj o rasismo karing e rroma andar i maşkarbèliko periòda.

### 5. Ker jekh esèvo e temaça: „E rromenqi emancipàcia andar i maşkarbèliko periòda”. And-o tiro esèvo vakàresa palal:

- *integràcia vi asimilàcia (i fundamentàlo kris palal savi kerdàs pes i demokratikani organizàcia and-i rumunikani interbèliko societeta, krisa save influencisarde laçhes e rromenqo zivipen);*
- *sosðar si importànto o evenimènto andar 27 aprìlo 1919, and-e etnikane emancipaciaqo vi prinzaripnasqo procèso;*
- *e reprezentatìvo organizàcie le rromenqe thaj palal lenqe bare manuşa;*
- *o perikolo reprezentisardo kana inklile e rasisto koncèpcie.*

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

**Unitatea de învățare:** Rromii în perioada interbelică

**Competențe specifice:** CS 1.1, CS 1.2, CS 2.1, CS 2.3

### Fișă de lucru recapitulativă

#### 1. Stabilește valoare de adevăr (A sau F) a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) La Recensământul realizat în anul 1930, în România Mare, rromii reprezentau minoritatea etnică cea mai mare.	
b) Un moment de referință în procesul de emancipare etnică pentru rromi, a avut loc la 27 aprilie 1919 - Adunarea de la Ibașfalău.	
c) Printre organizațiile reprezentative ale rromilor din România interbelică s-a aflat și Uniunea Generală a Romilor.	
d) La baza organizării democratice a societății românești interbelice, s-a aflat Constituția de la 1923.	

#### 2. Completați spațiile libere cu termenii corespunzători.

- Rromii din Transilvania au salutat actul Unirii de la 1 Decembrie 1918 prin celebra ....., din 27 aprilie 1919.
- Grigoraș Dinicu, cunoscut ca promotor al emancipării rromilor, a fost un celebru ....., cunoscut și prin celebra compoziție „Hora Staccato”.
- În anul 1926, la Calbor, în jud. Făgăraș, lua ființă ..... din inițiativa lui Lazăr Naftanailă.
- Președintele Uniunii Generale a Rromilor din România, organizația reprezentativă pentru rromi în perioada interbelică, a fost condusă de .....

### 3. Realizează corespondența între elementele celor două coloane.

A	B
1. Glasul Romilor	a) Organizație rromă condusă de preotul rrom Calinic Popp Șerboianu.
2. Uniunea Generală a Rromilor	b) Publicație (ziar) apărută în anul 1934.
3. Asociația Generală a Țiganilor	c) Orgnaizație condusă de Grigoraș Dinicu.
4. Junimea muzicală	d) Organizație rromă condusă de Gheorghe Niculescu.

### 4. Citiți cu atenție textul de mai jos și răspundeți la cerințe date.

„Procesul asimilării e activat și agravat nu numai de numărul mare de țigănci, ci și de alți factori specifici împrejurărilor politice de la noi: dispoziția tolerantă a poporului român, răspândirea țiganilor pe toată suprafața țării, promiscuitatea socială cu populația autohtonă la orașe ca și la sate, școala în comun, împrăștierea multora dintre ei și înlesnirea vieții sedentare care le-a ușurat intrarea în comunitatea românească, absența oricărei restricțiuni legale și, în sfârșit, dispoziția ocrotitoare a guvernelor și a autorităților administrative”. (Ioan Făcăoaru, *Amestecul rasial și etnic în România*)

- Transcrieți din text un factor care „agravează” procesul asimilării „țiganilor”.
- Numiți știința care este un domeniu de intersecție între biologie și politică.
- Stabiliți o relație cauză-efect cu privire la apariția rasismului față de rromi, în perioada interbelică.

### 5. Alcătuieste un eseu cu tema: „Emanciparea rromilor în perioada interbelică”, având în vedere următoarele aspecte:

- *integrare și asimilare (legea fundamentală care a stat la baza organizării democratice a societății românești interbelice, legi care au influențat pozitiv viața rromilor);*
- *importanța evenimentului din 27 aprilie 1919, în procesul de emancipare și recunoaștere etnică;*
- *organizații reprezentative ale rromilor și liderii acestora;*
- *pericolul reprezentat de apariția concepțiilor rasiste.*

## E rromenqi història thaj tradicie - i VII-to klàsa

E siklãripnasqi unitèta: *Represiaqe àkcie kerde mamuj e rroma*

Specificane kompetènçe: 1.1, 2.1, 2.2, 3.1, 3.3

### Rekapitulaciaqi fiša

#### 1. Sikav kana e dine enùncurã si çaçe vaj na.

Enùnco	Çaças/ Na si çaças
a) E rromenqi thaj e zutenqi deportàcia and-i Transnistria sas jekh àkcia kaj sas la umanitàro karaktèro kerdi kaθar o Karol II-to.	
b) Palal so mukhlãs o thagaripen o Mihai I-to, k-o 30 decembra 1947, and-i Rumùnia avilãs jekh demokratikano politikano režimo.	
c) And-o Dujto Mondialo Maripen, and-i Evròpa, kerdãs pes jekh Holokàusto mamuj e rroma thaj e zute.	
d) And-i komunistikani periòda, e nomàdo rroma d-ašti ingerde maj dur penqo zivipnasqo mòdo.	

#### 2. Xramosar and-e punktisarde thana e trebutne alava.

- And-i komunistikani periòda sas adoptisarde krisa, palal save, e tradicionàlo rroma, save kerenas nesave butã, n-ašti te maj avel len jekh ..... zivipnasqo mòdo.
- O Dujto Mondialo Maripen, astardãs p-o 1 septembra ....., kana i Germnània gelãs opral i Polònia.
- And-i Rumùnia, k-o 1 jùnio 1942, lias pes i decizia vaś e rromenqi deportàcia and-i Transnistria, k-o òrdino le .....
- And-i rromani çhib, o alav utilizisardo kaj te sikavel pes o genocido vaj o Holokàusto si .....





UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

### 3. Ker i korespondënca/ o phandlipen maşkar e tərmenurā andar e duj kolōne.

A	B
1. antisemitismo	a. àkcia andar savi si tradine zorāça jekh zeno vaj manušenqo grùpo and-jekh durārdo than.
2. nazismo	b. biamalipnasqi vi diskriminaciaqi atitūdina karing e zute.
3. deportàcia	c. ideologia savi tholas akcènto p-o rasismo.
4. „i palutni solūcia”	d. Politika andar savi sas mudarde e zute vi „e cigànurā” andar o Euròpa, and-o Dujto Mondialo Maripen.

### 4. Ker po jekh propozìcia e avutne historikane termenurença/ alavença: *rasismo, deportàcia, rroma, Bùgo, holocàusto, komunismo, marginalizàcia.*

- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....

### 5. Ker jekh esèvo e temaça: „E rroma – viktìme e Holokaustosqe”. And-o tiro esèvo vakāresa palal:

- O bijandipen/ inklistipen e rasistikane koncepturenqe;
- I àkcia andar savi sas ingerde e rroma and-i Transnìstria, sar sas o zivipen le rromenqo save sas deportisarde (d-àsti te vakāren palal e informàcie save asunde len and-i tumari famìlia menționa vaj komuniteta);
- Savi sas i atitūdina e rumunikane politikane klasaqi, e kulturaqe manušenqi, e rumunikane populaciaqi karing i àkcia vaş e rromenqi deportàcia and-i Transnìstria;
- Savi si tiri opìnia karing kadaja àkcia; cácar tiro amboldipen andar jekh historikano argumènto.



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

## Istoria și tradițiile minorității rrome - Clasa a VII a

**Unitatea de învățare:** Acțiuni de represiune îndreptate împotriva rromilor

**Competențe specifice:** 1.1, 2.1, 2.2, 3.1, 3.3

### Fișă de lucru recapitulativă

#### 1. Stabilește valoare de adevăr (A sau F) a următoarelor enunțuri.

Enunț	Adevărat/ Fals
a) Deportarea rromilor și a evreilor în Transnistria a fost o măsură cu caracter umanitar decisă de regele Carol al II-lea.	
b) După abdicarea regelui Mihai I, la 30 decembrie 1947, în România s-a instituit un regim politic democratic.	
c) În anii celui de-Al Doilea Război Mondial, în Europa, s-a realizat un holocaust împotriva evreilor și a rromilor.	
d) În perioada comunistă, rromii nomazi au putut să-și continue modul de viață.	

#### 2. Completați spațiile libere cu termenii corespunzători.

- În perioada comunistă, au fost adoptate legi, conform cărora rromii tradiționali, care practicau anumite meserii, nu mai puteau duce un mod de viață .....
- Al Doilea Război Mondial, a început la 1 septembrie ....., prin atacarea Poloniei de către Germania.
- În România, începând cu data de 1 iunie 1942, s-a decis deportarea rromilor în Transnistria, la ordinul lui .....
- În limba rromani, termenul folosit pentru a desemna genocidul sau Holocaustul este .....



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

### 3. Realizați corespondența între elementele celor două coloane.

A	B
1. antisemitism	a. măsură de trimitere forțată a unei persoane sau a unor grupuri de persoane într-o regiune îndepărtată.
2. nazism	b. atitudine de ostilitate și discriminare față de evrei.
3. deportare	c. ideologie care pune accent pe rasism.
4. „soluție finală”	d. politica de exterminare a evreilor și a „țiganilor” din Europa, aplicată în anii celui de-Al Doilea Război Mondial.

### 4. Construiește propoziții corecte din punct de vedere istoric cu următoarele cuvinte/expresii: *rasism, deportare, evrei, rromi, holocaust, comunism, marginalizare.*

- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....

### 5. Alcătuieste un eseu cu tema: „Rromii victime ale Holocaustului”, având în vedere următoarele aspecte:

- apariția concepțiilor rasiste;
- măsura deportării rromilor în Transnistria, viața dusă de rromii deportați (puteți menționa relatări auzite în familie sau comunitate);
- atitudinea clasei politice românești, a unor oameni de cultură și a populației românești față de măsura deportării rromilor în Transnistria;
- formularea unui punct de vedere referitor la această măsură și susținerea acestuia printr-un argument istoric.



UNIUNEA EUROPEANĂ



Instrumente Structurale  
2014-2020

**Titlul proiectului:** „*Competență și eficiență în predarea limbii române copiilor și elevilor aparținând minorităților naționale din România*”

**Beneficiarul proiectului:** Ministerul Educației

**Elaboratori:** Ionel Cordovan, Marian Iulian Baboi

**Validatori:** Ramona Lucaciu, Iuliana Galeș

**Data publicării:**

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.